

TISZA-TAVI RÉGIÓ TURIZMUS FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2007 - 2013

Projektvezető:

Ujvári Krisztina   AQUAPROFIT Rt.

Megbízó képviselőjében:

Kerekes László   TISZA-TAVI RIB

A stratégia elkészítésében közreműködött:

Füstös Gábor   AQUAPROFIT Rt.

Kiss Andrea   AQUAPROFIT Rt.

Varga Ágnes   AQUAPROFIT Rt.

Veres Ildikó   AQUAPROFIT Rt.

Dr. Bujdosó Zoltán   KÁROLY RÓBERT FŐISKOLA

Dr. Dávid Lóránt   KÁROLY RÓBERT FŐISKOLA

Dr. Patkós Csaba   ESZTERHÁZI KÁROLY FŐISKOLA

Radics Zsolt   DEBRECENI EGYETEM

*Ez a Turisztikai Stratégia az AQUAPROFIT Rt. szellemi terméke.
A Turisztikai Stratégia, és az annak részét képező valamennyi szellemi termék
teljes körű, korlátlan, kizárólagos felhasználási joga
a megrendelő Magyar Turizmus Rt. tulajdona.*

Budapest, 2006. május 16.

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló	4
2. Bevezetés.....	7
3. Helyzetelemzés.....	10
3.1. Földrajzi elhelyezkedés	10
3.2. Gazdasági-társadalmi helyzet, demográfia	11
3.3. A régió turisztikai kínálata	13
3.4. A régió turisztikai infrastruktúrája	14
3.5. A régió humán erőforrás háttere.....	20
3.6. A régió turisztikai intézményrendszere.....	20
3.7. A Tisza-tavi turisztikai kereslet jellemzői.....	22
3.8. Az eddigi fejlesztések tapasztalatai.....	24
3.9. A régió jelenlegi helyzetének értékelése saját felmérés alapján	26
4. SWOT analízis	29
5. Jövőkép.....	30
6. A Tisza-tavi Turisztikai Régió fejlesztési stratégiája.....	32
6.1. Célpiramis	32
6.2. Stratégiai programok, alprogramok és intézkedések.....	33
6.3. Célcsoportok.....	36
6.4. Fejlesztési irányok.....	37
7. Prioritások	38
7.1. I. Vonzerőfejlesztés és régió-specifikus komplex termékek kialakítása.....	38
7.2. II. A turistafogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése	55
7.3. III. A turizmus szervezeti és működési feltételeinek biztosítása	71
7.4. Indikátorok	89
8. Várható eredmények	95
9. Költségek, forrásbecslés.....	99
10. Megvalósítás, monitoring.....	101
10.1. A program megvalósításban résztvevő szereplők.....	101
10.2. Az információáramlás és érdekérvényesítés rendszere.....	101
10.3. A finanszírozás	101
10.4. Ellenőrzési (monitoring) rendszer	102
Irodalomjegyzék.....	104
Mellékletek.....	106

1. Vezetői összefoglaló

A Tisza-tavi Turisztikai Régió méretét tekintve hazánk legkisebb régiója, jelentőségét azonban mi sem bizonyítja jobban, hogy a két statisztikai régió területén (határán) elhelyezkedő Tisza-tó köré többé-kevésbé önálló turisztikai régió épült fel. A régió területéhez 68 település tartozik, de a régió területe nem esik egybe a nemrég, 2003-ban megalakult Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács 73 települést magába foglaló működési területével.

(Az Országos Területfejlesztési Konceptiót elfogadó 35/1988. (III. 20.) OGY. határozat a Tisza-tó térségét kiemelt üdülőkörzethez jelölte meg. A Területfejlesztés módosításáról szóló LXXV. törvény értelmében a Tisza-tó Térségi Területfejlesztési Tanács 2004. augusztus 5-i ülésén a Tisza-tó térségére vonatkozó területfejlesztési koncepció tervezési területeként és a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet területeként az érintett négy megyéből összesen 73 településből álló térséget fogadott el.)

Turizmusfejlesztés szempontjából az elmúlt években végbement változások miatt egyértelműen szükségessé vált a régió meglévő turizmusfejlesztési programjának az aktualizálása. Az előző program a part mentén fekvő településekre készült, megállapításai és intézkedései a mai napig helytállóak, azonban a területi lehatárolásból következően nem veszik (nem is vehetik) figyelembe a régió többi, a Tisza-tótól távolabb fekvő, és ezáltal más jellegű fejlesztést is igénylő településeinek igényeit és lehetőségeit.

A stratégiával szembeni egyik legfontosabb elvárás, hogy minden tekintetben illeszkedjen az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi statisztikai régiók párhuzamosan készülő turisztikai stratégiáihoz, illetve ugyanezen régiók Operatív Programjaihoz, valamint a Tisza-tó Térség Területfejlesztési Konceptiójához.

A Tisza-tavi régió turisztikai kínálatának meghatározó eleme maga a Tisza-tó. A vízterület természetvédelmi és turisztikai jelentősége egyaránt megkívánja a turisztikai infrastruktúra, és a turisztikai szolgáltatások fejlesztését is.

A Tisza-tavi régióban található vonzerők közül kiemelkedik az ökoturizmus, ez az elmúlt években a régió egyik vezető termékévé vált. Egyes, elsősorban a Tisza-tó mentén elhelyezkedő településeken ezt megközelítő jelentősége van a vízi és vízparti aktív turizmusnak. A régió további, inkább csak regionális jelentőségű vonzerői (a gyógy- és termáلتurizmus, a falusi, kulturális turizmus, hivatásturizmus) mozaikosan lelhetőek fel. A helyi jelentőségű, kínálatot színesítő vonzerők (lovasturizmus, vadászturizmus, gasztroturizmus, örökségturizmus) önmagukban nem meghatározóak, azonban jól kiegészíthetik a vezető termékeket.

A régió turisztikai infrastruktúrája változatos képet mutat. Az úthálózattal való lefedettség jónak mondható, az utak állapota viszont korlátozó tényező a turizmus fejlesztésében. Szálláshelyek tekintetében kismértékű kapacitásnövelés, és jelentősebb minőségi fejlesztés szükséges, szálláshelyek vonatkozásában egyes célcsoportoknak speciális kiegészítő szolgáltatások is szükségesek. Vendéglátóipari egységekkel a régió minden települése ellátott, a büfétől az étteremig több típus is megtalálható. A vendéglátó helyek többsége azonban színvonalában még nem éri el a kívánatos mértéket. A régió part menti településeinek arculata az elmúlt évtizedekben (a Tisza-tó kialakítása óta) jelentős változásokon ment keresztül, elsősorban a turizmus hatására. Üdülőtelepek jöttek létre, a települési központok megújultak, átalakultak.

A Tisza-tavi régió környezeti állapota jelenleg jónak mondható de a Tisza-tó környezeti állapotára veszélyt jelenthet a turizmus fejlesztése is, hiszen a turizmus jelentős része a Tisza-tóra épül, a fenntarthatóság miatt mindenkinek érdeke kell, hogy legyen a terület ápolása.

Az emberi erőforrások szempontjából a Tisza-tó turisztikai régió hazánk elmaradott területei közé tartozik.

A Tisza-tó régió, méretéből adódóan, számszerűen a legkisebb vendégforgalommal rendelkezik. A vendégéjszakák tekintetében szintén a sereghajtó. Ezek a mutatók azonban nem alkalmasak a régió jelentőségének a megállapítására, és a régió célja nem is a tömegturizmus fejlesztése, hanem az egyedi környezetre alapozott minőségi turizmus megteremtése.

A vendégéjszakák jelentős része a térségben magánszálláshelyeken zajlik, megelőzve a szállodában eltöltött éjszakák számát, a nemzetközi vendégforgalom viszont elsősorban a szállodákban jelentkezik. A külföldi vendégforgalom jelentős része a régióban a Tisza-tó, illetve a folyó menti területekre koncentrálódik, de jelentős a gyógyturizmus miatt idelátogató vendégek száma is.

Az előző turizmus fejlesztési koncepció fő célkitűzéseinek a többsége megvalósult, vagy a megvalósulása folyamatban van. Nem igazán érzékelhető változás a humán infrastruktúra, a szakképzés fejlesztésében, ez napjainkban ugyanolyan égető probléma, mint az előző stratégia készítése idején. Ehhez hasonlóan a környezeti állapot védelme sem fejlődött arányosan a terhelés növekedésével, a turisztikai szolgáltatások színvonala azonban egyértelműen emelkedett.

A Tisza-tavi Turisztikai Régió turizmusának legfontosabb alapja az egyedülálló természeti környezet, a Tisza-tó, és a régión végighúzódó, 120 folyamkilométeres Tisza szakasz. A régió turizmusának az erre az adottságra épülő, a vízhez, a vízparthoz, a vizes élőhelyekhez kötődő turisztikai formák jelentik a gerincét. Nem megengedhető, azonban, hogy a régió turizmusa kettészakadjon, a Tisza és a Tisza-tó közvetlen közelében elhelyezkedő, frekvenciált területekre, és a távolabbi, alacsony turisztikai jelentőséggel bíró területekre.

A Tisza-tavi Turisztikai Régió jövőképe, a változatos attrakciók különböző formáira, a települések adottságai szerint differenciáltan, de összehangoltan épülő, a városok és falvak együttműködő hálózatából álló egységes régió. A turizmus szervesen beépül a lakosság és a települések életébe, egyik fontos eleme és húzóereje a helyi gazdaság felzárkóztatásának és fejlesztésének, egyben a legfőbb turisztikai vonzerőt jelentő természeti-környezeti értékek megóvásának és fenntartásának.

A régió legfontosabb, elsődleges kínálata a természeti értékekre alapozó, azokat bemutató ökoturizmus. Ezt szolgálja az ökoturisztikai centrum, és a hozzá kapcsolódó bemutatóhelyek, tanösvények és attrakciók hálózata.

Az ökoturizmushoz hasonló súlyú, de területileg jobban lehatárolt kínálatot a természetes vizekhez kötődő, aktív vízi és vízparti turisztikai formák alkotják.

Regionálisan, illetve a településre nézve egyedi kínálatként is meghatározható turisztikai adottságok a gyógy- és termálfürdők hálózata, a falusi turizmus, a hivatásturizmus, a kulturális rendezvényekhez kapcsolódó turizmus.

A régió kínálatának további jelentős, kínálatot színesítő, de önmagukban nem meghatározó elemei: a lovasturizmus, a gasztroturizmus, a vadászturizmus és a kastélyokra, kúriákra épülő örökségturizmus.

A Tisza-tavi régió turisztikai fejlesztésének átfogó célja:

Az országosan és nemzetközileg egyedi természeti környezetre és a kulturális háttérre alapozott, differenciált turisztikai kínálat kialakításával és értékesítésével a Tisza-tavi régió turizmusának komplex és fenntartható fejlesztése, a régió társadalmi-gazdasági folyamatainak javítása.

Az ehhez kapcsolódó stratégiai célok:

- 1. Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban.**
- 2. A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása.**
- 3. A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése.**
- 4. A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen.**

Összességében a stratégiában felvázolt célok elérése évente 1.000 millió forint forrás reálisan tervezhető (a két érintett régió operatív programjából, illetve egyéb forrásokból). Ezen összeg a tervezési időszak hét évre tehát összesen 7.000 millió forint.

2. Bevezetés

A Tisza-tavi Turisztikai Régió méretét tekintve hazánk legkisebb régiója, jelentőségét azonban mi sem bizonyítja jobban, hogy a két statisztikai régió területén (határán) elhelyezkedő Tisza-tó köré önálló turisztikai régió épült fel. A Tisza-tó 1997-ben elkészült Turizmus Fejlesztési Konceptiója, majd az 1999-ben elkészült Középtávú Turizmus Fejlesztési Programja a régió eredeti – gyakorlatilag a tározót és a partján fekvő településeket magában foglaló – területére vonatkozott. A régió 2000-ben kibővült és 68 települést foglalt magában, ezen belül a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzethez tartozó 22 tóparti települést. A 2003-ban létrejött Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács működési területe (és az ezzel azonos Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet területe) már 73 települést foglal magába.

Fokozatosan épült fel területileg a régió, és remélhető, hogy a jelenlegi állapot sem végleges még, hiszen a Tisza-tó TFT és a Tisza-tavi RIB működési területe még mindig nem esik egybe, és a Tisza-tó még mindig nem önálló költségvetéssel rendelkező régió – forrásai a szomszédos statisztikai régiók költségvetésébe vannak beépítve. Ez utóbbi kérdés minél előbbi megoldása talán a legfontosabb a régió fejlődése-fejlesztése szempontjából.

Turizmusfejlesztés szempontjából az elmúlt években végbement változások miatt egyértelműen szükségessé vált a régió meglévő turisztikai stratégiájának az aktualizálása. A jelenleg érvényes program még a part mentén fekvő településekre készült, megállapításai és intézkedései a mai napig helytállóak, azonban a területi lehatárolásból következően nem veszik (nem is vehetik) figyelembe a régió többi, a Tisza-tótól távolabb fekvő, és ezáltal más jellegű fejlesztést is igénylő településeinek igényeit és lehetőségeit. Ez a program nem kezelheti egységesen a régiót, intézkedései a vízi élettereket bemutató ökoturizmusra, valamint a vízhez, vízparthoz kötődő aktív turisztikai formákra koncentrálnak elsősorban, ezáltal a Tisza-tótól távolabbi települések turizmusának fejlesztését csak korlátozottan teszik lehetővé.

Emellett a stratégia még az EU csatlakozás előtt készült, így értelemszerűen nem vehetett figyelembe bizonyos célkitűzéseket.

A jelen stratégia elkészítésének legfontosabb célja, hogy az eddigi eredmények irányvonalát megtartva, az eddigi fejlesztésekre ráépülve, olyan megvalósítható turizmusfejlesztést tűzzön ki, amely minden szempontból illeszkedik az NFT II turisztikai előirányzataihoz, és az ezekre épülő regionális operatív programokhoz.

A stratégia elkészítése során messzemenően tekintettel voltunk a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában lefektetett irányelvekre és elemekre, de ezeket természetesen a régióra jellemző turisztikai kínálat és a régió turisztikai fejlesztési lehetőségei alapján vettük figyelembe. A Tisza-tavi régió turizmusa számos vonatkozásban eltér az országos átlagtól, de még a két szomszédos statisztikai régió átlagától is. Ugyanakkor olyan vonzerőkkel rendelkezik, és olyan egyedi termékei vannak, amelyek Magyarországon elsősorban erre a régióra jellemzőek, és megfelelően kihasználva és kidolgozva könnyedén európai hírnevet szerezhetnek a régióknak. Ilyen, kiemelkedő vonzerő például maga a Tisza-tó, és a több helyen is fellelhető, őstermészeti képre alapozott ökoturizmus. Ebből következően az egyes termékek fejlesztésének a jelentőségét, a stratégia súlypontjait az országos és a regionális stratégiáktól eltérően kellett megállapítanunk, de munkánk során végig szem előtt tartottuk, hogy az általunk kialakított programok, alprogramok, intézkedések illeszkedjenek az országos és regionális stratégiákban meghatározott programokhoz, alprogramokhoz, intézkedésekhez.

A régió Magyarországon elsőként nyerte el a **Village+** ökoturisztikai védjegyét, ezzel bekapcsolódva az ökoturizmus nemzetközi hálózatába. Ez további kiaknázható lehetőségeket,

és ezzel együtt természetesen kötelezettségeket jelent, amiket szintén figyelembe vettünk a stratégia elkészítése során.

Az ökoturizmus mellett megkülönböztetett figyelmet szenteltünk a vízhez és vízparthoz kötődő aktív turizmus különböző formáinak, hiszen ezek hagyományosan jelen vannak a régió vízparti településein.

A stratégia alátámasztására, a régióban jelentkező igények megismerésére, illetve a régióban megfogalmazott vélemények feltérképezésére kérdőívek segítségével interjúváltuk meg azokat a szervezeteket, amelyeknek jelentős szerepük lehet a régió turizmusának fejlesztésében, a stratégia valóra váltásában. Figyelembe véve az egyes célcsoportok közötti eltéréseket, több – gerincét tekintve hasonló kérdésekből álló – kérdőívet is szerkesztettünk. Külön kérdőívet kaptak az önkormányzatok, a kistérségek, a rendezvényszervezők, a különböző létesítmények (pl: kikötők), és a vállalkozók. A kérdőívek kitöltése, illetve azok visszaküldése a célcsoportok egyes tagjai részéről nem volt zökkenőmentes, sajnos a kiküldött kérdőíveink közel sem érkeztek vissza teljes számban. Az önkormányzatok közül például 27 (40 %) küldte vissza kitöltve a kérdőívet, a kistérségek közül 5 (45 %). A létesítmények vezetői már rosszabb arányban jeleztek vissza, 5 (13 %) kérdőívet kaptunk vissza kitöltve. A rendezvényszervezőktől 6 (10 % alatt) kérdőív érkezett vissza, a szolgáltatással foglalkozó vállalkozóktól 28 (15 %). Akik felismerték a fejlesztések fontosságát a régióban, hasznos információkkal segítették a munkánkat, de az elküldött kérdőívek számához mérten a vállalkozók körében sajnos a passzivitás volt a meghatározó.

A stratégia elkészítése során figyelembe vettük a 2005 nyarán, a Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Programja elkészítése során a régióban szerzett tapasztalatainkat is.

A stratégia készítése során a kérdőíves véleményfelmérésünk eredményeinek alátámasztására interjú sorozatot készítettünk a Tisza-tavi régióban meghatározó szervezetek és települések képviselőivel, vezetőivel, illetve a két szomszédos statisztikai régió képviselőivel:

Bordás Imre	Polgármester, Abádszalók
Hidvéginé Molnár Judit	Igazgató, Észak-magyarországi RMI
Kerekes László	Elnök, Tisza-tavi RIB
Kovács Tibor	Csoportvezető, Észak-alföldi RFÜ
Pintér Erika	Polgármester, Tiszafüred
Protovinné Bajcsy Erzsébet	Turisztikai Iroda vezetője, Eger
Scitovszky Angelika	Igazgató, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács
Szendy Mónika	Igazgató, Tisza-tavi RTPi

A stratégiával szembeni egyik legfontosabb elvárás, hogy minden tekintetben illeszkedjék az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi statisztikai régiók párhuzamosan készülő turisztikai stratégiáihoz, illetve ugyanezen régiók operatív programjaihoz. A stratégia elkészítése során folyamatosan kapcsolatban álltunk a két statisztikai régió turisztikai stratégiáját összeállító intézményekkel (Észak-alföld: Szolnoki Főiskola Turizmus Tanszék, Dr. Könyves Erika; Észak-magyarország: Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Marketing Intézet: Dr. Piskóti István), egyeztettük a munkánkat, és a statisztikai régiós stratégiákba illesztendő anyagrészeket átadtuk számukra.

Mivel a stratégia végrehajtására a statisztikai régiók operatív programjai biztosítják a forrásokat, egyeztettük a javasolt intézkedéseinket a Regionális Fejlesztési Ügynökségek által jelenleg elfogadásra előkészített programokkal is.

Az egyeztetések során egyetlen olyan intézkedés sem került felszínre, amely ne lenne összhangban a statisztikai régiók programjaival.

Az egyeztetések során igyekeztünk minden érdekelt és a régió érdekeit egyaránt szem előtt tartani, és meggyőződésünk, hogy olyan stratégia született, mely tükrözi a régióban megfogalmazott igényeket, szervesen kapcsolódik a régió eddigi turizmus fejlesztési irányát meghatározó – előző – stratégiához, és a régiót egységesen kezelő, végrehajtható intézkedéseket tartalmaz.

A Tisza-tó turizmusához feltétlenül hozzátartozik a turizmus háttéréül és alapjául szolgáló természeti értékek megóvása. Olyan intézkedéseket is terveztünk, amelyek közvetlenül nem kapcsolhatóak egyértelműen a turizmushoz, azonban a táj, a természet értékeinek a megóvásában jelentős szerepük van. Nagyon fontos kérdés ezzel párhuzamosan a terület terhelhetősége a fenntartható fejlődés elveinek a betartása. Meggyőződésünk, hogy a természeti rendszereket használó (kihasználó) turisztikai formákkal egyetlen terület sem terhelhető a végtelenségig, és a terhelés növekedése során egyre inkább előtérbe kell, hogy kerüljenek olyan szabályok, amelyek segítenek a terhelés káros hatásainak a mérséklésében, és a jelenlegi természeti állapot megőrzésében, esetleg javításában.

3. Helyzetelemzés

A Tisza-tavi régió Magyarország legkisebb régiója. A hét statisztikai régió mellett kialakított két turisztikai programrégió egyike. Nevadója a kiskörei duzzasztó megépítése nyomán létrejött hatalmas vízterület, a 127 km² területű Tisza-tó. A Tisza-tó fiatal létesítmény, jelenlegi duzzasztási szintjét gyakorlatilag mindössze alig 30 éve, 1978-ban állították be. A terület arculata azóta is változik, rendeződik. Az utóbbi években a vízterületen jelentősen felerősödtek és felgyorsultak az eutrofizációs folyamatok, amelyek károsan befolyásolhatják a turisztikai célú vízfelület-használat egyes lehetőségeit.

A Tisza-tó, bár ember által létrehozott, mesterséges környezet, sok helyütt a háborítatlan őstermészet képét és jellegét idézi. A halállomány mellett ez volt a másik olyan vonzerő, amely a 80-as évektől kezdődően egyre több turistát csábított a területre.

3.1. Földrajzi elhelyezkedés

A régió Magyarország keleti felén, az Alföld északi területén helyezkedik el, két statisztikai régió, az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi határán.

A megyei közigazgatási határok szerint vizsgálva, a régió négy megyét (Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok) érint, de egyiket sem foglalja döntően magába. *(térképvázlat a címlapon)*

A régió területéhez 68 település tartozik, de a régió területe nem esik egybe a nemrég, 2003-ban megalakult Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács 73 települést magába foglaló működési területével. Ez egyes esetekben nehézkessé, bonyolulttá teszi a fejlesztést, illetve egyes szomszédos települések eltérő helyzetbe kerülhetnek turisztikai szempontból.

A régióhoz tartozó települések a következők:

Borsod-Abaúj-Zemplén megye:

Ároktő, Borsodivánka, Egerlövő, Gelej, Hejőbába, Hejőkürt, Hejőpapi, Hejőszalonta, Igrici, Mezőcsát, Mezőnagymihály, Nagycsécs, Négyes, Nemesbikk, Oszlár, Sajószöged, Szakáld, Szentistván, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszapalkonya, Tiszatarján, Tiszaújváros, Tiszavalk.

Hajdú-Bihar megye:

Egyek, Folyás, Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita.

Heves megye:

Átány, Besenyőtelek, Dormánd, Erdőtelek, Füzesabony, Heves, Hevesvezekény, Kisköre, Kömlő, Mezőtárkány, Pély, Poroszló, Sarud, Tarnaszentmiklós, Tenk, Tiszanána, Újlőrincfalva.

Jász-Nagykun-Szolnok megye:

Abádszalók, Berekfürdő, Fegyvernek, Karcag, Kőtelek, Kunhegyes, Kunmadaras, Nagyiván, Nagykörű, Tiszabó, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszasüly, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora.

A 68 település a 4 megyében 11 kistérséghez tartozik, és a kistérségek döntő többségének vannak régió kívüli tagtelepülései is. Mindössze 2 kistérség, (Mezőcsát, Tiszafüred) amelynek minden települése a régióhoz tartozik.

A települések többsége község, csak mintegy hatodik rendelkezik városi címmel. A népességszám szerint a kis- és közepes méretű települések találhatók meg itt legnagyobb számban. A régió városai is a kisvárosok kategóriájában helyezkednek el.

Mindebből jól látható, hogy a régió – elhelyezkedését tekintve – mind a megyék, mind a statisztikai régiók szempontjából peremterületeken terül el, elsődleges kitörési, felemelkedési lehetősége a Tisza-tóhoz kapcsolódó turizmusban rejlik.

3.2. Gazdasági-társadalmi helyzet, demográfia

Ipar

A Tisza-tavi régió iparára és vállalkozási térszerkezetére a kétarcúság jellemző. Találunk néhány gócpontot (Tiszaújváros, Füzesabony), ahol jelentősebb méretű, export tevékenységet is folytató, versenyképes termékeket előállító, az elsődleges fontosságú gazdaságba sorolható üzemek találhatók. A többi településen sajnos csak kisebb méretű, kiegészítő tevékenységet folytató, nagyrészt instabil helyzetű, tőke- és információhiánnyal rendelkező vállalkozás üzemel.

Nagyon fontos szempont a működő vállalkozások térbeli eloszlása. Erre jellemző, hogy nagy részük a kistérségi központokban, illetve speciális adottságokkal rendelkező különleges centrumtelepüléseken helyezkedik el.

Az iparban a vegyipar jelentős súllyal rendelkezik, ami nagyrészt Tiszaújvárosnak köszönhető. Az ágazat jellemzőit áttekintve megállapítható, hogy még sokáig versenyképes maradhat, ha a megfelelő K+F kapacitások és a vertikális és horizontális integráció kiépítésre kerül. Ugyanakkor mindenképpen törekedni kell az egyoldalúan vegyipari jellegű területek gazdasági szerkezetének diverzifikálására, hiszen ezáltal biztonságosabbá tehető a térség gazdasági szerkezete.

A vállalkozásfejlesztésben több lehetséges forгатókönyv kialakítását el lehet képzelni. Leginkább optimálisnak a hazai és külföldi példák szerint a több lábon álló, életképes közép-vállalkozói bázisra támaszkodó gazdasági szerkezet kialakítása volna nevezhető. Ennek kialakítására a térségben részben megvannak a lehetőségek. Elsősorban egyrészt a környezetvédelmi iparágakban, az élelmiszergazdaságban, az energetikai szektorban működő, gépipari és elektronikai beszállító, másrészt a könnyű-, kézmű- és háziipari vállalkozások fejlődését lehet megjelölni lehetséges kitörési pontként.

Ennek elérésére szükség van különböző típusú vállalkozásfejlesztési intézkedésekre és intézményekre. Az ily módon megteremtett háttérágazat elősegíti a vállalkozások megtelepedését, a helyi erőforrások mobilizálását és mindez egy erős regionális marketingpolitikával karöltve közép- és hosszú távon biztosíthatja a térség felemelkedését.

Igazi fejlődés nem képzelhető el anélkül, hogy a helyi lakosságban rejlő – nemcsak munkaerő szerepre kárhóztató – potenciált ki ne használnánk. Ehhez mindenképpen aktivizálni kell a lakosságot, ami a mostani foglalkoztatottsági szinten nehezen képzelhető el. A helyi aktivitás felerősítése mindenképpen szükséges a fejlődés elindításához.

Mezőgazdaság

A Tisza-tavi régió természeti adottságai (éghajlat, talajok, vízháztartás), az Alföld átlagához képest kedvezőtlenebbek a mezőgazdasági művelést illetően. Legnagyobb részt az alacsony termőképességű, természetvédelmi célokra alkalmas területek találhatók meg. A térség területhasználatát tekintve a jelentős méretű rétek, legelők, valamint halastavak jelenlétéből adódóan, a pusztai tájgazdálkodás, tanyás gazdálkodás, valamint az ártéri tájgazdálkodás válhat jellemzővé. Ezek a hagyományos, illetve a legmodernebb, tájvédelmi elveknek is megfelelő mezőgazdasági tájhasználati formák jelenleg elterjedőben vannak, melyet a hazai és uniós vidékfejlesztési politikák és programok (VTT, LEADER+) is elősegítenek.

A növénytermesztés szerkezetére az országoshoz hasonlóan a gabonafélék túlsúlya jellemző. Sajnos kevés a nagy termelési értéket és jövedelmezőséget biztosító növények (vetőmag, csemegekukorica, cukorrépa, repce és más ipari növények, gyógynövények stb.) aránya. A

szálastakarmányok arányát részben a talajkondicionálás, részben az állattenyésztés igényei indokolják.

A természetett növényi kultúrák tekintetében az intenzívebb művelési ágat jelentő zöldség- és gyümölcsstermesztés lehetne a helyben lakók számára kitörési pont.

A mezőgazdasággal foglalkozók megfelelő jövedelmeit a jelenlegi termelési szerkezet nem biztosítja eléggé. A termelést és a teljesítmények alakulását a viszonylag alacsony jövedelmezőségi szint, az időnként jelentkező piaci zavarok, az ár- és belvív, valamint az aszálykárok is jelentősen befolyásolják.

A másik fontos mezőgazdasági ág, az állattenyésztés általában jobb jövedelmezőségével és kiszámíthatóságával biztosabb megélhetést kínál a vele foglalkozóknak. A Tisza-tó környékének adottságai a legelőre alapozott külterjes állattartásnak kedveznek.

A terület adottságait, a rendelkezésre álló források szűkösségét és a prognosztizálható lehetséges változásokat és piaci igényeket (egészséges életmód) figyelembe véve fejlesztési lehetőségnek a külterjes, természetközeli, hagyományos állatfajtákat (magyar szürkemarha, mangalica) érintő tenyésztés folytatása ígérkezik.

A területen az erdőgazdálkodás csupán kiegészítő jövedelemszerző tevékenység lehet, hiszen összefüggő erdő csupán a Tisza mentén található. Ennek természetvédelmi-ökológiai funkciói (természetes állatvilág számára búvó- és élőhely, az állatok közlekedéséhez szükséges ökológiai folyosók) a jelenlegi sűrűségben és gazdálkodási intenzitásban is hiányosan biztosítottak. A gazdasági célú kitermelés tovább csökkentené az őshonos fajok életterét. Sajnos az illegális erdőirtás jelenleg is működik a térségben, ami nem csupán természetvédelmi probléma, hanem nagyon komoly szociális feszültségeket is magában rejt.

Demográfia

A népesség alakulása a régió egyes érintett megyékhez tartozó területein másképpen változott. Hajdú-Bihar és Heves megyékhez tartozó térségek legalább stagnáló tendenciát mutattak, ezen belül néhány település népessége növekedett. Jász-Nagykun-Szolnok és Borsod-Abaúj-Zemplén megyék érintett területei azonban általában fogyást mutattak.

Települési szintre lebontva mozaikszerű képet kaphatunk a népesség számának változási tendenciáiról. 2002-ben a települések többségében természetes népességfogyás következett be. A vándorlási veszteséget leszámítva is fogyás volt tapasztalható, körülbelül 650 fővel többen haltak meg, mint ahányan születtek.

A régió által érintett megyékben természetesen az oda- és elvándorlás eltérő mértékben alakult, megállapítható azonban, hogy összességében vándorlási veszteséget kell regisztrálni, évente mintegy 700-800 főt. Sajnos ez a jelenség társadalmilag szelektív, hiszen általában a legdinamikusabb, képzetesebb, és főként fiatal rétegeket érinti, ami a térség nehéz demográfiai helyzetét csak tovább rontja.

A korösszetétel tekintetében megállapítható, hogy a régióban a 14 éven aluliak mintegy 20%-ot tesznek ki, míg a 60 év feletti aránya ennél némileg több. Ez megfelel az országos átlagnak, némileg fiatalabb annál. Regionális különbségek természetesen itt is léteznek, hiszen a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területrészen a roma lakosság nagy aránya miatt a fiatalok aránya meghaladja az idősebb korúakét.

Nagyon fontos népesedés-földrajzi tényező a lakosság műveltsége. Megállapítható, hogy a középfokú végzettséggel és érettségivel rendelkezők aránya elmarad az országos átlagtól, főként alacsony ez az érték a kisebb településeken. A diplomások aránya még jobban elmarad az országos szinttől, ami azzal magyarázható, hogy a diplomát szerző fiatalok nem maradnak helyben, hanem jobban fizető állás reményében elhagyják szülőföldjüket. Sajnos ez a tendencia csak nehezen lassítható, a rendelkezésre álló uniós és központi források szűkösek a megfelelő képzettséggel rendelkező népesség helyben tartásához, a helyi közösségek pedig nem elég erősek és öntudatosak az ilyen lépések megtételéhez.

Országos probléma, hogy az aktív korúaknak csak – az európai átlaghoz viszonyítva – viszonylag kis százaléka dolgozik aktívan, nagyon nagy a passzív keresők aránya. A Tisza-tó térségében a népesség gazdasági aktivitása nem érte el a 30%-ot, ami nemcsak az országos átlagot nem érte el, hanem az érintett megyék értékénél is alacsonyabb. Ezen a képen természetesen árnyal az a tény, hogy a sűrű- és feketegazdaságban, amire a helyben virágzó turisztikai ágazat sokszor építeni tud, sokak találnak álláslehetőséget. Ugyanakkor látni kell, hogy a régió turizmushoz kötődő munkahelyeinek jelentős része szezonális, kevés szakértelmet igényel, ebből következően pedig éves szinten alacsony jövedelemmel jár.

A regisztrált munkanélküliség a térségben az országos átlaghoz közeli. A munkanélküliség mértéke nagy mértékben függ a települési kategóriáktól, így a 2000 főnél kisebb települések az országos átlag másfélszerese, ezen belül az 500 főnél kisebb településeken kétszerese. A kis méretű települések lakói hátrányos helyzetben vannak a munkahelyhez jutás tekintetében is. Legjobb helyzetben a térség azon a települései vannak, amelyek lakossága a közeli városok munkaerőpiacán is el tud helyezkedni a viszonylag szűkös helyi kínálaton kívül.

3.3. A régió turisztikai kínálata

A Tisza-tavi régió turisztikai kínálatának meghatározó eleme maga a Tisza-tó. A vízterület természetvédelmi és turisztikai jelentősége egyaránt megkívánja a turisztikai infrastruktúra, és a turisztikai szolgáltatások fejlesztését is.

A Tisza-tavi régióban található vonzerők leginkább az ökoturizmus; a vízi és vízparti aktív turizmus; a regionális jelentőségű vonzerők (a gyógy- és termáلتurizmus, a falusi, a kerékpáros, kulturális turizmus, hivatásturizmus); illetve a helyi jelentőségű, kínálatot színesítő vonzerők (lovasturizmus, vadászturizmus, gasztroturizmus, örökségturizmus) kategóriáiba sorolhatók be.

A vonzerők területi elhelyezkedése szempontjából több csoportosítás is lehetséges. A két legerősebb, vezető vonzerő (ökoturizmus, vízi és vízparti aktív turizmus) jelenleg egyértelműen a Tisza-tóhoz és a Tisza vonalához kötődik. A többi vonzerő mozaikosan oszlik szét a régióban. Ez a megoszlás magában foglalja a központ – periféria jellegű tagolódás lehetőségét, ennek kialakulását pedig lehetőség szerint el kellene kerülni.

Más szempontú bontás szerint:

- A világörökség részét képező, nemzetközi érdeklődésre számot tartó Tisza-tavi Madárrezervátum, a Hortobágyi Nemzeti Park része. Ez a turisztikai kínálat teszi egyedivé Tisza-tavat, jelenleg erre épül fel az ökoturizmus jelentős része. A régió természeti értékei azonban nem merülnek ki a Tisza-tóval, ártéri erdők, füves puszták, és más élőhelyek vonhatóak be az ökoturisztikai kínálatba, és ez a kínálati elem is mozaikosan szétteríthető a régió területén.
- A Tisza és a Tisza-tó menti területek. Itt a legfontosabb attrakció a víz, és kínálatként a vízhez kapcsolódó turisztikai elemek jelennek meg. Ennek a kínálatnak a dekoncentrációja szinte lehetetlen, bár egyes turisztikai formákra vonatkozóan azért megoldható. A horgászturizmus például igényli is a fő vízterület mellett kialakított alternatív horgászati lehetőségeket, illetve tény, hogy rossz idő esetén a vízhez kötődő turisztikai formákhoz kötődő vendégek keresik az egyéb kínálati elemeket.
- A termál- és gyógyvízzel rendelkező települések. A gyógyvízzel, és az erre települt magas színvonalú szolgáltatásokkal rendelkező települések önálló, egész évben keresett turisztikai célterületté fejlődhetnek. A nem gyógyhatású termálfürdők, strandok élményfürdők elsősorban szezonális keresletre számíthatnak, de például jó kiegészítő kínálatot jelentenek.

- Városok (pl: Tiszaújváros, Karcag, Heves stb.). Jellemző vonzerőik, rendezvényeik, konferenciaközpontjaik segítségével saját turisztikai arculatot, saját törzsközönseget is képesek teremteni. Kettős szerepük is lehet, célcsoporttól függően jelenthetnek háttérkínálatot, de lehetnek elsődleges vonzerők is, amelyekhez a Tisza-tavi táj jelenthet háttérteret.
- Kistelepülések. Jelentősebb turisztikai vonzerő nélkül mindenképpen csak a háttérkínálatot tudják színesíteni. Néhány jellegzetes szolgáltatás (jó éttermek, látogatható kézműves műhelyek, túraútvonalak menti szolgáltatások, kastélyok, vadászat, stb.) felfuttatásával olyan háttérvonzerővé alakulhatnak, amely lehetővé tesz termékcsomagok kialakítását.

A Tisza-tó közvetlen térségének látogatottsága jelenleg elsősorban szezonális jellegű. Fontos feladat a termékfejlesztés során a szezon meghosszabbítása, erre több, meglévő turisztikai forma is alkalmas, fejlesztésükkel, összekapcsolásukkal, termékcsomaggá rendezésükkel a szezonhosszabbítás nem lehetetlen feladat.

(Érdeemes megjegyezni, hogy mintegy egy-másfél évtizede a Tisza-tó szinte teljes éves szezonnal rendelkezett, valódi holtszezon csak a tavaszi időszak jelentett. Nyár elejétől a tél végéig folyamatos volt a horgászok érdeklődése és jelenléte. A nyárin kívül kifejezetten nagy látogatószámú főszézonnak számított az őszi vízerezés 4-5 hete, és a tél vége, február, a gumihalas süllőzés legjobb időszaka. A magyar horgászokon kívül németek, osztrákok jelentek meg ezekben az időszakokban nagyobb létszámban. Azután a halállomány fogyása lelassította a horgászturizmus fejlődését, a romló fogási lehetőségek miatt pedig a horgász-törzsközönység jelentős része elpártolt a vízterületről. Napjainkban pedig már turisztikai stratégiában elemezendő kérdés a szezon hosszabbításának a lehetősége!)

A Tisza-tó elsősorban a belföldi turisták célpontja, ezen belül a fontos beutaztató területet a Kelet-magyarországi megyék jelentenek. A belföldi kereslet összetételében meghatározó a családos turizmus.

A Tisza-tóra a turisták elsősorban személygépkocsival érkeznek, ez a tény egyértelműen rávilágít az úthálózattal kapcsolatos fejlesztések sürgősségére.

3.4. A régió turisztikai infrastruktúrája

Közlekedés

A Tisza-tavi régió elsősorban régiók illetve megyék perifériális helyzetű településeiből áll, ezért a közlekedési szempontjából nehéz egységként kezelni. A vízparti települések kistérségi szempontból is szélső helyen fekszenek, ez alól csak a Tiszafüredi kistérség jelent kivételt. Ezt a hátrányos helyzetet a régiót kettészelő Tisza és a Tisza-tó fizikai elválasztó hatása is fokozza, mert a két partot összekötő komphálózat (Tiszakeszi, Tiszacsege-Ároktó, Tiszadorogma, Tiszaroff-Tizasüly, Kőtelek, Nagykörű-Fegyvernek) csak időszakos és részleges megoldást jelent. A kompközlekedés inkább csak a tavaszi-őszi időszakban jelent kiszámítható megoldást, akkor is csak nappal, és normál vízállásnál. Éjszaka és nagyobb áradások esetén a kompok nem közlekednek. A kompokkal kapcsolatosan meg kell említeni azt a tényt, hogy a Tisza esetleges, a közeljövőben esedékes nemzetközi víziúttá válása esetén a kompok jelentős átalakításra, felújításra szorulnak.

A Tisza a régió területén 120 fkm hosszúságú, ezen a szakaszon 5 híd található (35. sz. út, Tiszaújváros-Polgár; M3 autópálya hídja; 33. sz. út, Poroszló-Tiszafüred; Kiskörei Duzzasztómú üzemi híd; Kiskörei közös közúti-vasúti híd). Ebből három felel meg az elvárásoknak (35. sz. út, M3, 33. sz. út hídjai). A Duzzasztómú üzemi hídjának használata

engedélyhez kötött, nem közforgalmú, a kiskörei hídon a vasúti és a közúti közös használat jelentősen rontja a híd kapacitását. Ennek a hídnak a teljes átalakítása, a közút és a vasút szétválasztása (új közúti híd építésével) sürgető feladat.

A régió fő közlekedési útvonalai az M3 autópálya, 3. és a 4. sz. főút. Ezekhez kapcsolódnak a 31., 33., 34., 35., 36. sz. másodrendű főutak. Városokat elkerülő szakaszok kiépítésére a régióban csak Polgárnál van példa. A Tisza-tavi régió kétszámjegyű útjai közül a régiót átszelő 33. sz. és az ehhez kapcsolódó 34. sz. főutak forgalma a legnagyobb. Ezeknek az utaknak a minősége átlagosan tűrhető, egyes szakaszaik azonban kifejezetten rossz minőségűek. A mellékutak állapota átlagosan nem megfelelő, felújításuk sürgős feladat.

A régió tömegközlekedését a MÁV és a VOLÁN társaságok által szervezett vasúti és autóbusz közlekedés jelenti. Az autóbuszos közlekedés szerepe jelentősebb, a vasút inkább a nagyobb távolságú utazások területén számottevő. A vasúti közlekedés többségében elmaradott, nem villamosított vonalakon folyik.

A Tisza-tó régióban a vízi közlekedés vonatkozásában külön kell beszélni a Tiszáról és a Tisza-tóról. A Tisza régió áthaladó szakaszát hajózhatóság szempontjából a Kiskörei Duzzasztómű két részre osztja. A felvízi oldal (Kisköre-Tiszaújváros) jól hajózható, az alvízi szakasz (Kisköre-Nagykörű) hajózhatósága vízállás függő, a nyári kisvízes időszakban nehezen hajózható. A személyforgalom számára a következő kikötők állnak rendelkezésre: Tiszaújváros, Tiszacsege, Tiszabábolna, Tiszafüred, Kisköre. A MAHART PassNave Személyhajózási Kft. fő kikötője a térségben Tiszacsege, itt állomásozik a társaság Csege nevű hajója, mely elsősorban turisztikai célokat szolgál.

A Tisza-tó hajózásának megoldandó problémája az abádszalóki öbölbe vezető hajóút kitűzése. A közelmúltban (2005) elkészült Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program részletesen foglalkozott a régió Tisza szakaszának és a Tisza-tónak a vízi turizmusával, ezen belül a hajózás fejlesztési lehetőségeivel.

Kerékpárutak jelenleg főleg jelentős gépjármű forgalmú főutak belterületi szakaszai mentén találhatóak, ezek az adott település igényét elégítenek ki. A turisztikai célú kerékpározás az utóbbi időben kezd fellendülni a régióban. A Tisza-tó és a Tisza gátja alkalmas lehet a Tisza-tó körüli kerékpáros nyomvonal kialakítására. Ez a Tisza-tó körüli kerékpárút magában foglalná az Eurovelo 11. sz. útvonalának (Zemplén-Bodrog-Tisza menti kerékpárút) egy részét is. A régió kerékpárútjainak a fejlesztése a közelmúltban ROP források felhasználásával megkezdődött.

A Tisza-tavi régióban jelenleg nincsen működő repülőtér, de a kunmadarasi fejleszthető lenne kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre.

Szálláshelyek

Szálláshelyek szempontjából a régió területileg nagyjából arányosan ellátott. Magánszálláshelyek, kempingek, panziók, hotelek egyaránt találhatóak, és jelentős a falusi turizmushoz tartozó szálláshelyek száma is.

A régióban a kereskedelmi szálláshelyek kihasználtsága a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján rendkívül alacsony. A kihasználtság javítása céljából minőségi fejlesztésük indokolt, hiszen például a konferenciákra érkezők, az egészségturisztikai szolgáltatásokat igénybe vevők, a külföldi vadászok többsége igényli a magas színvonalú kereskedelmi szálláshelyeket, és ezzel magasabb fajlagos költség is generálható. Ugyanakkor a beutaztatás javítása céljából a csoportos beutaztatás igényeinek kiszolgálására a kereskedelmi szálláshelyek kapacitásának mennyiségi fejlesztése is indokolt.

A régióra jellemző több olyan turisztikai forma is, melynek szereplői nem igényelnek kereskedelmi szálláshelyet. Ennek oka például, hogy napjainkban a természet-közeli nomád

romantika ismét egyre inkább előtérbe kerül. Ugyanakkor ebből adódóan a régió valós vendégforgalmát a kereskedelmi szálláshelyek adatai nem pontosan tükrözik.

A vízi túrázók, a kerékpárosok, a fiatalok, a horgászok egy része jellemzően a nomád (és olcsó) szálláshelyeket keresi és kedveli. Ezek a célcsoportok mindegyike jelentős létszámban van jelen a Tisza-tavi régióban. A kiszolgálásukhoz mindenképpen célszerű fejleszteni az igényeikhez kapcsolódó szálláshelyeket.

A falusi turizmus napjaink egyik divatos turisztikai formája, és keresett szálláshelytípusa. A falusi turizmus szálláshelyei jól is illeszkednek a Tisza-tónál divatos összes turisztikai formához. A régióban a kínálat a közelmúlt fejlesztései ellenére még mindig jelentősen alatta marad a keresletnek. A falusi turizmushoz tartozó szálláshelyek minőségfejlesztése természetesen korlátozott, hiszen a szálláshely nem veszítheti el a jellegét.

Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma a régióban, szálláshely típusonként

	2004			2005		
	vendégek	vendég-éjszakák	átlagos tartózkodási idő	vendégek	vendég-éjszakák	átlagos tartózkodási idő
Mindösszesen	94825	279998	3,0	84056	252875	3,0
Szálloda összesen	30968	85435	2,8	26881	74121	2,8
****	1498	2309	1,5	1122	1542	1,4
***	18816	47103	2,5	17631	41751	2,4
**	6222	16899	2,7	5197	14984	2,9
*	4432	19124	4,3	2931	15844	5,4
Panzió	19087	50984	2,7	19228	47853	2,5
Turistaszálló	2048	5572	2,7	2008	5657	2,8
Ifjúsági szálló	877	1943	2,2	1628	5 035	3,1
Üdülőlház	14057	43290	3,1	13135	43798	3,3
Kemping	27788	92774	3,3	21176	76411	3,6

Forrás: KSH

Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma a régióban, megyénként

2004	Vendég			Vendégéjszaka		
	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	9 619	12 306	21 925	30 706	35 775	66 481
Hajdú-Bihar megye	1 326	1 850	3 176	3 669	4 129	7 798
Heves megye	1 839	8 258	10 097	3 709	17 232	20 941
Jász-Nagykun-Szolnok megye	9 073	50 554	59 627	47 986	136 792	184 778
TISZA - TAVI RÉGIÓ ÖSSZESEN	21 857	72 968	94 825	86 070	193 928	279 998

2005	Vendég			Vendégéjszaka		
	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	7 963	10 671	18 634	27 671	28 516	56 187
Hajdú-Bihar megye	1 216	1 656	2 872	2 297	3 659	5 956
Heves megye	1 277	10 177	11 454	3 891	22 712	26 603
Jász-Nagykun-Szolnok megye	7 527	43 569	51 096	40 339	123 790	164 129
TISZA - TAVI RÉGIÓ ÖSSZESEN	17 983	66 073	84 056	74 198	178 677	252 875

Forrás: KSH

A táblázatokból jól kiolvasható a régió kereskedelmi szálláshelyek alapján mérhető idegenforgalmi adatainak a csökkenése. Az elmúlt néhány évre sajnos ez a csökkenő trend a jellemző. Ennek okai szerteágazóak, részletes elemzésükhöz érdemes lenne egy külön tanulmányt elkészíteni. Az okok között találjuk a Tisza 2000. évi szennyezését, valamint az ennek következtében kialakult visszatartó erőt, a szennyezés megismétlődésétől való félelmet. Az utóbbi évek árvizei, kedvezőtlen időjárási viszonyai szintén okai lehetnek a tendencia romlásának. A helyi viszonyok átalakulása, a halállomány és a fogási viszonyok csökkenése, a szúnyoggyérítés elégtelen volta mind-mind negatív irányba ható tényezők.

A szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése növelheti a vendégek elégedettségét, és ezáltal hatással lehet az átlagos tartózkodási idő növekedésére és a fajlagos költségre is.

A fejlesztés során viszont elengedhetetlen a minősítési-minőségbiztosítási rendszerek kialakítása, illetve a meglévők működtetése.

Szálláshelyek vonatkozásában egyes célcsoportoknak speciális kiegészítő szolgáltatások is szükségesek. Ezek megteremtését a szállásadók ritkán vállalják, emiatt a régió vendégeket veszíthet. Jó kezdeményezés a horgászbarát szálláshelyek kialakítása, ezt egyrészt folytatni kell, meg kell teremteni hozzá az objektív minősítési rendszert, másrészt a példa alapján ki kell dolgozni a további speciális célcsoportok igényeihez illeszkedő speciális szolgáltatásokat is nyújtó szálláshelyeket (pl.: családbarát, kerékpáros, lovas, vadász, stb.).

Vendéglátás

Vendéglátóipari egységekkel a régió minden települése ellátott, a büfétől az étteremig több típus is megtalálható. A vendéglátó helyek többsége azonban színvonalában még nem éri el a kívánatos mértéket. Az előző stratégia megállapításainak egy része továbbra is aktuális, a tisztaság, az utcafront arculata, az étlapok változatossága, a kiszolgálás minősége még sok helyen kívánni valót hagy maga után. Ezzel együtt az elmúlt években azért jelentősen megnőtt a hibátlan szolgáltatási szinttel és jó konyhával rendelkező, minden tekintetben színvonalas vendéglátó helyek száma.

Kevés viszont a víz közeli, a vízi turizmusra is építő, a víz felől is megközelíthető egységek száma, e területen mindenképpen szükséges a fejlesztés.

Szintén célszerű növelni a fogadó illetve csárda jellegű, a régi alföldi tájra jellemző vendéglátó helyek számát is.

A vendéglátásban és a kereskedelemben jelenleg a legnagyobb problémát a szakképzett munkaerő hiánya jelenti.

Települési arculat, épített örökség

A régió települései néhány kivételtől eltekintve jellegzetes alföldi kistelepülések. A vízparti települések arculata az elmúlt évtizedekben (a Tisza-tó kialakítása óta) jelentős változásokon ment keresztül, elsősorban a turizmus hatására. Üdülőtelepek jöttek létre, a települési

központok megújultak, átalakultak. A települések el kezdtek alkalmazkodni a turizmus igényeihez. Ugyanakkor ez a folyamat még nem zárult le, de az utóbbi években – elsősorban forráshiány miatt – jelentősen lelassult néhány településen. Mások (pl: Abádszalók) továbbra is dinamikusan fejlődnek. A települések arculatához tartozó kiegészítő elemek, a zöld területek, esztétikai látványelemek (pl: virágos lámpaoszlop) egyre gyakoribbak. Nagyjából jónak minősíthető a települések belső információs táblarendszere is. A fejlesztéseket azonban mindenképpen folytatni kell, olyan települési képet kell kialakítani, ami a turisták és a helyi lakosok igényeinek egyaránt megfelel.

A települések egy részén megtalálhatóak az alföldre jellemző kisebb kastélyok, kúriák, udvarházak. Ezek turisztikai célú hasznosítása még kevésbé jellemző a régióra, pedig az építészeti értékek, kulturális örökség megőrzésének fontos formája az átgondolt turisztikai célú hasznosítás. A beruházások megvalósításában kívánatos és szükséges a közösségi és vállalkozói források összekapcsolása.

Az épített örökség sem mennyiségét, sem típusát tekintve nem szerepelhet a régió vezető termékei között, de hasznosítása mégis egyértelműen hasznos a turisztikai kínálat bővítése szempontjából, egyes kisebb településeknek a fő attrakciójává válhat a szépen felújított, szállodának vagy akár vendéglőnek átalakított kastély vagy kúria.

Környezeti állapot

A Tisza-tavi régió környezeti állapota jelenleg jónak mondható. Célszerű azonban a környezeti állapot elemzésekor kettéválasztani a Tisza-tavat, és a régió többi területét. A környezeti állapot fenntartását szolgáló aktív beavatkozás a Tisza-tó területén mindenképpen indokolt.

A Tisza-tó mesterséges létesítmény, egy síkvidéki, úgynevezett átfolyóvízes víztározó. A környezeti állapot értékelése során nem szabad figyelmen kívül hagyni a tározó korát. Ökológiai szempontból a maga alig 30 évével (a jelenlegi duzzasztási szintet gyakorlatilag 1978 óta tartják) igen fiatal még ez a létesítmény. A különböző élőhelyi változások egyelőre csak a belső fejlődés (a tározó saját evolúciója) dinamikájának irányába ható természetes folyamatok részeként tárgyalhatók. Ilyen változások például egyes halfajok állományának csökkenése-növekedése, a tározótér medrében a fenékviszonyok átalakulása, vagy a vízínövény borítottság növekedése. A beavatkozáshoz szükség van az elmúlt időszak tendenciájának a meghatározására, a jövőbeni tendenciák becslésére és ez alapján eldönthető, hogy a hosszú távú hasznosítási cél szempontjából hasznos, semleges, vagy káros a változás mértéke vagy üteme. Maga a változás ugyanis természetes velejárója a rendszer fejlődésének, a beavatkozás legfeljebb a változás irányát és sebességét változtathatja.

A közelmúlt felmérései és kutatásai alapján például meghatározták a hínárnövényzet terjedési ütemét és vizsgálták az egyre nagyobb hínárborítottság vízminőségre gyakorolt hatásait. Megállapították, hogy a víztér kb. 40%-ában kívánatos a hínárborítottság. Az ennél nagyobb aránynak már jelentős kedvezőtlen kihatásai vannak. A tározótér vízínövényekre vonatkoztatott élőhelyi adottságai miatt viszont a növényzet egyre terjed, és csak emberi beavatkozással (vegyszeres és mechanikai növényzetszabályozás) lehet(ne) fenntartani a kedvező arányokat, és a tározótér egyes területeinek a járhatóságát.

A horgászturizmus szempontjából fontos kérdés a halállomány mérete, a halállomány fenntartásának pedig igen fontos kérdése a tározó belső halágyának, hallevonuló útjainak az állapota. Az eredeti (elárasztáskori) állapothoz képest a tározótér mederveviszonyai jelentősen átalakultak, illetve jelenleg is folyamatosan változnak. Ebben szerepet játszik a Tiszán érkező hordalék, és a tározótér áramlásainak, továbbá a hullámverésnek a koptató hatása. A tározótérben a feltöltődés a mélyebb területeken figyelhető meg, és az előbb említett

hordalékon túl a növényzet korhadása által keletkező, nagy szervesanyag-tartalmú üledék mennyisége is jelentős. Az élőhelyek karbantartása, az ívóhelyek rekonstrukciója kardinális kérdés.

A környezeti állapothoz mindenképpen hozzátartozik a szúnyog mennyiség kérdése is. A vizes élőhelyekre általában jellemző szúnyogmennyiség többszöröse kerül elő a Tisza-tó mentén, főleg egy-egy áradás után. A szúnyog gyérítése elsősorban a települések körzetében, nagyobb rendezvények előtt elkerülhetetlen. A szúnyoggyérítés szervezésében és kivitelezésében a jövőben a biológiai védekezés arányának a jelentős emelése szükséges

Nem lehetne teljes a kép, ha nem mondanánk ki, hogy a Tisza-tó környezeti állapotára veszélyt jelenthet a turizmus fejlesztése is. Megfontoltan, a környezeti nevelés erősítésével, az itt lakók és ide érkezők folyamatos tájékoztatásával, tudatformálásával kell elérni, hogy a terület természeti értékeit mindenki óvja, hiszen a régió minden szempontból – még nevében is – a Tisza-tóhoz kötődik, turizmusának jelentős része a Tisza-tóra épül, mindenkinek érdeke kell, hogy legyen a terület ápolása, gondozása, fenntartása.

Közszolgáltatások

A hatékonyan, mennyiségi és minőségi mutatóit tekintve egyaránt területileg kiegyenlítetten működő intézményrendszer az általa nyújtott társadalmi szolgáltatásokkal nagymértékben hozzájárulhat a társadalmi feszültségek megelőzéséhez, csökkentéséhez és a térségbe érkezők elégedettségének eléréséhez.

A lakosság egészségi állapotát befolyásoló tényezőkön belül meghatározóak az életmód, a környezeti hatások, valamint az egészségügyi ellátási rendszer fejlettsége. A térség egészségügyi ellátása az országos átlagnak megfelelő, az ellátórendszer kétpólusú, alapellátásból és szakellátásból (járóbeteg és fekvőbeteg) áll. Az alapellátás egyik fontos mutatója a háziorvosi rendszer kiépítettsége. A térségben átlagosan 1665 lakosra jut egy háziorvos és házi gyermekorvos, mely az országos átlagnál kedvezőbb.

Az ügyeleti ellátás nem megoldott, a finanszírozás nem fedezi a költségeket, ezért az önkormányzatoknak megterhelést jelent. A szolgáltatásra jellemző a túlzott igénybevétel. A központi orvosi ügyeletbe bevont települések száma alulmarad a kívánt értéktől, kb. 78-80%-os. Ezen kívül nagyon magas az ambulanciákon megjelentek és a mentőszolgálatot igénybe vevők száma. Mentőállomás 10 településen van (Heves, Poroszló, Mezőcsát, Tiszaújváros, Polgár, Egyek, Karcag, Kunhegyes, Tiszafüred). A járóbeteg szakellátás minősége és leterheltsége (vizsgálati esetszám) nagyon nagy területi különbségeket mutat.

A térségben működő gyógyszerárak száma 44, a fiókgyógyszertárakkal együtt 66.

A térségben megfelelő számú oktatási intézmény található, az általános iskola, középiskola és szakiskolák viszonylag széles skálája egyenletesen oszlik meg. Felsőfokú intézmény nincs a területen. Óvoda Újlőrincfalva, Folyás, Négyes, és Tiszavalk kivételével mindenhol található, kihasználtságuk teljesnek vehető. Általános iskola 64 településen működik, a 200-400 fő lakosú kistelepüléseken nincs megoldva a helybeni alapképzés. A középiskolákban, ezen belül a gimnáziumban és szakközépiskolában tanulók száma 2002-ben 4930, a szakiskolával együtt 7615 volt. A kollégiumi férőhelyek száma nem elegendő és minőségileg elavultak. Felsőfokú oktatás a térségen kívül áll rendelkezésre, legközelebb Debrecenben, Egerben, Gyöngyösön és Szolnokon.

A kulturális intézmények közül a települési könyvtárak szinte valamennyi településen elérhetők. A művelődési, közösségi házak léte minden településen ideális lenne, hisz ez az a hely ahol bármilyen közösségi rendezvényt is meg lehet tartani. Mozi 9 településen, múzeum 12, állandó kiállítás 24 településen található. Színház nincs a térségben, mely a terület üdülőjellegét tekintve nem szerencsés. Fontos lenne megvizsgálni szabadtéri színpadok üzemeltetésének a lehetőségeit. A rendezvények fogadásának feltétele a megfelelő helyszín

biztosítása, ami a települések többségében nincs meg, vagy műszakilag, minőségileg nem megfelelő. A kulturális örökség értékeinek védelme országos és helyi szinten anyagi nehézségekbe ütközik.

Összességében elmondható, hogy a települési komfort (települési infra és intézményellátottság) komplex mutatói alapján az országos adatokhoz viszonyítva a Tisza-tó szűkebb (part menti) térségének kedvezőbbek a mutatói. A térség ÉK-i és DNY-i szegletei, a borsodi, valamint egyes járszági települések azonban alacsony komfortfokozatúak, amely kedvezőtlenül befolyásolja a Tisza-tó teljes térségének helyzetét.

3.5. A régió humán erőforrás háttere

Az emberi erőforrások szempontjából a Tisza-tó turisztikai régió hazánk elmaradott területei közé tartozik. A térség demográfiai viszonyairól a korábbi fejezetekben már szóltunk. Sokkal lényegesebb kérdés a régióban meglévő humán erőforrás megtartása illetve helyben képzése, foglalkoztatása. Ebben a régióban található középiskolák játszhatják a legfontosabb szerepet. A régióban az alapfokú oktatást tekintve megfelelő számú intézmény. Általános iskola 64 településen működik. Az egy osztályban tanulók átlagos számának csökkenése miatt az intézmények fenntartása több önkormányzatnak problémát okoz.

A középiskola és szakiskolák viszonylag széles skálája egyenletesen oszlik meg a régióban. A középiskolai tanulók aránya a régióban viszonylag magas, de magas a tanulmányaikat abbahagyó fiatalok száma is. Ezért fontos igényként kell tekinteni az általános és középiskolai, valamint a felnőttoktatás fejlesztését. A középiskolába járó tanulók száma a csökkenő gyereklétszám mellett is növekszik, azaz továbbra is igény a régióban a minimálisan középfokú képzettség megszerzése. A középiskolák minőségi mutatói az országos átlagnak megfelelőek, a fővárostól és a vidéki nagyvárosoktól viszont lemaradnak. Számítógéppel és Internet csatlakozással a középiskolák ellátottak.

A régió iskolai oktatásának fő központjai a városok, melyek közül kiemelkedik Tiszaújváros, Tiszafüred, Karcag, Heves és Füzesabony. Ezek a települések a régió tanulóinak közel felét fogadják, a többi iskolás a környező nagyobb városokban, általában a megyeszékhelyeken tanul.

Az általános igényekhez igazodva a középiskoláknál is megfigyelhető a gazdasági szerkezetátalakulást követő piaci igényekhez igazodó átstrukturálódás. Ennek egyik jó példája az idegenforgalom, és az ehhez kapcsolódó oktatási specializáció megjelenése. Tiszafüreden, a Kossuth Lajos Gimnázium és Szakközépiskolában 1 éves Idegenforgalmi ügyintéző OKJ-s képzés folyik.

Felsőfokú intézmény nincs a régióban. Felsőfokú oktatás a térségen kívül áll rendelkezésre, legközelebb Debrecenben, Egerben, Gyöngyösön és Szolnokon. Két utóbbi helyen felsőfokú idegenforgalmi oktatás is folyik (Idegenforgalom és Szálloda, valamint Vendéglátás és Szálloda szakok; 2006 szeptemberétől Turizmus és vendéglátás BA szak).

3.6. A régió turisztikai intézményrendszere

Egy térség turisztikai intézményrendszere általában sokszínű, önkormányzati szövetségeket, különböző kistérségi, illetve megyei szerveződéseket és régiószintű turisztikai feladatok betöltésével megbízott szereplőket egyaránt tartalmaz. Vizsgált térségünk nagysága miatt ezek a szervezetek csak korlátozott számban jelennek meg.

A Magyar Turizmus Zártkörűen Működő Részvénytársaság a Miniszterelnöki Hivatal egyszemélyi tulajdonában lévő, nemzeti turisztikai marketingszervezet, amelynek célja, hogy hozzájáruljon a hazai turisztikai kínálat piacra viteléhez, és ezáltal elősegítse a Magyarországon realizálódó belföldi és nemzetközi turizmusból származó bevételek növelését. A Magyar Turizmus Zrt. feladatait a központi egységeken kívül a belföldi hálózatát alkotó Regionális Marketing Igazgatóságai és Regionális Turisztikai Projekt Irodái, külföldi képviselői és a Magyar Turizmus Zrt.-vel névhasználati szerződésben álló Tourinform-hálózat segítségével valósítja meg.

A Magyar Turizmus Zrt. a belföldi turizmus élénkítése terén hangsúlyos szerepet szán az ország hét turisztikai régiójában működő Regionális Marketing Igazgatóságnak (RMI) és a két Regionális Turisztikai Projekt Irodának (RTPI), amelyek közül egyik a Tisza-tónál, Tiszafüreden működik. A regionális irodák fő feladata a régiók identitásnövelése és ismertté tétele, a régiós szolgáltatók minőségi turisztikai termékek kialakítására és szinten tartására való ösztönzése. A belföldi keresletélénkítés érdekében elsődleges feladatuk a szolgáltatók verseny-semleges piacra juttatása és piacon tartása.

A Regionális Idegenforgalmi Bizottság, olyan szakmai és önkormányzati részvételre alapozott regionális idegenforgalmi koordinációs szervezet, amely a jelenleg felügyeletet gyakorló regionális felzárkóztatásért és fejlesztésért felelős tárca nélküli miniszter tanácsadó szervezeteként, az országos idegenforgalmi politika célkitűzéseivel igazodva ellátja az idegenforgalmi régió turizmusával összefüggő állami feladatokat és elősegíti az önkormányzatok, szakmai szervezetek és vállalkozások turisztikai feladatainak ellátását.

A régió turizmusában fontos szerepet játszik a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács. A TTFT törvényben rögzített feladata többek között a kiemelt térség területére területfejlesztési koncepció, illetve fejlesztési programok elkészítése; az illetékességi területét érintő fejlesztési tervek véleményezése; a területét érintő területfejlesztési koncepciók és programok figyelembe vételével döntés a hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról; megállapodások kötése az illetékes regionális fejlesztési, megyei területfejlesztési és a kistérségi fejlesztési tanácsokkal valamint más, a térségi fejlesztési programokban közreműködőkkel a programok és fejlesztések finanszírozásáról. A program megvalósításában meghatározó jelentőségű lesz, hogy a Tisza-tó Térségi Területfejlesztési Tanács milyen mértékben rendelkezik majd önálló támogatási rendszerrel, illetve mennyiben lesz képes az egyéb alapokhoz való hozzáférést koordinálni. Ehhez a feladathoz kell a lehető legrövidebb időn belül továbbfejleszteni a megfelelő funkcionális és koordinációs szervezetet is.

Reményteli kezdeményezésnek indult a Tisza Vízyűjtő Programrégió Önkormányzati Társulás, amely több mint 400 Tisza menti település fejlesztését koordinálja a jövőben. Célja, hogy a térség gazdasági-társadalmi erőforrásainak aktivizálásával elősegítse a tágabb környezetében lévő települések felzárkóztatását és a fejlesztések összehangolását. A Tisza Vízyűjtő Programrégió Önkormányzati Társulásnak a Tisza-völgyi fejlesztési tengelyhez kapcsolódóan a jövőben egyre nagyobb valószínűséggel lesz alkalma és lehetősége olyan akciók indítására és lebonyolítására, amelyek a területen releváns négy regionális stratégiához is és az országos célokhoz is illeszkednek. A Társulás központjának áthelyezése Kiskörére a várakozások szerint jobb lehetőséget ad majd a Tiszához kötődő összregionális érdekek képviselőit és érvényesítésére.

Az állami turisztikai intézményrendszeren túl az elmúlt években szép számban alakultak különböző kistérségi, illetve más tematikus egyesületek is. Előbbiek egy-egy kisebb terület, néhány önkormányzat összefogása útján jöttek létre az adott térség komplex területfejlesztése érdekében. Utóbbiak célja egy-egy turisztikai termék harmonikus fejlesztése, kialakítása, piacra jutásának segítése, értékesítési rendszerének kialakítása stb. (például falusi turizmus

egyesületek megyei szervezetei, Tiszáért Alapítvány). Ezek jelentős része civil szerveződés, amelyek elsősorban a helyi lakosság és a helyben tevékenykedők érdekeit kívánja érvényesíteni.

Összességében elmondható, hogy az egyes szervezetek közötti együttműködés, kapcsolattartás és párbeszéd nem minden esetben kielégítő, amely helyzet változtatása alapvető feltétele a régió fejlődésének-fejlesztésének.

3.7. A Tisza-tavi turisztikai kereslet jellemzői

Belföldi kereslet

A Tisza-tavi régió, méretéből adódóan a legkisebb vendégforgalommal rendelkezik a hazai régiók között. Ez vélhetően nem jelenti azt, hogy a területegységre, vagy az egy lakosra vonatkoztatott vendéglétszám elmaradna az országos átlagtól, de a mért adatok abszolút értékben ezt mutatják. Ennek a kérdésnek a részletes elemzése mindenképpen szükséges lenne, de ehhez először meg kellene teremteni a valós vendéglétszám felmérésének lehetőségeit, mert a rendelkezésre álló adatokról nem mondható el, hogy reprezentatívan tartalmazzák a régió teljes vendégforgalmát. Az RTPI nem reprezentatív, 2003-ban, az itt üdülő vendégek körében végzett felmérés szerint az ide látogató vendégek fő motivációi a vízparti üdülés, horgászat, valamint természetjárás.

Az idelátogató vendégek 30%-a évről évre elsőként érkezik a régióba. Ez mindenképpen jelzi, hogy a régió vonzereje jelentős, ugyanakkor a vendégmegtartó képessége alacsony.

A Tisza-tó régióban a vendégforgalom 40%-a a tóparti településekre összpontosul. Különösen kiemelkedik Abádszalók és Tiszafüred vendégforgalma, a tóparti forgalom 80%-át e két város bonyolítja le. A Tisza parton elhelyezkedő települések még az egyharmados arányt sem érik el, és ennek is döntő részét Tiszaújváros forgalma adja. A régió egyéb településein, a tótól és a folyótól távolabbi térségbe 32%-a érkezik a turistáknak, ezen belül Berekfürdő bonyolítja le nagyarányú forgalmat.

A régió vendégforgalmának azonban csak alig 1/5-ét regisztrálták a régió szállodáiban, és még ennél is kevesebb forgalmat mértek a magánszálláshelyeken. Érdekesen alakul a vendégforgalom szálláshely típusonkénti megoszlása a régió egyes területein. Míg a tóparton elsősorban magánszálláshelyeken töltik a turisták a szezon jelentős részét, addig mind a folyóparti, mind a régió víztől távolabbi településein is a szálloda dominál a szálláshelytípusok közül. A szállodaforgalom jelentős részét Tiszaújváros, Berekfürdő és Karcag bonyolítja le, míg a magánszálláshelyek elsősorban Abádszalókon, Tiszafüreden és Tiszacsegén rendelkeznek magas értékkel.

A vendégéjszakák tekintetében a Tisza-tó idegenforgalmi régió a hazai régiók közül szintén a sereghajtó, igaz területét tekintve is jóval kisebb társainál. A vendégéjszakák jelentős része a térségben magánszálláshelyeken zajlik, megelőzve a szállodában eltöltött éjszakák számát. A vendégek számához képest ugyanakkor hosszabb a tartózkodási idő a régió tótól és folyótól távolabbi településein. Ez elsősorban Berekfürdő gyógyszállodáinak köszönhető, ahol a turisták több napot töltenek el, mint a vízparton strandoló vendégek. A vendégéjszakák számának szállástípusonkénti és területenkénti megoszlását tekintve szembeötlő, hogy míg a vendégéjszakák tekintetében a szállodák magas részesedéssel rendelkeznek a régió folyóparti és víztől távolabbi településein, addig ez az eltöltött vendégéjszakák tekintetében már csökken, azaz a magánszálláshelyeken hosszabb időt töltenek, mint a szállodákban.

Vendégek számának a változásai 2002-2005						
	Vendégek száma			Vendégek száma az előző év %-ában		
	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes
2002	19451	69792	89243	98,3	108,9	106,4
2003	20735	81845	102580	108,8	120,5	117,9
2004	21857	72968	94825	104,0	88,5	91,6
2005	17983	66073	84056	82,1	90,0	88,2

Forrás: KSH

Vendégéjszakák számának a változásai 2002-2005						
	Vendégéjszakák száma			Vendégéjszakák száma az előző év %-ában		
	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes
2002	92892	191529	284421	98,5	106,5	103,7
2003	94431	216236	310667	103,3	116,0	111,8
2004	86070	193928	279998	89,9	89,3	89,5
2005	74198	178677	252875	86,0	91,6	89,9

Forrás: KSH

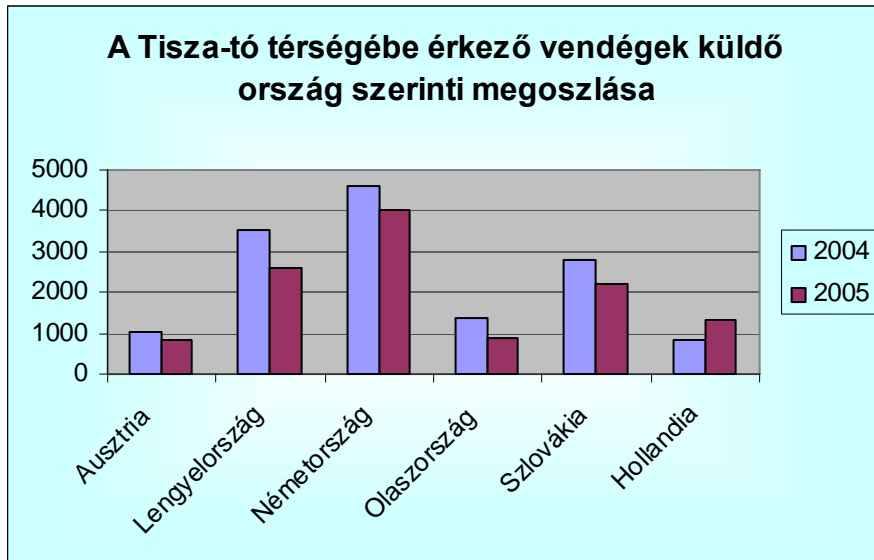
Nemzetközi kereslet

A régióba érkező vendégek 30%-a külföldi, a regisztrált adatok alapján. Emellett jelentős számú külföldi ingatlan tulajdonos van jelen a régió egyes településein. Az összes kereslettel szemben a nemzetközi vendégforgalom elsősorban a szállodákban jelentkezik, több mint négyszerese a vendégforgalom a szállodákban, mint a magánszálláshelyeken. A külföldi vendégforgalom jelentős része a régióban a Tisza-tó, illetve a folyó menti területekre koncentrálódik, azaz a külföldi turisták elsősorban a vízpartot keresik fel. Elenyésző a régió egyéb településeinek a forgalma, amelynek nagy részét Berekfürdő adja. A külföldi vendégek esetében a szálláshelyeket tekintve a szálloda sokkal fontosabb szerepet játszik, mint a hazai vendégeknél.

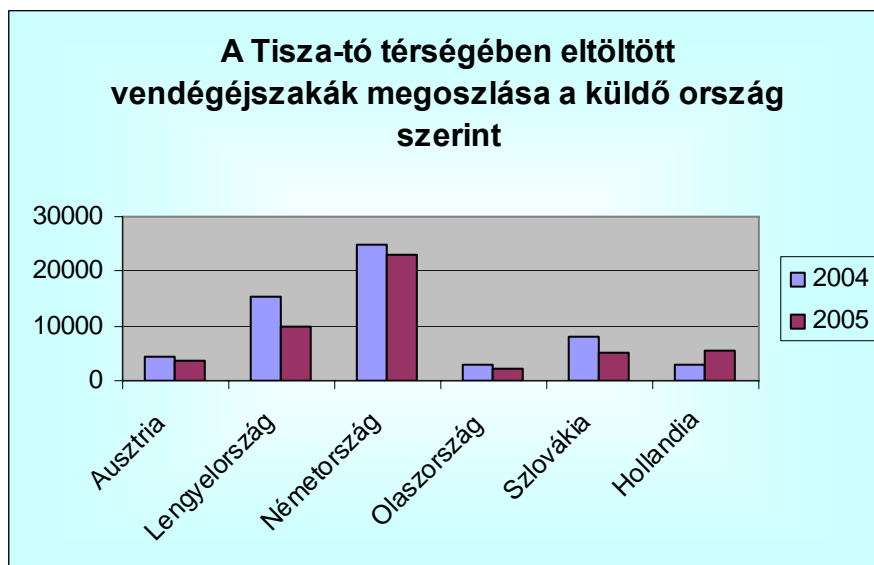
A külföldi vendégéjszakák jelentős része (közel 70%-a) az idegenforgalmi régióon belül az észak-alföldi régiós településeken bonyolódik le, azonban ennek jelentős részét 2 település, Berekfürdő és Tiszafüred adja. A régió egyéb településeit figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy a külföldi vendégforgalomhoz képest a tartózkodási idő hosszabb, ez elsősorban a berekfürdői szállodák külföldi vendégeinek tulajdonítható.

A vendégek legfontosabb küldő országok szerinti megoszlását és arányát a következő diagrammok szemléltetik:

Forrás: KSH

Forrás: KSH

A külföldi vendégek számára a régió vezető terméke az ökoturizmus, jelentős a horgászturizmus, továbbá megjelennek a külföldi vendégek az egészségturizmus létesítményeiben is. Az ilyen irányú igények kiszolgálása érdekében szükséges a fenti termékekhez kapcsolódó infrastrukturális háttér fejlesztése.

3.8. Az eddigi fejlesztések tapasztalatai

A jelen munkában aktualizálásra kerülő stratégia eddigi megvalósítása a régióban egyértelműen pozitív fogadtatásra talált. Az elmúlt évek során a stratégia elemeit lépésenként kezdték el megvalósítani az érdekelt szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók.

A meglévő fejlesztések értékelése során nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a jelenlegi fejlesztések alapjául szolgáló stratégia még a régió előző méretéhez, a közvetlen Tisza-tó parti települések lehetőségeihez készült.

Az akkori koncepció fő célkitűzéseinek egy része megvalósult, vagy megvalósulása folyamatban van. Nem igazán érzékelhető változás a humán infrastruktúra, a szakképzés fejlesztésében, ez napjainkban ugyanolyan égető probléma, mint az előző stratégia készítése

idején. Ehhez hasonlóan a környezeti állapot védelme sem fejlődött arányosan a terhelés növekedésével, a turisztikai szolgáltatások színvonala azonban egyértelműen emelkedik. A kiemelt üdülőkörzeti státuszt a Tisza-tó megkapta, és az ehhez kapcsolódó „gazda” szerepkört a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács egyértelműen betölteni látszik. A turizmust befolyásoló külső tényezők (pl.: közlekedés, szünyogirtás, növényzetszabályozás stb.) szintén nem fejlődtek megfelelő ütemben. Nem jött létre a Tisza-tavi Turizmus Fejlesztési Alap, melynek egyik rendeltetése az lett volna, hogy azok is járuljanak hozzá a Tisza-tó fenntartásához, a környezeti állapot megóvásához, akik a turizmusból származó jövedelmeket realizálják. A régió marketing-tevékenysége jó úton halad, további fejlesztése azonban elkerülhetetlen. A marketingen belül jelentős szerepet kell szánni a termékfejlesztésnek is. Nem igazán javult az érintettek közötti kommunikáció, nem sikerült egyértelműen fejleszteni az érintett települések, vállalkozások közösséggé formálódását. Akár települési akár vállalkozói szinten nézzük, még mindig jellemző a régióra az erőteljes rivalizálás, és hiányzik az igény az összefogásra.

Összegezve, az előző stratégia három szakaszban javasolta a jövőképeinek megvalósítását:

1. Turizmuspolitika kialakítása
2. A megvalósításhoz szükséges szervezeti-, jogi-, közgazdasági feltételrendszer kialakítása
3. Az ökoturizmus fokozatos kialakítása és megszervezése

Ezekből egyértelműen sikeres, és jó úton halad az 1. és a 3. szakasz, a 2. szakasz kérdésköreinek nagyobbik része azonban nem, vagy csak nagyon kezdetlegesen valósult meg.

Értékelve a megvalósulás folyamatát, néhány elemet célszerű kiemelni, és külön elemezni. Egyértelműen előnyösnek bizonyult az ökoturizmus fejlesztése, a Poroszlói Ökocentrum, a hozzá kapcsolódó tanösvény a beruházás ezen fázisában is láthatóan beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Az ötlet jó fogadtatásra talált a vállalkozók részéről is. Ismereteink szerint, elsősorban a Tisza-tó partján több vállalkozó is tervezi rövidebb tanösvények létrehozását, némelyik beruházás meglehetősen előrehaladott állapotban van. Egyelőre – a helyszínből következően – dominálnak a vizes élőhelyeket bemutató tanösvények.

Ebből kiindulva javasoljuk további, más jellegű élőhelyek bemutatására szolgáló tanösvények létrehozását.

A stratégia másik eleme a horgászfalu létrehozása lett volna, ez a terv azonban egyelőre nem talált kellő támogatásra sem az önkormányzatok, sem a vállalkozók, sem pedig a lakosság részéről. Ezzel együtt a terv bizonyos elemei megjelentek a településeken – igaz nem koncentráltan, mintaterületekhez kötődve, hanem mozaikosan, a vállalkozók által felkarolva. Ilyen például a horgászbarát szálláshelyek fejlesztése, ami érezhetően kínálatbővítő, és a kereslet is jelentkezik erre az elemre. A tervben szereplő minősítési-minőségbiztosítási rendszer viszont nagyon hiányzik, ennek fejlesztése, kialakítása minél előbb szükséges lenne.

Az előző stratégiából átemelhető fontos feladatok:

- Szomszédos statisztikai régióktól független források megteremtése (önálló költségvetési sor)
- Helyi turisztikai döntéselőkészítés-döntéshozás erősítése (RIB szerepe)
- Tisza-tavi Turizmus Fejlesztési Alap létrehozása

3.9. A régió jelenlegi helyzetének értékelése saját felmérés alapján

A stratégia elkészítése során a turizmusban érdekelt szervezeteknek, intézményeknek, vállalkozóknak kérdőíveket küldtünk ki, hogy megismerjük egyrészt a régióról alkotott véleményüket, másrészt a turizmus fejlesztésével kapcsolatos igényeiket.

A visszakapott kérdőíveket feldolgoztuk, kiértékeljük célcsoportok szerint, illetve a régió egészére (a kérdőíveket visszaküldőkre) vonatkozó általános véleményeket is rögzítettük. A kérdőívek visszaküldési arányai a bevezetésben kerültek leírásra.

Válaszadóink összesített eredménye szerint a szolgáltatók és a létesítmények életében meghatározó, a kistérségek és a rendezvényszervezők életében jelentős, míg az egyes önkormányzatok gazdaságában jelenleg nem képvisel jelentős súlyt a turizmus. Ennek a megállapításnak a háttérében egyrészt a régió területének a megosztottsága áll, hiszen a Tiszától és a tározótól távolabb fekvő települések más súllyal kezelik a turizmust és az ebből fakadó lehetőségeket. Másrészt viszont az is érzékelhető, hogy a Tisza-tavi turizmus fejlesztésének mozgatórugói elsődlegesen a különböző vállalkozások – számukra inkább létkérdés a turizmus, de néhány önkormányzat - elsősorban vízparti - szintén jelentős szerepet játszik ebben a tekintetben.

A régióhoz tartozó településeken, mint turisztikai adottság, jelenleg is a Tisza-tó közelsége a domináns. Minden településen megtalálhatóak a különböző vallásokhoz tartozó templomok, műemlékek. Néhány településnél kiemelendő a Hortobágyi Nemzeti Park közelsége, illetve az arborétumok.

Az érintett településeken a jelenleg is zajló fejlesztések leginkább a szálláshelyek fejlesztésére irányulnak. Emellett kiemelhetőek még a part menti települések Tisza-tóval kapcsolatos fejlesztései.

A kapott adatokból megállapítható, hogy válaszadóink szerint a térségbe tartozó települések inkább az alacsonyabb kategóriájú, családiasabb légkör kialakítását helyezik előtérbe. Hotellek és panziók létesítését is tervezik a térségben, mert jelenleg az egyéb szálláshelyek dominanciája figyelhető meg. Üdülőfaluk létesítésében nagy fantáziát látnak az önkormányzatok, így további építésekre mindenképp lehet számítani az elkövetkezendő időben. A vendégek teljes körű kiszolgálásához kapcsolódóan lovas fogadók, illetve wellness hotelek létesítését szintén tervezik a térség vezetői. Közvetlenül a Tisza-tóhoz kapcsolódóan kikötők, illetve szabad strandok létesítését szintén tervezik a régióban.

A régió belső megítélésére is kíváncsiak voltunk, így minden kérdőívet kitöltőt megkérdeztünk a Tisza-tavi régió turisztikai termékeinek minőségéről. A válaszok természetesen szubjektívek, látható az eltérés a part menti és a távolabbi települések válaszadóinak az átlaga között.

A kérdőívet kitöltők legjobbnak a vízi és vízparti turisztikai formák minőségi színvonalát ítélik. Ezen belül is kiemelkedő a horgászturizmus, illetve a vízi turizmus. A kerékpárturizmus, illetve a sport turizmus színvonala jelentős fejlesztésekre szorul.

Az ökoturisztikai kínálatot a szolgáltatók viszonylag kielégítőnek találják, viszont itt már az előzőnél is fontosabb kihangsúlyozni, hogy mindenképpen fontosak lennének a fejlesztések.

Az egyedi, regionális jelentőségű attrakciók minősége mindenképp fejlesztésre szorul, bár megítélésük differenciált. Fontos megjegyezni, hogy legtöbbjüknek nincs kiépítve háttérük, ezáltal minőségi megítélésük sem tekinthető megfelelőnek.

A jelentős, kínálatot színesítő, de önmagukban nem meghatározó turisztikai attrakciók közül a vadászturizmus megítélése tekinthető a legjobbnak, míg a kastélyok, kúriák, várak állapota a legrosszabbnak.

A kérdőívet kitöltő települések 80%-a vesz részt a Tisza-tavi fesztiválon. Meglepő, de például színházi rendezvény, előadás is sok településen része a programkínálatnak. Zenei programokat az összes település szervez. Vízi programok szervezésével a közvetlenül a Tisza-tó mentén fekvő települések vezetői foglalkoznak. A kulturális hagyományőrzést az összes település fontosnak tartja.

Megkérdeztük az összes célcsoportot, hogyan vélekednek a turizmus településekre gyakorolt pozitív és negatív hatásairól.

A pozitív hatások tekintetében a legtöbb önkormányzat munkahelyteremtést, az önkormányzati bevételek növekedését, illetve a település ismertségének növekedését várja. A fentiekén kívül az infrastrukturális fejlesztéseket, a szociális helyzet javulását várják a turizmus fejlődésétől. Meglepő, és egyben szomorú, de a lakosság öntudatosságának fejlődését, illetve a turisztikai képzés létrehozását a vezetők igen kevés százaléka várja, pedig a hosszabb távú fejleszthetőségnek ez lenne az egyik alapja.

Legfőbb negatív hatásként a zajszennyezést, illetve a környezetszennyezést tartják a kérdőívünket kitöltők. A köztulajdon, illetve a magántulajdon elleni bűncselekmények számának növekedését a vezetők a negatív hatások között tartják számon, azonban nem igazán tartanak tőle. A helyi lakosság életterének csökkenését egyáltalán nem tartják veszélyesnek a kérdőívet kitöltők.

A kérdőívünket kitöltők szerint a szezon meghosszabbítása elsősorban a turisztikai szolgáltatások bővítésével, illetve a szezon meghosszabbító létesítmények építésével érhető el. A szélesebb programkínálat, több rendezvény szervezése szintén fontos alternatívaként szerepelt.

Érdekes, de a szezonhoz igazított árképzést nem igazán tartják fontosnak a kérdőívünket kitöltők.

A válaszadók az elképzelt fejlesztéseket leginkább saját erő felhasználásával kívánják megvalósítani. Ezen kívül a Tisza-tó regionális alapról kívánnak pályázni, valamint állami, illetve banki hitelt kívánnak felvenni.

A kérdőívünket kitöltő önkormányzatok 51,8%-ának nincs az idegenforgalomból származó bevétele. A válaszadók 40,7%-ának származik önkormányzati bevétele az idegenforgalmi adóból.

A kérdőívünket kitöltő önkormányzatok 70 %-ánál nem található turizmussal megbízott munkatárs. A maradék 30 % között egyenlő arányban oszlik meg azok aránya, akik részmunkaidőben, illetve akik főmunkaidőben foglalkoztatnak turizmussal foglalkozó munkatársat. Ez az arány valószínűleg annak a következménye, hogy az önkormányzatok jelentős része nem tartja fontosnak a turizmust települése életében.

A kérdőív végén állításokat írtunk, és a válaszadóknak azt kellett jelezni, mennyire értenek egyet, vagy nem értenek egyet az állítás tartalmával. Az egyes kijelentésekhez tartozó egyetértési szintet átlagoltuk, és az átlagok alapján meghatároztuk a régió (a kitöltők) általános véleményét az állításhoz tartozó témakörben.

- A kérdőívünket kitöltők véleménye szerint a hazai piacon kialakult egy jelentős fizetőképes kereslet, pedig a hazai turisztikai szolgáltatók nem bizonyulnak elég innovatívnak.
- Válaszadóink egyet értenek azzal a kijelentéssel, hogy megfigyelhető, hogy egyre ártudatosabbak a vendégek Magyarországon, azonban a különböző csoportok között eltérés tapasztalható, hiszen a létesítményvezetők nem igazán tudnak azonosulni ezen kijelentés tartalmával.

- Válaszadóink szerint a Magyarországon kínált szolgáltatások minősége nem felel meg az európai normáknak.
- A létesítményvezetők és a szolgáltatók szerint nem, míg az önkormányzatok, a kistérségi vezetők, illetve a rendezvényszervezők szerint komoly veszélyt jelent a külföldi üdülőhelyek iránti kereslet.
- Válaszadóink keresetnövekedésre számítanak a személyre szabott turisztikai szolgáltatások vonatkozásában.
- Megállapítható, hogy a hazai vendégkört egyre minőségtudatosabbnak látják.
- Egyértelműen látszik, hogy a kérdőívünket kitöltők a regionális turisztikai szolgáltatókat tömörítő közösségi marketing szervezeteket mégis fontosnak tartják.
- Fontos fejleszteni a Tisza-tavi turisztikai régió kommunikációs tevékenységét és fontos fejleszteni a szomszédos régiókkal való együttműködést.
- A régió márkázásának kiemelt szerepe lenne a turisztikai piacon.
- A régió úthálózata nagy gondot jelent a régió turizmusának, viszont pozitív képet mutat, hogy az utóbbi öt évben az úthálózat fejlesztése pozitívan hatott a régió turizmusára, ezért a további fejlesztések mindenképp javasoltak lennének.
- A turisztikai infrastruktúra is hiányos, ezáltal negatívan befolyásolja a turisztikai keresletet is, így a struktúraváltás/kibővítés indokolt lenne.
- Válaszadóink véleménye szerint régió turizmusa a természeti káreseményeknek nincsen fokozott mértékben kiszolgáltatva. (Szeretnénk megjegyezni, hogy a régió eszerint gyorsan elfelejtette a 2000. évi csián és nehézfém szennyezést, illetve az évről-évre kialakuló, a turisztikai szezont lerövidítő vagy akár kettészakító árhullámokat.)
- Válaszadóink egyöntetű véleménye szerint a régió vízi és vízparti turizmusa fejlesztésre szorul, amely azért meglepő, hiszen a turisztikai kínálat jelenlegi helyzetének értékelésekor ezt a tényezőt tartották a legjobbnak.
- A kapott válaszokból levonható az a következtetés, hogy a régió turizmusa nem kizárólag közvetlenül a Tisza-tó közvetlen környékére koncentrálódik.
- Válaszadóink véleménye annak a kérdésnek tekintetében, hogy a jacht turizmus térhódítása problémát fog-e okozni a Tiszán nem egyöntetű. A kapott válaszokból levonható az a következtetés, hogy a válaszadók nem egyértelműen értenek azzal egyet, hogy ezen turisztikai ág problémákat fog okozni a térségben, azonban az sem jelenthető ki, hogy teljesen pozitív hatással lesz a régióra.
- A kapott válaszokból leszűrhető az a következtetés, hogy az ökoturizmus fontos, bár nem kiemelkedő a régió turisztikai kínálatában, és a szolgáltatásai iránt nőtt a kereslet az utóbbi években.
- A kérdőívünket kitöltők szerint a horgászturizmus iránti kereslet nem csökkent az utóbbi időben, viszont a kerékpárturizmus fejlesztése, a kerékpárutak kialakítása fontos lenne a térségben.
- A kapott válaszokból látszik, hogy a falusi turizmus fontos kínálati elemet és vonzerőt jelent a régió településeiben.
- Válaszadóink a 2007 és 2013 között megnyíló EU-s forráslehetőségek pozitívan fognak hatni a régió turizmusának fejlesztésére, és ezen lehetőségek kiaknázását tervezik is.

A kérdőívek összesített véleménye alapján három kiemelkedő szempontot kell a fejlesztések és a stratégia megvalósítása során hangsúlyozottan figyelembe venni:

- **A turisztikai infrastruktúra hiányos, ezáltal negatívan befolyásolja a turisztikai keresletet**
- **A régió turizmusa nem kizárólag a Tisza-tó közvetlen környékére koncentrálódik**
- **Az ökoturizmus fontos, de a válaszadók szerint nem kiemelkedő a régió kínálatában**

4. SWOT analízis

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> • Természeti értékek, európai szinten egyedi értéket képviselő természeti adottságok, látogatható védett területek • Világörökségi terület • Földrajzi fekvés, Tisza és Tisza-tó • Kiemelt üdülőkörzeti státusz • Tisza-tavi TFT megalakulása, működése • Tájéképi látványelemek, értékek • Ökoturizmus hátterének megléte • Vízi turizmus hagyományai, létesítményei • Egyes turisztikai formák (pl.: kerékpáros, lovas) fejlesztésére alkalmas létesítmények (gátkorona, hullámtér) megléte • Kihasználható egészségturisztikai adottságok, gyógyvíz, termálfürdők • Kereskedelmi szállásférőhelyek számának növekedése • Állandó rendezvények, fesztiválok • Falusi turizmus alapjainak megléte • Épített környezeti értékek • Termékcsoportokba rendezhető, mozaikos vonzerők • Társadalmi igény a turizmusra, vendégszeretet 	<ul style="list-style-type: none"> • Tőke és forráshiány • Rövid turisztikai szezon • Természeti rendszer változásai • A halállomány csökkenése • Szúnyogirtás elégtelensége • Elégtelen nyelvtudás és szakemberhiány • A környezetkultúra alacsony szintje (pl.: szemtelés) • Kínálat aránytalan területi és minőségi megoszlása • Rendezvényszervezők, beutaztató utazási irodák hiánya • Hálózatos szolgáltatások, klaszter-szemlélet hiánya • Gyenge együttműködés az önkormányzati, a civil és a szakmai szervezetek között • Közlekedési nehézségek, hidak, kompok állapota • Alacsony speciális képzési szint • Természeti területek érzékenysége • Vízi járművek közlekedésének nem kellő szabályozottsága • Mozaikosan kiépített infrastruktúra • Hajózhatóság problémái (Kisköre-Nagykörű)
Lehetőség	Veszély
<ul style="list-style-type: none"> • A megközelíthetőség javítása • Tisza nemzetközi vízi úttá minősítése • Ökoturizmus fejlesztése • Village+ ökovédjegy nyújtotta lehetőségek kihasználása • Egészség- és hivatásturizmus erősítése • Kerékpárút hálózat fejlesztése • Az idegenforgalmi infrastruktúra javítása • Turizmussal foglalkozó szervezetek működésének összehangolása • Összehangolt marketing • Turisztikai szezon meghosszabbítása • Képzési színvonal növelése • Hulladékgazdálkodás fejlesztése • Környezettudatos gondolkodásmód felerősítése • Információs hálózatok működtetése 	<ul style="list-style-type: none"> • A régió kettészakadása part menti és háttértelepülésekre • A Tisza szennyeződése, a vízminőség romlása, vízterek csökkenése • Önkormányzatok forrásszegénysége • Az eredeti vonzerőt jelentő természetes környezet túlzott megváltozása • A régió súlyának csökkenése, a statisztikai régiókba való beolvadás • Jogszabályi háttér rendezetlensége növeli a vízi turizmus résztvevői közötti feszültségeket • A koncentrált fejlesztés miatt „egyoldalúvá” válhat az idegenforgalom • Az épített környezet elhanyagolása • Sikertelen EU pályázatok • A turizmus környezetterhelő hatása

5. Jövőkép

A Tisza-tavi Turisztikai Régió turizmusának legfontosabb alapja az egyedülálló természeti környezet, a Tisza-tó, és a régión Tiszaújvárostól Nagykőrűig végighúzódó, 120 folyamkilométeres Tisza szakasz. Ennek a területnek, ennek a tájnak a viszonylagos érintetlenségét kell megőrizni, hiszen ez jelenti a régió turizmusának elsődleges vonzerejét az idelátogatók számára. Ahogyan a Tisza és a Tisza-tó földrajzilag fölfogható a régió tengelyeként, ugyanúgy szükséges a régió turizmusának gerinceként felfogni az erre az adottságra épülő, a vízhez, a vízparthoz, a vizes élőhelyekhez kötődő turisztikai formákat.

Ugyanakkor **nem megengedhető, hogy a régió turizmusa kettészakadjon,** a Tisza és a Tisza-tó közvetlen közelében elhelyezkedő, turizmus szempontjából frekvenciált területekre, és a víztől távolabbi, „határvidéket, perifériát” szimbolizáló, alacsonyabb turisztikai jelentőséggel bíró területekre, amelyekből legfeljebb egy-egy település emelkedhet majd ki szigetszerűen, valamilyen speciális vonzerőnek, rendezvénynek, termálvíznek, stb. köszönhetően.

A Tisza-tavi Turisztikai Régió jövőképe a változatos attrakciók különböző formáira, a települések adottságai szerint differenciáltan, de összehangoltan épülő, a városok és falvak együttműködő hálózatából álló egységes régió. A turizmus szervesen beépül a lakosság és a települések életébe, egyik fontos eleme és húzóereje a helyi gazdaság felzárkóztatásának és fejlesztésének, egyben a legfőbb turisztikai vonzerőt jelentő természeti-környezeti értékek megóvásának és fenntartásának.

A régió jövőbeni legfontosabb elsődleges kínálata a természeti értékeket, élőhelyeket, a flórát és faunát részletesen és szemléletesen bemutató **ökoturizmus.** Ezt szolgálja az **ökoturisztikai centrum, és a hozzá kapcsolódó bemutatóhelyek, tanösvények és attrakciók hálózata,** amelyek a régióban fellelhető különböző élőhelyeket, ökológiai egységeket tárja fel, és teszi maradandó élménnyé az idelátogatók számára. A Tisza-tó ökológiai értékei mellett gondot fordít a régióban található ártéri erdők, a füves puszták, a vizes élőhelyek többszintű (szemlélődés, oktatás, kutatás) bemutatására is.

A Tisza-tavi régió az ország unikális, nemzetközi vonzerővel bíró ökoturisztikai kirándulóhelye, mely szervesen hozzájárul a jövőben az országos kínálat bővítéséhez, garantált programként kiszolgálja a belföldi keresletet, és a nemzetközi beutazó turizmus garantált fakultatív programbázisává válik.

Regionális szinten, jelentőségét és helyzetét tekintve az ökoturizmushoz **hasonló súlyú, de területileg jobban lehatárolt kínálatot** a természetes vizekhez kötődő, **aktív vízi és vízparti turisztikai formák alkotják** (strand, horgászat, vízi sportok, kerékpáros turizmus). Ennek háttéréül szolgál egy alapjaiban már kiépült kikötőhálózat, amely a vízi turizmus résztvevői számára lehetővé teszi a part mellett fekvő települések és szolgáltatók, vízparttól történő megközelítését. Ennek a kínálati elemnek a régióban gyakorlatilag kialakult hagyományai vannak, egyes területeken egyértelműen elsődleges vonzerőnek számít.

A települések adottságai szerint, egy-egy település vagy kistérség **regionális jelentőségű kínálatként** is meghatározható turisztikai adottságok szintén fontosak, hiszen egyes célcsoportok számára önálló, szinte kizárólagos vonzerőt jelentenek:

- gyógy- és termálfürdők hálózata, az erre épülő egészségturizmussal
- falusi turizmus
- hivatásturizmus
- kulturális rendezvények

A régió kínálatának további **jelentős, kínálatot színesítő, de önmagukban nem meghatározó** elemei:

- lovasturizmus
- gasztroturizmus
- vadászturizmus
- kastélyokra, kúriákra épülő örökségturizmus

A régió turizmusának együttes és egymásra épülő, összehangolt, de differenciált fejlesztése nyomán a régió turisztikai kínálata, időben és térben egyaránt szélesedik, és **lehetőségeket nyújt a szezon jelentős meghosszabbítására**, a régióba érkező vendégek **tartózkodási idejének növelésére**, a turisztikai **holszezonok lerövidítésére, megszüntetésére**.

A felvázolt rendszer kínálati elemeiből összeállítható, a potenciális vendégkör igényei szerint jól elkülöníthető csomagok segítségével, a régió turizmusa egyaránt **képes lesz megfelelni az exkluzív és a tömegturizmus igényeinek is**.

Az egyes kínálati elemek prioritásai település-specifikusan változnak, azonban a régiós települések egymás közötti versengését, a közös érdekek mentén kialakuló együtt-működések, (verseny-szövetség) valamint a komplex, a szálláshelyről csillagtúraszerűen elérhető, különböző fakultatív elemekből álló programcsomagok csökkentik. **Erősödik a települések és a szolgáltatók összefogása**, a közös érdekek és az egymást kiegészítő kínálati elemek alapján együttműködési hálózatok jönnek létre.

A települési önkormányzatok többségénél megjelenik **a szakirányú végzettséggel rendelkező turisztikai munkatárs**, a lakosság turisztikai szemlélete, identitástudata erősödik.

A települések egymáshoz kapcsolódását, az attrakciók elérhetőségét **jó minőségű úthálózat** és optimális közlekedési hálózat segíti.

A turizmus környezetkárosító hatását ésszerű és betartatható szabályokkal minimalizálni kell, de egyidejűleg **fel kell készülni a természeti rendszereket ért káros hatások csökkentésére**, elhárítására, egyes területek rehabilitációjára. A fejlődés hosszú távú fenntarthatósága érdekében a turizmusból származó bevételek egy részét a turizmus háttérül szolgáló természeti területek fenntartására, állagmegóvására, fejlesztésére kell fordítani. Mindennek érdekében a jövőképünk fontos eleme humánerőforrás jelentős fejlesztése, **a turizmushoz és a természeti rendszerekhez kapcsolódó szakképzések erősítése**.

A Tisza-tavi Turisztikai Régióban a jövőkép megvalósításának egyik legfontosabb összetevője lehet olyan kínálat kialakítása, amely képes kiegyenlíteni a természeti változások (időjárás, vízjárás) miatt jelenleg még hullámzó keresletet, és magas szinten **stabilizálni a régió iránti érdeklődést** elsősorban a belföldi, másodsorban a külföldi célcsoportok körében. A belföldi turizmusnak a jövőben is megmarad a domináns szerepe, az ökoturisztikai centrumok kialakítása jelentősen **bővíteni fogja az érdeklődést az oktatáshoz kapcsolódó turizmus irányából** (osztálykirándulás, erdei iskola). A kínálat további összetevői (strand, vízi sportok, rendezvények) alapján a régió **az ifjúsági turizmusnak is kiemelkedő célterületévé válik**.

A külföldi beutazóturizmus továbbra is célzottan, a belföldihez képest alacsonyabb, de egyre jelentősebb létszámban, néhány unikális termék miatt jelenik meg a régióban (horgászat, vadászat, termál). Az ökoturisztikai értékek bemutatása csak fokozatosan válhat széleskörűen biztosítottá a potenciális külföldi vendégkör számára.

6. A Tisza-tavi Turisztikai Régió fejlesztési stratégiája

6.1. Célpiramis

Átfogó cél:

Az országosan és nemzetközileg egyedi természeti környezetre és kulturális háttérre alapozott, differenciált turisztikai kínálat kialakításával és értékesítésével a Tisza-tavi régió turizmusának komplex és fenntartható fejlesztése, a régió társadalmi-gazdasági folyamatainak javítása.

Stratégiai célok:

- 1. Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban.**
- 2. A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása.**
- 3. A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése.**
- 4. A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen.**

6.2. Stratégiai programok, alprogramok és intézkedések

Stratégiai programok (prioritások)	Alprogramok	Intézkedések	
I. Vonzerőfejlesztés és régió-specifikus komplex termékek kialakítása	I.1. Ökoturizmus	I.1.1.	Ökoturisztikai látogató-, és oktatóközpont létrehozása és programkínálatának kidolgozása
		I.1.2.	Ökológiai tanösvények, megfigyelő pontok, tornyok kialakítása
		I.1.3.	Az ifjúsági turizmus fejlesztését szolgáló öko-program kínálat kialakítása
		I.1.4.	Az ökológiai állapot fenntartását biztosító szervezeti - gazdálkodási rendszerek kialakítása
	I.2. Vízi és vízparti aktív turizmus	I.2.1.	Vízi turisztikai eszközökhöz alkalmazkodó túraútvonalak, szolgáltatáscsomagok kialakítása
		I.2.2.	Szabadvízi strandok fejlesztése, szolgáltatásainak bővítése
		I.2.3.	Horgászturizmus feltételeinek javítása
		I.2.4.	Kerékpáros túraútvonalak és szolgáltató hálózat kialakítása, csillagtúrák kidolgozása
	I.3. Regionális vonzerővel rendelkező kínálati elemek fejlesztése	I.3.1.	Egészségturisztikai kínálat fejlesztése és összehangolása, a régió termákvízkincsének komplex hasznosítása
		I.3.2.	Falusi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése, a helyi népi értékek, hagyományok turisztikai termék formálása
		I.3.3.	Hivatásturizmus regionális kínálatának kialakítása
		I.3.4.	Régióra jellemző, összehangolt rendezvénykínálat megteremtése
	I.4. Kínálatot színesítő egyéb vonzerők fejlesztése	I.4.1.	Vadászturizmus feltételeinek javítása
		I.4.2.	Az épített örökség turisztikai hasznosítása, tematikus utak kidolgozása,
		I.4.3.	Gasztroturizmus fejlesztése, tematikus utak kialakítása
		I.4.4.	Lovas szolgáltatások hálózatának kialakítása, komplex csomagok létrehozása
		I.4.5.	A régióban fellelhető unikális termékek előállító műhelyeinek látogathatóvá tétele

II. A turistafogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése	II.1. Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	II.1.1.	Kikötőhálózat fejlesztése
		II.1.2.	Vízi útvonalak kijelölése és fenntartása, vízfelületek hasznosításának szabályozása
		II.1.3.	Turisztikai attrakciók megközelíthetőségének javítása
		II.1.4.	A régió belüli közúti hálózat fejlesztése, tiszai átkelő-helyek fejlesztése, a tömegközlekedés feltételeinek javítása
		II.1.5.	Kerékpárút-hálózat fejlesztése (EuroVelo 11.)
	II.2. Szálláshelyek fejlesztése	II.2.1.	Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése, korszerűsítése és kihasználtságának növelése
		II.2.2.	Kempingek és nomád táborhelyek fejlesztése
		II.2.3.	Falusi szálláshelyek minőségi fejlesztése
		II.2.4.	Célcsoport-specifikus egyéb szálláshelyek kialakítása
	II.3. Vendéglátás kínálatának fejlesztése és színvonalának emelése	II.3.1.	A víz felől (is) megközelíthető vendéglátó egységek mennyiségi és minőségi fejlesztése
		II.3.2.	Tájjellegű és célcsoportonként differenciált vendéglátó infrastruktúra megteremtése
	II.4. Környezeti állapot tudatos fejlesztése	II.4.1.	Rend és tisztaság megteremtése
		II.4.2.	Zöldfelületek arányának növelése
		II.4.3.	Hulladékkezelés fejlesztése
		II.4.4.	Településközpontok arculatának és (köz)szolgáltatásainak fejlesztése
		II.4.5.	Műemléképületek, kastélyok állagának megőrzése és javítása, turisztikai hasznosításra alkalmas átalakítása

III. A turizmus szervezeti és működési feltételeinek biztosítása	III.1. Humán erőforrás feltételek javítása	III.1.1.	Ökoturisztikai szemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában
		III.1.2.	Közép- és felsőfokú, szakma specifikus képzések elindítása
		III.1.3.	Iskolarendszeren kívüli speciális képzések (túravezető, horgászvezető, etikett, protokoll)
		III.1.4.	Küldő területeknek megfelelő nyelvek oktatása iskolarendszerben és azon kívül
		III.1.5.	Önkormányzatok turisztikai szakértői háttérének, referenci biztosítása
	III.2. Marketing	III.2.1.	Marketingszemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában
		III.2.2.	A régió imázsának növelése, a régióhoz kötődő unikális termékek márkázása
		III.2.3.	A régióban élők identitástudatának erősítése, minőségbiztosítási rendszerek használata
		III.2.4.	A két szomszédos területfejlesztési és turisztikai régióval összehangolt, de egyedi arculatú marketing tevékenység.
	III.3. Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése	III.3.1.	A regionális turizmushoz kapcsolódó intézményrendszer fenntartása és fejlesztése, más szakmai intézmények és szervezetek átláthatóságának javítása, döntési mechanizmus egyszerűsítése
		III.3.2.	Állami és interregionális kapcsolatok erősítése és hasznosítása
		III.3.3.	Önkormányzatok együttműködési hajlandóságának növelése, a háttértelepülések integrálása
		III.3.4.	Mini-klaszterek, szolgáltatói hálózatok létrehozása
		III.3.5.	Ökológia és gazdaság érdekeinek összehangolása, eltérő profilú szervezetek együttműködése
	III.4. Információs rendszerek, telekommunikáció fejlesztése	III.4.1.	Tourinform irodák tevékenységének minőségi fejlesztése
		III.4.2.	Digitális hálózatok és átjárható kommunikációs csatornák fejlesztése
		III.4.3.	Segélyhívó és viharjelző rendszerek kialakítása és működtetése
		III.4.4.	Tájékoztatót és tájékoztatást szolgáló információs táblarendszerek kiépítése és továbbfejlesztése (vízterületek, közutak, települések belterületei)

6.3. Célcsoportok

A célcsoport meghatározás során az **elsődleges célcsoportokat** vettük inkább figyelembe, és szeretnénk jelezni, hogy a célcsoportok teljes elhatárolása azért nehézkes, mert a régió kínálati elemeit az ott nyaralók gyakran spontán csomagokba rendezik, több egyenrangú cél is szerepelhet a vonzerők közül. Illetve megfordítható a kérdés, hiszen a kínálati elemek jelentős része általános érdeklődésre is számot tart, a főszezonban gyakran célcsoport semlegessé válik.

Turisztikai formák		Célcsoportok
Ökoturizmus	Tudományos	Speciális érdeklődésű tudósok, kutatók
	Oktatási	Diákok, fiatalok, oktatási intézmények
	Általános	Érdeklődők, minden korosztály
Vízparti (strand) turizmus		Belföldi és külföldi családok, fiatalok
Vízi turizmus	Kézzel hajtott	Belföldi és külföldi fiatalok, diákok
	Jacht	Belföldi magas jövedelmű fiatalok, középkorúak
	Hajó	Belföldi idősebb korosztály, vállalatok, oktatási intézmények, túraszervezők
Horgászturizmus		Belföldi és külföldi férfiak, horgászok
Gyógyturizmus		Belföldi és külföldi középkorú és idősebb korosztály
Wellness turizmus		Belföldi magas jövedelmű családok, menedzserek, középkorú értelmiség
Falusi turizmus		Belföldi és külföldi családok
Hivatásturizmus		Tudományos műhelyek, oktatási intézmények, vállalatok
Kerékpáros turizmus		Belföldi fiatalok, külföldi senior korosztály, családok
Rendezvényturizmus		Belföldi fiatalok, családok
Vadászturizmus		Külföldi férfiak, vadászok
Épített örökséghez kapcsolódó turizmus		Belföldi magas jövedelmű családok, menedzserek, középkorú értelmiség
Gasztroturizmus		Belföldi, külföldi egyaránt, nem célcsoport specifikus
Lovasturizmus		Belföldi, magas jövedelmű, középkorú korosztály
Látogatható kézműves műhelyek		Túraszervezők, nem célcsoport specifikus

6.4. Fejlesztési irányok

A régió turizmusának fejlesztése során előnyt kell, hogy élvezzen a termékfejlesztés, a termékek kialakítása és piacra juttatása. Nagyon fontos, hogy ennek a háttérül szolgáló általános és turisztikai infrastruktúra fejlesztése összhangban legyen a termékfejlesztés ütemével. A szervezeti hátterek erősítése szintén fontos, általános feladat.

A turizmus fejlesztése során végig figyelemmel kell kísérni a területek eltartóképességét, és törekedni kell a minőségi turizmus kialakítására.

Ökoturizmus: A fejlesztés iránya az ökocentrum befejezése és az emellett kialakított bemutatóhelyek és tanösvények hálózata, amelyek a régió összes élőhely típusát képesek bemutatni. A fejlesztések nem zavarhatják a természeti rendszerek működését. A fejlesztések során monitoringozni kell a területek eltartóképességét.

Vízparti (strand) turizmus: Cél az élményelemekkel tarkított, családoknak, fiataloknak egyaránt szórakozást és kikapcsolódást nyújtó, kultúrált, jó szolgáltatási háttérrel rendelkező létesítmények kialakítása. Fontos feladat a vízminőség folyamatos ellenőrzése.

Vízi turizmus: A Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program régióra vonatkozó fejezetei szerint. Fontos kérdés az egyes alágazatok szereplői közötti összhang megteremtése.

Horgászturizmus: Legfontosabb cél a fogási lehetőségek javítása, a jó fogási lehetőségek biztosítása. Ennek érdekében elsődleges feladat a halállomány közvetlen és közvetett növelése. Vizsgálni kell a vízterületek horgászeltartó-képességét.

Gyógyturizmus: Ki kell alakítani a régió gyógyvizeire alapozott magas szintű gyógy-szolgáltatások háttérét, meg kell teremteni a szolgáltatók együttműködését.

Wellness turizmus: Meg kell teremteni a wellness szolgáltatásokhoz kapcsolódó műszaki és személyi háttérrel, hálózatba kell rendezni a szolgáltatásokat. Ki kell alakítani a termékhez kapcsolódó marketinget. Meg kell teremteni az együttműködési hálózatokat.

Falusi turizmus: Újabb településeket kell bevonni a hálózatba. Be kell vezetni a vendégasztal programot. A jelleg megtartása mellett fejleszteni kell a szolgáltatás minőségét.

Hivatásturizmus: Cél a 20-100 fős kapacitású, kisebb konferenciák, szimpóziumok és tréningek megrendezését szolgáló létesítmények kialakítása. Meg kell teremteni a színvonalas, komplex kiszolgáló létesítményeket, piacra kell juttatni a terméket. Feltehetően a természet, a természeti környezet témakörében érdemes specializálni a terméket.

Kerékpáros turizmus: Elsődleges cél a Tisza-tó körüli kerékpárút, és a hozzátartozó valamennyi háttérlelétesítmény kialakítása.

Rendezvényturizmus: Olyan térben és időben összehangolt rendezvénysorozatot kell kialakítani, amely elemei nem önmaguknak teremtenek konkurenciát, hanem erősítik a régiót. Fontos a rendezvények objektív minősítése (országos-regionális-helyi).

Vadászturizmus: A háttérszolgáltatások minőségének javítása, a meglévő vendégkör megtartása. A kapacitásbővítés előtt folyamatosan monitoringozni kell a vadállományt.

Épített örökséghez kapcsolódó turizmus: A kastélyok, kúriák idegenforgalmi hasznosításához tartozó feltételrendszer megteremtése, az épületek felújítása, az idegenforgalmi hasznosítás kialakítása. A termékhez kapcsolódó egyéb szolgáltatások összehangolása, együttműködési hálózatok kialakítása.

Gasztroturizmus: A régió vendégeit és a régió átutazó vendégkörét színvonalasan kiszolgáló, a régió adottságaihoz illeszkedő, hangulatos kialakítású, tájjellegű ételeket is étlapon tartó, az alföldre jellemző egységek kialakítása.

Lovasturizmus: A meglévő hagyományokat kiszolgáló, önálló attrakcióként és háttérszolgáltatásként egyaránt működő lovas létesítmények hálózatának kialakítása.

Látogatható kézműves műhelyek: A régióra jellemző unikális kézműves termékek műhelyeinek az átalakítása, látogathatóvá tétele. A rendszerhez hozzá kell tartoznia a kipróbálás lehetőségének, valamint a termékek helyszíni forgalmazásának.

7. Prioritások

7.1. I. Vonzerőfejlesztés és régió-specifikus komplex termékek kialakítása

I.1. Alprogram:	Ökoturizmus
I/1.1. Intézkedés:	Ökoturisztikai látogató-, és oktatóközpont létrehozása és programkínálatának kidolgozása
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” stratégiai célhoz kapcsolódik.
Célkitűzés:	Olyan egyedi ökoturisztikai kínálatot kell létrehozni a Poroszlói Ökocentrum kialakításával, amely képes hangsúlyozni és bemutatni a régió egyedi természeti környezetét, egyben felhívja a figyelmet a természeti környezetünk sokszínűségére, valamint megóvásának, fenntartásának szükségességére.
Indoklás:	<p>Az ökoturizmus a természeti területek bemutatására szolgál, ezeket a területeket meghatározó jelleggel kívánja bevonni a régió turisztikai kínálatába. Az élőhelyek érzékenységből következően az adott idő alatt beengedhető turisták száma korlátozott. A látogatóközpont a régió természeti környezetét, élőhelyeit bemutató élményparkja, és emellett olyan, több funkciót betöltő létesítmény, melyek belépő-kapuként, információs központként is működik. Ezt a létesítményt úgy kell kialakítani, hogy könnyen megközelíthető és megfelelő közművekkel, kutatói szállással és parkolóhelyekkel ellátott legyen.</p> <p>A központban folyó tevékenységet a hagyományos erdei iskolák, a természeti múzeumok és a kutatóközpontok spektrumából kell összeállítani, és mindezt élményszerűvé tenni a látogatók számára.</p> <p>A látogatóközpontnak olyan szerkezetűnek-szervezésűnek kell lenni, hogy a laikus látogatótól a tudományos kutatóig mindenkit ki tudjon szolgálni, továbbá oktató központként is működhessen.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában.</p> <p>Az intézkedés tartalmának tervezése során figyelembe vettük a Tisza-tavi RTPI Ökoturisztikai alprogramját.</p>
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Az épületek felépítése, infrastruktúrájuk létrehozása • A környező területek iskoláinak, lakosságának folyamatos bevonásával a programkínálat kidolgozása és a központ működtetése • Ökocentrum fenntartása, fejlesztése
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió Poroszló
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, természetvédelmi civil szervezetek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, tudományos műhelyek,
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, nemzeti parkok, civil szervezetek, turisztikai vállalkozók

I.1. Alprogram:	Ökoturizmus	
I/1.2. Intézkedés:	Ökológiai tanösvények, megfigyelő pontok, tornyok kialakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az ökoturisztikai látványosságok részletes bemutatásához az Ökocentrum mellett szükség van tanösvényekre, megfigyelő pontokra, tornyokra. Ezek hálózata segíti az Ökocentrum működését, valamint a régió különböző élőhelyeinek a bemutatását.	
Indoklás:	<p>Az ökoturisztikai fejlesztések megvalósulásának részeként meg kell teremteni azt a környezetbe illő turisztikai infrastruktúrát, melynek segítségével környezetbarát módon mutathatók be a természeti értékek.</p> <p>A régió természeti értékeit hiánytalanul bemutató hálózatra van szükség, a vizes élőhelyeken kívül például a füves puszták, az ártéri erdők bemutatása is indokolt. Az egyes élőhelyeken a látogatók felkészültségének és meglévő ökológiai ismereteinek megfelelő differenciált programokat kell kialakítani.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a Régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában</p> <p>Az ökoturizmus kínálati differenciálása, térbeli szétterítése csökkenti a természeti rendszerekre gyakorolt káros hatásokat.</p> <p>Az ökoturizmus háttéréül szolgáló természeti értékek, élőhelyek a régió egyedi attrakcióját jelentik.</p> <p>Az intézkedés tartalmának tervezése során figyelembe vettük a Tisza-tavi RTPI Ökoturisztikai alprogramját.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Ökoturisztikai értékek és látványosságok felmérése, feltérképezése • Egységes arculatú, az adott élőhelyhez illeszkedő épített turisztikai infrastruktúra-elemek funkcionális és arculati tervezése • Az elhelyezés körülményeinek szakmai megszervezése • A differenciált bemutatáshoz szükséges háttér kiépítése • Vizes és más élőhelyeket bemutató tanösvények tervezése, kialakítása • Egyes frekventált területeket bemutató speciális építmények telepítése • A fenntartás gazdasági-szervezeti háttérének a megteremtése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Ároktő, Sajószöged, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszavalk, Kisköre, Poroszló, Sarud
	Észak-alföldi régió	Kőtelek, Nagyiván, Nagykőrű, Tiszafüred, Tiszasüly, Pély, Egyek, Folyás, Újszentmargita
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, természetvédelmi civil szervezetek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, tudományos műhelyek	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Turisztikai vállalkozók, önkormányzatok, nemzeti parkok, civil szervezetek	

I.1. Alprogram:	Ökoturizmus	
I/1.3. Intézkedés:	Az ifjúsági turizmus fejlesztését szolgáló öko-program kínálat kialakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A környezettudatos nevelés megvalósításában, a fenntartható turizmus biztosításában jelentős szerepet játszik a fiatalok bevonása az ökoturizmusba. Ehhez kapcsolódóan az ökoturizmuson belül a diákságot közvetlenül megcélzó programkínálatra van szükség.	
Indoklás:	<p>A régió ökoturisztikai kínálatával kiemelten az ifjúság felé fordulni – ez mindenképpen hosszú távú befektetésnek tűnik, hiszen a megszerzett élmények hatására a későbbiekben visszatérő vendég válhat a régiót már diákként megismerő vendégekből.</p> <p>Ugyanakkor a fejlesztés egyes irányait is determinálja az ifjúsági turizmus felé fordulás, hiszen előrevetíthető az az igény, mely szerint a fiatalok egy része később kutatóként, szakemberként is visszatér, sőt tudományos munkáival más szakemberek, szakteknitelyek, kutatók érdeklődését is a régió felé irányíthatja.</p> <p>Az ifjúsági turizmus a nyári időszakban nagy létszámban van jelen a régió néhány településén, a programbővítés a nyári szezonban segít szétosztani a turisták jelenlétéből adódó terhelést a régió települései között.</p> <p>A megfelelő ökoturisztikai kínálat szerepet játszhat az ifjúság szemléletformálásában is.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.</p> <p>A többnyire csoportosan érkező diákok egyéb programok és szolgáltatások tekintetében fejlesztéseket is generálnak.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • A lehetséges programelemek összegyűjtése, az együttműködők kiválasztása • Szakosodott programszervezés kialakítása • A programcsomagok kialakítása, differenciálása és promóciója • A tudományos szintű ökoturizmus alapjainak a megteremtése. • Az igények és a kapacitás folyamatos összehangolása • Kapcsolható kínálati elemek fejlesztése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Ároktő, Sajószöged, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszavalk, Kisköre, Poroszló, Sarud
	Észak-alföldi régió	Kötelek, Nagyiván, Nagykörű, Tiszafüred, Tizzasüly Egyek, Folyás, Újszentmargita
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, természetvédelmi civil szervezetek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, tudományos műhelyek, oktatási intézmények	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Turisztikai vállalkozók, önkormányzatok, nemzeti parkok, civil szervezetek, oktatási intézmények	

I.1. Alprogram:	Ökoturizmus	
I/1.4. Intézkedés:	Az ökológiai állapot fenntartását biztosító szervezeti-gazdálkodási rendszerek kialakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” valamint „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió turisztikai kínálatának alapjául szolgáló természeti rendszereket tudatosan és tervezetten kell megvédeni a fokozott látogatás környezetterhelő hatásaitól, ehhez speciálisan erre a célra kialakított szakmai szervezetekre van szükség.	
Indoklás:	<p>A természeti rendszerek, köztük a látogatott területek állapotának fenntartása jelentős beavatkozásokat igényel.</p> <p>Olyan természet közeli képet mutat, de mégis kultúrált területek benyomását kell kelteni az idelátogató turistában, amelynek rendezettsége nem feltűnő, de ugyanakkor biztosítja a látogathatóságot (Pl.: nincs szükség kikövezett sétányra, de az ösvények karbantartása elengedhetetlen).</p> <p>Ezzel kapcsolatosan elengedhetetlenül szükséges a szabadon látogatható területeken a növényzet szabályozása, a káros szukcessziós folyamatok visszaszorítása. A turizmust és a helyi életminőséget károsan befolyásoló természeti változások (pl.: áradás utáni szűnyog gradáció) megelőzése, a káros hatások csökkentése.</p> <p>A jelenlegi tapasztalatok egyértelműen azt mutatják, hogy ezeket a feladatokat a jelenlegi anyagi és szervezeti háttér alacsony prioritással és sokszor hiányosan oldja meg.</p> <p>Az ökoturizmus szervezése és fenntartása magas szintű ökológiai ismereteket kívánó feladat.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Felelős szervezetek meghatározása, munkájuk összehangolása • Gazda-szemlélet erősítése • Természeti állapot megőrzését szorgalmazó-segítő szakmai szervezetek kialakítása • A LEADER módszer segítségével kialakítani és társadalmasítani a gazdálkodási rendszereket • Monitoring rendszer felállítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	<p><u>Kiemelten:</u> Ároktő, Sajószöged, Tiszababolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszavalk, Kisköre, Poroszló, Sarud</p> <p>Továbbá a régió teljes területe</p>
	Észak-alföldi régió	<p><u>Kiemelten:</u> Kőtelek, Nagyiván, Nagykörű, Tiszafüred, Tisasüly Egyek, Folyás, Újszentmargita</p> <p>Továbbá a régió teljes területe</p>
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, természetvédelmi civil szervezetek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, tudományos műhelyek, LEADER akciócsoportok, turisztikai vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, Vízügyi Igazgatóságok, nemzeti parkok, civil szervezetek	

I.2. Alprogram:	Vízi és vízparti aktív turizmus	
I/2.1. Intézkedés:	Vízi turisztikai eszközökhöz alkalmazkodó túraútvonalak, szolgáltatáscsomagok kialakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A vízi turizmus rendkívül szerteágazó, a használt (közlekedési) eszközök szerint is csoportosítható turisztikai ág. Az egyes eszközök más-más jellegzetességekkel bírnak, más-más szolgáltatói háttérrel igényelnek. A természeti környezet arányos kihasználásához célszerű eszköz-specifikus túraútvonalakat és szolgáltatáscsomagokat fejleszteni.	
Indoklás:	A vízi és a vízparti aktív turizmus a Tisza-tavi régió közvetlen vízparti településeiben egyike a legfontosabb turisztikai ágazatoknak (vannak települések, ahol egyértelműen az első helyen van). Ezen belül a vízi közlekedési eszközökhöz (hajók, csónakok, sporteszközök) kapcsolhatóan a Tisza-tóra és a régió áthaladó Tisza szakaszra egyértelműen a spontán jellegű, alacsony szervezetségi szintű megjelenés jellemző. A szolgáltatók szempontjából is megfogalmazott igény a szervezetségi és a tervezhetőség felé történő elmozdulás. Ehhez eszköz-specifikus túraútvonalak, és az útvonalak mentén kikötési pontok, valamint egymástól független, de akár csomagba rendezhető programok, szolgáltatások szükségesek. Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Evezős turisztikai útvonalak és kikötési pontok meghatározása • Motoros csónak és jacht számára alkalmas útvonalak és kikötési pontok meghatározása • Üdülő- és kirándulóhajók számára alkalmas programcsomagok és kikötési pontok kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	<u>Kiemelten:</u> Ároktő, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszaújváros, Tiszavalk Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána, Újlőrincfalva Továbbá a régió összes vízfelülete
	Észak-alföldi régió	<u>Kiemelten:</u> Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita Abádszalók, Kőtelek, Nagykörű, Tiszabő, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaroff, Tisasüly, Tizzaszólós Továbbá a régió összes vízfelülete
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, turisztikai vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, turisztikai vállalkozók, programszervezők	

I.2. Alprogram:	Vízi és vízparti aktív turizmus	
I/2.2. Intézkedés:	Szabadvízi strandok fejlesztése, szolgáltatásainak bővítése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” valamint „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A vízparthoz kapcsolódó turizmuson belül a strand önmagában is jelentős vonzerő, továbbá kiegészítő elemként is működhet. A strand önmagában azonban alig rendelkezik „vendégmegtartó” képességgel, szükséges a strandokhoz kapcsolódó szolgáltatásokat például élményelemekkel fejleszteni.	
Indoklás:	<p>A vízi és a vízparti aktív turizmus a Tisza-tavi régió közvetlen vízparti településein egyike a legfontosabb turisztikai ágazatoknak. (vannak települések, ahol egyértelműen az első helyen van).</p> <p>A vízparti turizmus legtöbb látogatót vonzó létesítményei a strandok. Fejlesztésük, színvonaluk emelése kardinális kérdés a régió vízparti településeihez kötődő turizmusa szempontjából, hiszen felmérések igazolják, (Aquaprofit Rt. 2005) hogy a strandokat a régió víz közeli településeire érkező vendégek többsége kipróbálja. A strandok tehát a régió vízparti zónájának egyféle kirakataként működnek, a fejlesztés várható hozadéka a költség és a vendégéjszakák számának növekedése.</p> <p>Ugyanakkor a strandok az időjárás változásainak rendkívüli módon kitettek, fejlesztésük során a szárazföldi, rossz idő esetén is működő szolgáltatások fejlesztésére is hangsúlyt kell helyezni.</p> <p>Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival, valamint az RTPI „Vízparti üdülések” alprogramjával.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • A szabadvízi strandok elérhetőségének javítása ide vezető utakkal, kikötési lehetőségekkel • A strandok biztonságának megteremtése, biztonsági szabályok betartatása • Animátorok és állandó szakképzett felügyelő személyzet biztosítása • A kiszolgáló létesítmények korszerűsítése (mosdó, büfé, telefon) • Kapcsolódó szárazföldi és vízi szórakoztató létesítmények, élményparki elemek kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Ároktő, Tiszababolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszaújváros, Tiszavalk, Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána, Újlőrincfalva
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Kötelek, Nagykőrű, Tiszabő, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaroff, Tisasüly, Tizzaszőlős Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, strandok fenntartói és működtetői, ANTSZ	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	önkormányzatok, strandok fenntartói és működtetői, strandok területén elhelyezkedő szolgáltató és szórakoztató létesítmények üzemeltetői.	

I.2. Alprogram:	Vízi és vízparti aktív turizmus	
I/2.3. Intézkedés:	Horgászturizmus feltételeinek javítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A horgászturizmus fenntartása és fejlesztése egyrészt fontos eleme a szezon meghosszabbításának, másrészt hagyományos turisztikai forma a régióban, továbbá a jó fogási lehetőségek önmagukban is komoly hazai és nemzetközi vonzerőt jelentenek.	
Indoklás:	<p>A horgászat a Tisza-tavi régió turizmusának egyik igen fontos, tradicionális eleme. Az elmúlt években a horgászati lehetőségek romlása és a halállomány rohamos csökkenése miatt a horgászturizmus kezd háttérbe szorulni. Tervezett fejlesztésekkel a folyamat még könnyen visszafordítható. Az egyik legfontosabb feladat a halállomány növelése, hiszen a múltban már sokszor bebizonyosodott, hogy a horgászturizmus legfontosabb feltétele a halállományból következő jó fogási lehetőség.</p> <p>A horgászok számára háttér infrastruktúra fejlesztése ugyancsak szükséges. A horgászturizmus növeli az átlagos tartózkodási időt, és magasabb az egy főre eső költési hajlandóság is.</p> <p>A horgászat fő bázisa a Tisza-tó és a Tisza, de az időjárásnak és a vízjárásnak való kitettség miatt foglalkozni kell az alternatív horgászati lehetőségek felmérésével és fejlesztésével is.</p> <p>Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.</p> <p>Az intézkedés tartalmának tervezése során figyelembe vettük a Tisza-tavi RTPI által készített „A Tisza-tavi Horgászturizmus Fejlesztési Projektje” című tanulmányt.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Halállomány növelése • A hallopások visszaszorítása • Élőhely és vermelőhely rehabilitáció • A horgász helyek megközelíthetőségének javítása • Alternatív horgászati lehetőségek felmérése, fejlesztése • Horgászbarát információs pontok kialakítása az érintett településeken, többnyelvű információs anyagok kialakítása és terjesztése a horgászat népszerűsítésére 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Valamennyi halászati vízterület
	Észak-alföldi régió	Valamennyi halászati vízterület
Közreműködő szervezetek:	Halászati jogosultak, horgászegyesületek, Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, turisztikai vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Halászati jogosultak, horgászegyesületek, turisztikai vállalkozók	

I.2. Alprogram:	Vízi és vízparti aktív turizmus	
I/2.4. Intézkedés:	Kerékpáros túraútvonalak és szolgáltató hálózat kialakítása, csillagtúrák kidolgozása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A kerékpáros turizmus minden szempontból jól illeszkedik a régió fő kínálati elemét jelentő ökoturizmushoz is. A lehetőségek kihasználásához azonban feltétlenül szükséges a szolgáltatói háttérnek a kialakítása, valamint a tervezhető és értékesíthető túraútvonalaknak a megteremtése.	
Indoklás:	Az aktív turizmus egyik fontos lehetősége a kerékpáros turizmus, amely egyrészt környezetbarát közlekedési mód, másrészt turisztikai vonzerő is. Növekvő kereslete folytán alkalmas a rövid nyári szezon meghosszabbítására, illetve csúcsidejében a turisták utazási élményének gazdagítására. A kerékpáros turizmus jól kapcsolódik a vízi és az ökoturizmushoz. A térség e területen a síkvidék, a csendes kis forgalmú utak, a gátkoronák révén kedvező adottságokkal bír, mely nem csak a hazai, hanem a külföldi turisták számára is vonzó lehet, és lehetőséget teremt a Régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálására. A kerékpáros turizmus nagyobb mértékű fejlesztéséhez feltétlenül szükséges az utak melletti szolgáltatási hálózat. A gát mentén elhelyezkedő gátórházak többsége alkalmas háttérrel biztosít a kerékpáros turizmushoz szükséges háttér hálózatos kialakításához. Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Kerékpárutak tervezése (Gyöngyös-Kisköre, Eger-Poroszló) • Szolgáltatások megszervezése, kialakítása • Kerékpárosbarát szállás és vendéglátóhelyek kialakítása, gátórházak átalakítása • Ismeretterjesztő programok kialakítása • Kerékpártúrák szervezése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszakeszi, Tiszababolna, Tizanána, Tiszavalk, Tiszaújváros, Gyöngyös-Kisköre útvonal, Eger-Poroszló útvonal
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Berekfürdő, Egyek, Kőtelek, Nagykőrű, Tiszacsege, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszasüly, Tiszaszőlős, Újszentmargita
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Állami Közútkezelő Kht. vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	

I.3. Alprogram:	Regionális vonzerővel rendelkező kínálati elemek fejlesztése	
I/3.1. Intézkedés:	Egészségturisztikai kínálat fejlesztése és összehangolása, a régió termálvízkincsének komplex hasznosítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az egészségturizmus fontos, kiegészítő, de egyes településeken egyedi kínálati eleme a régióknak. Az ebben rejlő lehetőségek kiaknázása csak a fejlesztések után valósítható meg.	
Indoklás:	<p>A térségben előforduló gyógyhatású termálvizek nemzetközi vonzerőt képviselő turisztikai termékek kialakítását teszik lehetővé. A gyógyvízzel rendelkező települések esetében lehetőség van arra, hogy a települések önálló, egész évben keresett turisztikai célterületté fejlődjenek. A nem gyógyhatású termálfürdők a megfelelő szolgáltatások kialakításával a wellness keresletre számíthatnak.</p> <p>A régió mérete miatt rendkívül fontosnak tartjuk az összehangolt, differenciált szolgáltatási hálózat létrehozását, hiszen ennek a szervezethez a hiányában a létesítmények piacra jutása korlátozott, a kialakuló versengéssel egymást gyengítik.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • A gyógy- és termálturizmus fejlesztéséhez szükséges tárgyi feltételek megteremtése, az infrastrukturális feltételek biztosítása • Magas színvonalú fitness- és wellness szolgáltatások megteremtése • Összehangolt kínálati elemeket tartalmazó hálózat megteremtése • Fedett létesítmények kialakítása, élmény-elemek beépítése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Heves, Kisköre, Mezőcsát, Tiszaújváros
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Berekfürdő, Karcag, Kőtelek, Kunhegyes, Polgár, Tiszacsege, Tiszafüred, Tiszaörs
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, vállalkozók	

I.3. Alprogram:	Regionális vonzerővel rendelkező kínálati elemek fejlesztése	
I/3.2. Intézkedés:	Falusi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése, a helyi népi értékek, hagyományok turisztikai terméké formálása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A falusi turizmus jól kapcsolható a régió vezető termékeihez (ökoturizmus, vízi és vízparti aktív turizmus). A jelenleg meglévő háttér bővítése, fejlesztése mindenképpen szükséges.	
Indoklás:	<p>A természeti környezet és a vidéki életmód megismerése a modern turizmus egyik formája. Ennek megnyilvánulása a falusi turizmus, melynek megerősítésére a régió kisebb települései nyújtanak lehetőséget. A falusi turizmus kapacitásának és a hozzá kapcsolódó programoknak célirányos fejlesztése szükséges.</p> <p>A falusi turizmus fejlesztése során figyelmet kell fordítani a tanyák bevonására, erre a szomszédos statisztikai régióban található példát (Hajdúszoboszló, Tuba-tanya).</p> <p>A falusi turizmus keretei jól megfelelnek az ökoturizmushoz kapcsolódó szálláshelyigényeknek is.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.</p> <p>Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Tanyák bevonása • Infrastruktúra fejlesztése • Programok szervezése • Vendégasztal program bevezetése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána, Tiszavalk, Tarnaszentmiklós, Újlőrincfalva
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Berekfürdő, Kunhegyes, Nagykörű, Pély, Tiszacsege, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszaörs
Közreműködő szervezetek:	A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége, Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, megyei falusi turizmus egyesületek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Vállalkozók	

I.3. Alprogram:	Regionális vonzerővel rendelkező kínálati elemek fejlesztése	
I/3.3. Intézkedés:	Hivatásturizmus regionális kínálatának kialakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az üzleti és hivatásturizmus régiós háttérének a megteremtése szerepet játszhat a szezon megnyújtásában, a régió többi termékének a piacra jutásában. A fejlesztések során figyelmet kell fordítani a konferencia turizmus kapacitásának helyes kialakítására, és a 20-100 fő befogadóképességű létesítményeknek kell elsőbbséget biztosítani.	
Indoklás:	<p>A telekommunikáció fejlődése során egyre jelentősebb teret nyer az elektronikus úton történő kapcsolattartás, de a személyes jellegű tudományos, közéleti stb. kapcsolatok kialakulásának és ápolásának igaz színtereinek továbbra is a kongresszusok és konferenciák számítanak.</p> <p>A térség közelében lévő egyetemek, főiskolák szellemi potenciáljukkal fontos szerepet játszhatnak nem csak Magyarországon, hanem a közép-európai térség tudományos életében, és ez a tény a nemzetközi érdeklődők számára lehet vonzó tényező. A Tisza-tó mente megfelelő adottságokkal rendelkező városai pedig vonzhatják a régió, de akár az ország különböző szakmai szervezeteit is.</p> <p>A Tisza és a Tisza-tó egyedisége egyrészt determinál egy tudományos érdeklődést, másrészt kiváló háttérprogramokat képes biztosítani a konferenciákra, vállalati tréningekre illetve incentive jelleggel érkező vendégeknek.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Hivatásturizmus elemeinek a kialakítása, fejlesztése • Konferenciaturizmus igényeinek (kapacitás, helyszín) feltérképezése • A konferenciák lebonyolítására alkalmas helyszínek kialakítása • A meglévők helyszínek specializálása (pl: wellness, öko stb.) • A konferenciákhoz szükséges eszközállomány biztosítása • A kínálat időbeli összehangolása • Konferenciaszervezés és háttérprogramok összehangolása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Besenyőtelek, Erdőtelek, Mezőcsát, Tiszaújváros, Füzesabony, Heves, Kisköre, Poroszló
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Berekfürdő, Karcag, Kunhegyes, Tiszafüred, Tiszaroff Polgár, Tiszacsege
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	önkormányzatok, vállalkozók	

I.3. Alprogram:	Regionális vonzerővel rendelkező kínálati elemek fejlesztése	
I/3.4. Intézkedés:	Régióra jellemző, összehangolt rendezvénykínálat megteremtése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A rendezvények jelentős szerepet játszanak a régió vendégeinek a megtartásában, valamint a helyi lakosságot is kiszolgálják. Fontos cél, hogy a rendezvények maximálisan összehangoltan jelenjenek meg a turisztikai kínálatban, és a települések együttműködését szolgálják.	
Indoklás:	A Tisza-völgyben összességében a legtöbb rendezvény a középső szakaszon, elsősorban a Tisza-tó térségében található. A Tisza-tó turizmusának célcsoportjait kielégítő rendezvénysorozat keretein belül megtalálhatóak kulturális, illetve sport rendezvények. Ezen rendezvényekre alapozva, de kibővítve mind a területi, mind téma szerinti skáláját szükséges az összehangolt rendezvénykínálat kialakítása. A rendezvény-turizmus fejlesztésekor nagyon fontos feladat a rendezvények differenciálása, a helyi, regionális, országos jelentőség felismerése. Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a Régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Rendezvény-helyszínek fejlesztése, kialakítása • Rendezvénysorozatok tervezése, összehangolása • Garantált programok szervezése • Szolgáltatások összehangolása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	<u>Országos:</u> Tiszaújváros, Heves <u>Regionális:</u> Tiszabábolna, Tiszakeszi, Tiszavalk, Besenyőtelek, Dormánd, Füzesabony, Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána <u>Helyi:</u> minden település
	Észak-alföldi régió	<u>Országos:</u> Abádszalók, Kunmadaras <u>Regionális:</u> Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita, Berekfürdő, Karcag, Kótelek, Kunhegyes, Nagykörű, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszasüly <u>Helyi:</u> minden település
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, oktatási intézmények, sport egyesületek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	érintett önkormányzatok, civil szervezetek, oktatási intézmények, sport egyesületek, vállalkozók	

I.4. Alprogram:	Kínálat színesítő egyéb vonzerők fejlesztése	
I/4.1. Intézkedés:	Vadászturizmus feltételeinek javítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelent sen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A vadászturizmus a régió egyik jellemző, kisszámú, de jelentős fizetőképességű célcsoportot vonzó turisztikai formája. Ennek a jelenleg is meglévő célcsoportnak a megtartása csak a fejlesztésekkel valósulhat meg.	
Indoklás:	<p>A nyugat- és dél-európai országok magas jövedelemmel rendelkező vadászai növekvő érdeklődést mutatnak a közép-európai vadászati lehetőségek iránt, amely azonban kettős kihívást is jelent a térség számára. A jelenleg meglévő regionális vadász turizmus számára a legfontosabb vonzerőt a vízi szárnyasok és a vaddisznó jelenti.</p> <p>Ki kell alakítani egy olyan vadállományt, amely vonzó lehet ezen célcsoportok számára, és meg kell akadályozni az illegális vadászat térhódítását.</p> <p>A vadásztatásba beletartozhatnak a kötelezően elvégzendő vadgazdálkodási feladatok (selejtezés, állomány szabályozás) is.</p> <p>A vadászat mellett célszerű biztosítani a gyakorláshoz szükséges speciális lőtereket is.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a Régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Speciális szálláshelyek fejlesztése • Tájba illő leshelyek létesítése • Vadászati lőterek létesítése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Vadászati hatóságnál nyilvántartott vadászterületek, vadasparkok
	Észak-alföldi régió	Vadászati hatóságnál nyilvántartott vadászterületek, vadasparkok
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, nemzeti parkok, érintett önkormányzatok, az érintett területek vadásztársaságai, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Vadgazdálkodással foglalkozó szervezetek vadászati jogosultak, az érintett területek vadásztársaságai, vállalkozók	

I.4. Alprogram:	Kínálat színesítő egyéb vonzerők fejlesztése	
I/4.2. Intézkedés:	Az épített örökség turisztikai hasznosítása, tematikus utak kidolgozása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az épített örökséghez kapcsolódó turizmus nem tartozik a régió meghatározó turisztikai formái közé, azonban a meglévő, legtöbbször felújításra váró épületek turisztikai hasznosítása segítheti ezekben az épületeknek a fenntartását, a kulturális örökség megőrzését, ugyanakkor színesíti a régió kínálatát. A hasznosítást mindenképpen össze kell hangolni a stratégiában megjelenő más intézkedésekkel, például az üzleti turizmus fejlesztésével.	
Indoklás:	Az örökségi turizmus a turisztikai fejlesztések új iránya, felhasználja nemcsak egy terület épített környezetét, de a szellemi kultúra, a hagyományok által alkotott örökségét is. Ez mindenképpen új programok fejlesztését, kialakítását igényli. A régió több települése is bővelkedik a régi alföldi élet bemutatására is alkalmas épületekkel, a települések többségén még élnek a régi hagyományok. Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Az építészeti és kulturális örökség számbavétele, leltárba foglalása • A turizmusban felhasználható épületek az eredeti állapothoz nagymértékben hasonló felújítása • Kulturális hagyományok feltámasztása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Minden település
	Észak-alföldi régió	Minden település
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, nemzeti parkok, turinform irodák, önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	nemzeti parkok, önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	

I.4. Alprogram:	Kínálat színesítő egyéb vonzerők fejlesztése	
I/4.3. Intézkedés:	Gasztroturizmus fejlesztése, tematikus utak kialakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régióban a gasztroturizmus önmagában csekély vonzerőt jelent, azonban a fejlesztések elmaradása mindenképpen csökkentheti a régió vendégmegtartó képességét, és negatív irányban befolyásolhatja a régióról alkotott általános véleményt.	
Indoklás:	A Tisza-tó és környékének igen széles a tájjellegű ételeinek skálája. Ezek azonban sok esetben feledésbe merültek vagy átalakultak. Szükséges ezeknek az ételeknek az összegyűjtése, kiadványban történő megjelentetése és terjesztése. A gasztronómiai rendezvények bármely más turisztikai ágazathoz kapcsolódhatnak. Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Tájjellegű ételek receptjeinek gyűjtése • A receptek kiadványban történő megjelentetése • Emléktábla állítása az egykori éttermeknek, csárdáknak • Gasztronómiai rendezvények szervezése • A rendezvények tematikus utakká szervezése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A térség éttermei, csárdái, hagyományőrző egyesületek, rendezvényszervezők
	Észak-alföldi régió	A térség éttermei, csárdái, hagyományőrző egyesületek, rendezvényszervezők
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, tourinform irodák, nemzeti parkok, önkormányzatok, civil szervezetek, a térség gasztronómiával foglalkozó vállalkozásai, éttermei, csárdái, hagyományőrző egyesületek, rendezvényszervezők.	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	önkormányzatok, a térség éttermei, csárdái, hagyományőrző egyesületek, rendezvényszervezők	

I.4. Alprogram:	Kínálat színesítő egyéb vonzerők fejlesztése	
I/4.4. Intézkedés:	Lovas szolgáltatások hálózatának kialakítása, komplex csomagok létrehozása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A lovasturizmus a régió vezető turisztikai termékeinek (ökoturizmus, vízi és vízparti aktív turizmus) remek kiegészítő elemévé válhat.	
Indoklás:	<p>Magyarország gazdag lovas hagyományai, a sokfelé már kiépült lovas bázisok, a meglévő lóállomány, a képzett szakemberek, valamint a kitűnő környezeti feltételek alapos lehetőséget kínálnak a lovas turizmus fejlesztésére. A Hortobágyon működő vállalkozások hatékonyabb működését szolgálhatja komplex csomagok létrehozása.</p> <p>A lovas fogadók lovardák szolgáltatásai bármely más turisztikai ágazat háttéréül szolgálhatnak. A lovas turizmus számos alcsoportra bontható (pl: hobbylovaglás, fogatolás, díjlovaglás, military), szinte minden célcsoport megtalálhatja az őt érdeklő változatot.</p> <p>Az ökoturizmus és a lovasturizmus jól illeszkednek egymáshoz, a vízi életterek csónakos bemutatásához hasonlóan a szárazföldi élőhelyek bemutatásához a lovas szolgáltatók tudnának jól kapcsolódni.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Lovas fogadók hálózatának kialakítása • Lovas túra útvonalak kialakítása • Oktatóbázisok kialakítása • A lovas turizmus komplex fejlesztésbe kapcsolása • A lovas turizmus alapháttérének kialakítása (lótartás támogatása) 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Lovastanyák, lovasfogadók
	Észak-alföldi régió	Lovastanyák, lovasfogadók
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, hagyományörző egyesületek, rendezvényszervezők, a lovaglással foglalkozó vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	önkormányzatok, hagyományörző egyesületek, rendezvényszervezők, a lovaglással foglalkozó vállalkozók, a lovagláshoz szükséges felszerelést gyártó vállalkozók.	

I.4. Alprogram:	Kínálat színesítő egyéb vonzerők fejlesztése	
I/4.5. Intézkedés:	A régióban fellelhető unikális termékek előállító műhelyeinek látogathatóvá tétele	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Elsősorban a népi mesterségek manufakturális előállító műhelyeit célszerű látogathatóvá tenni, ez fontos kiegészítő kínálatot jelenthet akármelyik vezető termék mellett.	
Indoklás:	<p>A régió bővelkedik a régi népi mesterségekkel foglalkozó műhelyekben, vállalkozókban, mesterekben.</p> <p>A kis számú látogatható műhelyekre irányuló érdeklődésből következően jelentős igény van a termékek elkészítésének munkafolyamatai megismerésére, továbbá ez kiegészítő programot is biztosít a régióba látogató turisták számára.</p> <p>Szükséges az itt készülő termékek márkázása. A márka célja, hogy a terméket vagy szolgáltatást azonosítsa, illetve megkülönböztesse vetélytársaitól, vigye a térség hírnevét.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Kézműves műhelyek katalogizálása • Régióra utaló egységes márkajel kialakítása, levédése • Termékek fejlesztése, termelés támogatása • Műhelyek átalakítása, látogathatóvá tétele • Látogató túrák szervezése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	népi mesterségekhez kapcsolódó kézműves műhelyek, őstermelő gazdálkodások
	Észak-alföldi régió	népi mesterségekhez kapcsolódó kézműves műhelyek, őstermelő gazdálkodások
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, önkormányzatok, hagyományőrző egyesületek, rendezvényszervezők, a helyi jelentőségű termékek gyártásával foglalkozó vállalkozók, civil szervezetek, népművészek, őstermelők	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	hagyományőrző egyesületek, rendezvényszervezők, a helyi jelentőségű termékek gyártásával foglalkozó vállalkozók, népművészek, őstermelők	

7.2. II. A turistafogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése

II.1. Alprogram:	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	
II/1.1. Intézkedés:	Kikötőhálózat fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” valamint „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió kikötőhálózata a Tisza-tó kivételével nem teszi lehetővé a tervezett, több azonos szolgáltatási háttérrel rendelkező kikötőt is érintő túrák szervezését, a Tisza-tavi példa nyomán meg kell teremteni a régió teljes kikötőhálózatát.	
Indoklás:	<p>A vízi turizmus a Tisza-tavi régió közvetlen vízparti településeinek egyike a legfontosabb turisztikai ágazatoknak (vannak települések, ahol egyértelműen az első helyen van). A kikötő hálózat háttérrel jelent a régió főbb termékeinek is (ökoturizmus, horgászturizmus, vízi turizmus).</p> <p>Míg a Tisza-tó kikötőhálózata jónak mondható, a régió többi Tisza szakaszán (Tiszaújváros-Tiszadorogma, Kisköre-Nagykörű) nincs olyan, szolgáltatásokkal is rendelkező kikötőhálózat, amely a vízi turizmus fejlesztését lehetővé tenné.</p> <p>Olyan vízi jármű specifikus kikötőhálózatokat kell létrehozni, amelyek lehetővé teszik tervezhető vízi túrák szervezését a régió belül, illetve a vízi tranzit forgalomnak biztosítják a régió víz felőli kultúrát megközelítését.</p> <p>Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Tisza-tó feletti Tisza szakasz kikötőhálózatának fejlesztése (vízitúra, jacht, csónak, horgász, hajó, stb.) • Tisza-tó alatti Tisza szakasz kikötőhálózatának fejlesztése (vízitúra, jacht, csónak, horgász, hajó, stb.) • Üdülő és kiránduló hajók kikötőhálózatának fejlesztése, kikötési lehetőségének biztosítása • Meglévő kikötők fejlesztése (pl: hullámvédett kikötési lehetőség kialakítása, partrendezés, mederrendezés, úszóművek, stb.) • Kikötők közműveinek fejlesztése • Kikötők szolgáltató létesítményeinek fejlesztése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Ároktő, Tiszababolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszaújváros, Tiszavalk Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána, Újlőrincfalva
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Kőtelek, Nagykörű, Tiszabő, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaroff, Tisasüly, Tiszaszőlős Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, engedélyező hatóságok, turisztikai vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, turisztikai vállalkozók	

II.1. Alprogram:	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	
II/1.2. Intézkedés:	Vízi útvonalak kijelölése és fenntartása, vízfelületek hasznosításának szabályozása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” valamint „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A turizmus vezető termékeihez kapcsolódó igény a Tisza-tó belső víztereinek a látogathatóságának a fenntartása, a növényzet szabályozásával, valamint a különböző vízi turisztikai eszközök területhasználatának térbeli és időbeli szabályozása. A jachtok egyre jelentősebb térhódítása, a jachtokkal vontatott vízisí terjedése egyértelműen hátrányos az ökoturizmus és más víziturisztikai formák szempontjából.	
Indoklás:	<p>A Tisza-tó tározóterében egyre jobban akadályozza a közlekedést a különböző vízinövények burjánzása. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy kizárólag emberi beavatkozással lehet a közlekedés lehetőségét fenntartani.</p> <p>A Tisza-tavon átvezető Tisza szakaszon az elmúlt években jelentősen megnőtt a vízi járművek forgalma. A balesetek elkerüléséhez, illetve a vízfelület okszerű használatához mindenképpen szükséges térben és időben szabályozni a különböző vízi járművek közlekedési lehetőségeit.</p> <p>Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Mechanikai növényzetszabályozás • Vegyszeres növényzetszabályozás • A különböző vízi járművek közlekedése térbeli és időbeli szabályozásának kidolgozása, bevezetése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A Tisza és a Tisza-tó területe
	Észak-alföldi régió	A Tisza és a Tisza-tó területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, engedélyező hatóságok, rendőrhatalóság, turisztikai vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, Vízügyi Igazgatóságok, turisztikai vállalkozók	

II.1. Alprogram:	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	
II/1.3. Intézkedés:	Turisztikai attrakciók megközelíthetőségének javítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” valamint „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A turisztikai attrakciók főleg a vízhez kötődőek többsége jelenleg megközelítési gondokkal küzd, megközelítésük sok helyen időjárásfüggő. A garantálható és tervezhető kínálat kialakításának fontos lépése a megközelíthetőség javítása.	
Indoklás:	A régió számos vonzerejének, szolgáltatásának a minőségét jelentősen befolyásolja az utak állapota. Az úthálózat felújítása, kialakítása jelentős szerepet játszik a régióba érkező vendégek megtartásának. A belterületi aszfalt utak arányának növelése fontos tényező a szolgáltatások piacra jutásában, ezáltal növeli az egész régió versenyképességét, és a települések megtartó erejét. Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Települések belterületi úthálózatának rekonstrukciója • Aszfalt utak arányának növelése • Hullámtéri úthálózat fejlesztése • Vízpartra vezető utak kialakítása, rekonstrukciója • Turisztikai szolgáltatókhoz, rendezvény-területekhez vezető úthálózat rekonstrukciója, kialakítása • Gátkorona burkolatának rekonstrukciója, kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	<u>Kiemelten:</u> Ároktő, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszaújváros, Tiszavalk Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána, Újlőrincfalva Továbbá a régió összes települése
	Észak-alföldi régió	<u>Kiemelten:</u> Abádszalók, Kőtelek, Nagykörű, Tiszabő, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaroff, Tiszasüly, Tiszaszőlős Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita Továbbá a régió összes települése
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Állami Közútkezelő Kht. vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, érintett önkormányzatok, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	érintett önkormányzatok, vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, vállalkozók	

II.1. Alprogram:	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	
II/1.4. Intézkedés:	A régió belüli közúti hálózat fejlesztése, tiszai átkelő-helyek fejlesztése, a tömegközlekedés feltételeinek javítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban” valamint „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió úthálózatának az állapota jelenleg egyáltalán nem kedvező a turizmus szempontjából. A garantálható és tervezhető kínálat kialakításának fontos lépése a közlekedés komfortjának javítása. A Tisza több helyen jelenleg még inkább szétválasztja, mint összeköti a két partot, az átkelési lehetőségek fejlesztése a turizmus és a lakosság szempontjából is fontos kérdés. A kompok átalakítása, felújítása a nemzetközi vízi úttá minősítés során elkerülhetetlen.	
Indoklás:	A régió számos vonzerejének, szolgáltatásának a megítélését közvetetten befolyásolja az utak állapota. Az úthálózat felújítása, kialakítása jelentős szerepet játszik a régióba érkező vendégek megtartásában. A közlekedés fejlesztése a régió egységességének is az egyik feltétele. A közúthálózaton kívül a régiót kettészelő Tiszán való átkelés is fejlesztésre szorul. A régió versenyképességét javítja a vonzerők biztonságos, gyors és előre tervezhető elérése.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Közúthálózat fejlesztése, rekonstrukciója • Kompok nemzetközi hajóút követelményeihez való igazítása, rekonstrukciója • Hidak tervezése, építése • Településeken belüli, és települések közti tömegközlekedés korszerűsítése, járatszám növelése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió közúthálózata. <u>Kompok:</u> Ároktő, Tiszadorogma, Tiszakeszi <u>Híd:</u> Kisköre <u>Tömegközlekedés:</u> A régió teljes területe
	Észak-alföldi régió	A régió közúthálózata. <u>Kompok:</u> Fegyvernek, Nagykőrű, Tiszacsege, Tiszaroff, Tiszasüly <u>Tömegközlekedés:</u> A régió teljes területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Állami Közútkezelő Kht. MÁV, Volán, érintett önkormányzatok	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Állami Közútkezelő Kht. MÁV, Volán, érintett önkormányzatok	

II.1. Alprogram:	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	
II/1.5. Intézkedés:	Kerékpárút-hálózat fejlesztése (EuroVelo 11.)	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A kerékpáros turizmus minden szempontból jól illeszkedik a régió fő kínálati elemét jelentő ökoturizmushoz is. A lehetőségek kihasználásához azonban feltétlenül szükséges a kerékpárutaknak, elsősorban a Tisza-tavi körútnak a megteremtése.	
Indoklás:	Az aktív turizmus egyik fontos lehetősége a kerékpáros turizmus, amely egyrészt környezetbarát közlekedési mód, másrészt turisztikai vonzerő is. Növekvő kereslete folytán alkalmas a rövid nyári szezon meghosszabbítására, illetve csúcsidőszakban a turisták utazási élményének gazdagítására. A kerékpáros turizmus jól kapcsolódik a vízi és az ökoturizmushoz. A térség e területen a síkvidék, a csendes kis forgalmú utak, a gátkoronák révén kedvező adottságokkal bír, mely nem csak a hazai, hanem a külföldi turisták számára is vonzó lehet. A kerékpáros turizmus nagyobb mértékű fejlesztéséhez feltétlenül szükséges a megfelelő úthálózat kialakítása, valamint a regionális kerékpárút-hálózat és a nemzetközi kerékpárút-hálózatok összekötése.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Kerékpárutak kialakítása • Tisza-tó környűri kialakítása • Meglévő kerékpárutak rekonstrukciója • Regionális kerékpárút-hálózat tervezése és kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	<u>Kiemelten:</u> Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszakeszi, Tiszabábolna, Tiszanána, Tiszavalk, Tiszaújváros Valamint a régió alsóbbrendű útjai, belterületi utak, gátkoronák
	Észak-alföldi régió	<u>Kiemelten:</u> Abádszalók, Berekfürdő, Egyek, Kőtelek, Nagykőrű, Tiszacsege, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszasüly, Tiszaszőlős, Újszentmargita Valamint a régió alsóbbrendű útjai, belterületi utak, gátkoronák
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Állami Közútkezelő Kht. vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	

II.2. Alprogram:	Szálláshelyek fejlesztése	
II/2.1. Intézkedés:	Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése, korszerűsítése és kihasználtságának növelése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A kereskedelmi szálláshelyek a régió több terméke esetében is fontos, szükséges háttérét jelentik a fejlesztéseknek. Önmagukban nem jelentenek vonzerőt, de fejlesztések elmaradása egyes célcsoportok elmaradását vonhatja maga után.	
Indoklás:	<p>A régióban az exkluzív kereskedelmi szálláshelyek aránya nagyon alacsony. Ennek bővítése mindenképpen célszerű, hiszen például a konferenciákra érkezők, és az egészségturisztikai szolgáltatásokat igénybe vevők igénylik a magas színvonalú kereskedelmi szálláshelyeket.</p> <p>A szálláshelyfejlesztés nyomán létrejövő magasabb komfortfokozatú szálláshelyek növelik a vendég elégedettségét, és ezáltal növekedhet a tartózkodási idő.</p> <p>A régió turizmusának a sikeres fejlesztése várhatóan a vendéglétszám jelentős növekedésével fog jární, azaz szükséges növelni a szálláshelyek kapacitását is.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Exkluzív (3-4 csillagos) szálláshelyek kapacitásának növelése • Konferencia és/vagy egészségturisztikai szolgáltatásokhoz kapcsolódó új exkluzív (3-4 csillagos) szálláshelyek fejlesztése • Kereskedelmi szálláshelyek minőségének javítása • Kereskedelmi szálláshelyek kihasználtságának a növelése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Heves, Füzesabony, Kisköre, Mezöcsát, Tiszaújváros,
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Berekfürdő, Karcag, Kunhegyes, Polgár, Tiszacsege, Tiszafüred, Tiszaörs, Tiszaroff,
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	önkormányzatok, vállalkozók	

II.2. Alprogram:	Szálláshelyek fejlesztése	
II/2.2. Intézkedés:	Kempingek és nomád táborhelyek fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió szálláshely kínálatának tükröznie kell a vendégkör igényeit, összetételét. A kempingek és a nomád táborhelyek elsősorban a vízhez, vízparthoz kötődő aktív turisztikai formák vendégkörének a kiszolgálásában játszanak jelentős szerepet.	
Indoklás:	Több olyan turisztikai forma ismert, melynek szereplői nem igényelnek minőségi szálláshelyet. Ennek oka lehet az alacsony fizetőképesség, de napjainkban a természet-közeli nomád romantika is egyre inkább előtérbe kerül. A vízitúrázók, a kerékpárosok, a fiatalok, a horgászok egy része jellemzően a nomád (és olcsó) szálláshelyeket keresi és kedveli Ezek a célcsoportok mindegyike jelentős létszámban van jelen a Tisza-tavi régióban. A nomád táborhelyek fejlesztésére a Tisza-tavi RTPI kidolgozott programmal rendelkezik.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Kempingek kapacitásának növelése • Kempingek minőségének javítása, szolgáltatásainak bővítése • Egységes nomád táborhelyek tervezése, kialakítása (vegyi WC, tűzrakóhely, hulladékgyűjtő) 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tiszaújváros, Heves, Tiszabábolna, Tiszakeszi, Tiszavalk, Besenyőtelek, Dormánd, Füzesabony, Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Kunmadaras, Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita, Berekfürdő, Karcag, Kótelek, Kunhegyes, Nagykörű, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszasüly
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, érintett önkormányzatok, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	önkormányzatok, vállalkozók	

II.2. Alprogram:	Szálláshelyek fejlesztése	
II/2.3. Intézkedés:	Falusi szálláshelyek minőségi fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A falusi turizmus jól kapcsolható a régió vezető termékeihez (ökoturizmus, vízi és vízparti aktív turizmus). A jelenleg meglévő szálláshelyek minőségi fejlesztése mindenképpen szükséges.	
Indoklás:	A falusi turizmus napjaink divatos turisztikai formája, és keresett szálláshelytípusa. A régióban a kínálat a közelmúlt fejlesztései ellenére még mindig jelentősen alatta marad a keresletnek. A falusi turizmushoz tartozó szálláshelyek minőségfejlesztése természetesen korlátozott, hiszen a szálláshely nem veszítheti el a jellegét. A falusi turizmus szálláshelyei jól illeszkednek a Tisza-tónál divatos összes turisztikai formához.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Falusi szálláshelyek minőségének javítása • Új szálláshelyek kialakítása • Falusi turizmus és ökoturizmus összekapcsolása • Falusi szálláshelyek környezettudatos működtetése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána, Tiszavalk, Újlőrincfalva
	Észak-alföldi régió	Abádszalók, Berekfürdő, Kunhegyes, Nagykörű, Tiszacsege, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszaörs
Közreműködő szervezetek:	A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége, Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, megyei falusi turizmus egyesületek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Vállalkozók	

II.2. Alprogram:	Szálláshelyek fejlesztése	
II/2.4. Intézkedés:	Célcsoport-specifikus egyéb szálláshelyek kialakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régióba érkező, specifikus kínálatot preferáló célcsoportoknak általában speciális elvárásaik fogalmazódnak meg a szálláshellyel kapcsolatban is. Az ő kiszolgálásuk növelheti a régió vendégeinek elégedettségét.	
Indoklás:	A régióba érkező célcsoportok színvonalas kiszolgálásához sok esetben speciális kiegészítő szolgáltatások szükségesek. Ezek megteremtését a szállásadók ritkán vállalják, emiatt a régió vendégeket veszíthet. Egyes speciális szálláshelyek segíthetik az egyes, régióra jellemző célcsoportok tartózkodási idejét, költési hajlandóságát. Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Ifjúsági szálláshelyek, erdei táborok • Kerékpáros szálláshelyek (gátórházak átalakítása) • Szálláshelyek horgászbarát átalakítása • Kutatói szálláskapacitás kialakítása • Szálláshelyek vadászbarát átalakítása • Családbarát szálláshelyek kialakítása és átalakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió minden települése
	Észak-alföldi régió	A régió minden települése
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	önkormányzatok, vállalkozók, civil szervezetek	

II.3. Alprogram:	Vendéglátás kínálatának fejlesztése és színvonalának emelése	
II/3.1. Intézkedés:	A víz felől (is) megközelíthető vendéglátó egységek mennyiségi és minőségi fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A vízi turizmus fejlődése során megfogalmazódó igény a víz felől is megközelíthető vendéglátóhely. Ennek az igénynek jelenleg a kereslethez képest alacsony a kínálati oldala.	
Indoklás:	A vízi turizmus szereplőinek az általános igénye ellenére a régióban minimális számú a víz felől is megközelíthető, kikötési lehetőséggel rendelkező vendéglátó egység. A vízi turizmus fejlődése során egyre markánsabb igény fogalmazódik meg a vízpartra települő vendéglátóhelyek iránt. Az intézkedés összhangban áll a „Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program” (2005) fejlesztési javaslataival.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Vízparti vendéglátó egységek víz felőli megközelíthetőségének a kialakítása, „vízi parkolók” létesítése • Kikötőkben, vízparti kempingekben büfék, éttermek létesítése • Meglévő egységek korszerűsítése, kínálat bővítés feltételeinek megteremtése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Ároktő, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszaújváros, Tiszavalk Kisköre, Poroszló, Sarud, Tiszanána, Újlőrincfalva
	Észak-alföldi régió	Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita Abádszalók, Kőtelek, Nagykőrű, Tiszabő, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaroff, Tiszasüly, Tiszaszőlős
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, a térség gasztronómiával foglalkozó vállalkozásai, éttermei, csárdái, vízi turizmushoz kapcsolódó szolgáltatók, vállalkozások.	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A térség vízparti éttermei, csárdái, vízi turizmushoz kapcsolódó szolgáltatók, vállalkozások	

II.3. Alprogram:	Vendéglátás kínálatának fejlesztése és színvonalának emelése	
II/3.2. Intézkedés:	Tájjellegű és célcsoportonként differenciált vendéglátó infrastruktúra megteremtése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régióban a gasztroturizmus önmagában csekély vonzerőt jelent, azonban a fejlesztések elmaradása mindenképpen csökkentheti a régió vendégmegtartó képességét, és negatív irányban befolyásolhatja a régióról alkotott általános véleményt.	
Indoklás:	<p>A Tisza-tó és környékének igen széles a tájjellegű ételeinek skálája. Ezek azonban sok esetben nem jelennek meg az éttermek kínálatában, inkább csak gasztronómiai rendezvényeken lehet velük találkozni.</p> <p>Ugyanígy szintén csak a rendezvényeken jelenik meg a régió alföldi életre jellemző öltözék, a régi csárdák, fogadók hangulata.</p> <p>A csoportok, az átutazó vendégek által leginkább látogatott helyeken kialakított kínálat lehetővé teszi, hogy ezeknek a vendégeknek rövid idő alatt is rálátásuk legyen a régió kínálatára, megismerjék a régió hangulatát.</p> <p>A régióba látogató vendégek igényei szerint is célszerű differenciálni a kínálatot. Más jellegű berendezést és ételkínálatot igényelnek az egyes népek, mást a fiatalok, mást az idősebbek.</p> <p>Az intézkedés jelentős szerepet játszhat a turisztikai szezon meghosszabbításában, és a régió perifériális fekvésű településeinek a turizmusba való integrálásában.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Tájba illő és tájjellegű, berendezésében a régió alföldi világot idéző egységek kialakítása • Jellemző célcsoportok szerint kialakított vendéglátóhelyek tervezése, megvalósítása, átalakítása. • Új stílusú vendéglátó egységek kialakítása (pl: internet kávézó) 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió minden települése
	Észak-alföldi régió	A régió minden települése
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, a térség gasztronómiával foglalkozó vállalkozásai, éttermei, csárdái.	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A térség éttermei, csárdái, hagyományőrző egyesületek	

II.4. Alprogram:	Környezeti állapot tudatos fejlesztése	
II/4.1. Intézkedés:	Rend és tisztaság megteremtése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió egyedi természeti környezetének fenntartásához elengedhetetlenül szükséges a rendezettség, a környezet kultúrált állapotának a fenntartása. Fokozatos átállás szükséges a biológiai szűnyogirtásra.	
Indoklás:	Az általános környezeti állapot nagyon fontos kérdés egy olyan érzékeny természeti területekből álló régióban, mint a Tisza-tavi. Ugyanakkor az ökoturizmushoz szervesen hozzá is tartozik a környezettudatos viselkedés, az épített és természeti környezet állapotának fenntartása, fejlesztése. A rendezett környezet javítja a vendégek komfortérzetét, hangulatát. Vízparti települések esetében a rend magában kell, hogy foglalja a szűnyog időközönkénti gyérítését is.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Szemétgyűjtési akciók szervezése, bonyolítása • Környezetszennyezőkkel szemben fellépő szervezet létrehozása • Szűnyoggyérítés • Illemhelyek kialakítása • Parkolók kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió teljes területe
	Észak-alföldi régió	A régió teljes területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, vízügyi igazgatóságok, önkormányzatok, halászati jogosultak, horgász egyesületek, természetvédelmi civil szervezetek, települési civil szervezetek, oktatási intézmények, szolgáltatók, vállalkozók, lakosság	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Turisztikai vállalkozók, önkormányzatok, nemzeti parkok, vízügyi igazgatóságok, halászati jogosultak, horgász egyesületek, civil szervezetek, oktatási intézmények	

II.4. Alprogram:	Környezeti állapot tudatos fejlesztése	
II/4.2. Intézkedés:	Zöldfelületek arányának növelése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió egyedi természeti környezetének fenntartásához elengedhetetlenül szükséges a rendezettség, a környezet kultúrált állapotának a fenntartása, a települések arculatának is illeszkedni kell a régió vezető termékéhez, az ökoturizmushoz.	
Indoklás:	A környezeti állapot minősége, a táj vizuális megjelenése a turista komfortérzetének egyik alapja. A települések arculatának kialakítása során, a külterületek, utak, de még a településhez tartozó hullámtér esetében is nagyon fontos a megfelelő mennyiségű és minőségű zöldfelület. A külterületeken a növényzet szabályozására, a füves területek karbantartására, az utak, árokpartok, gátoldalak kaszálására ugyanolyan gondot kell fordítani, mint a belterületek, a közparkok állapotának fenntartására.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Települések zöldterületeinek a növelése, ápolása, parkok kialakítása. • Külterületek ápolása • Tájédegen növény fajok terjedésének korlátozása • Hullámtéri területek látogathatóvá tétele 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió teljes területe, és minden települése
	Észak-alföldi régió	A régió teljes területe, és minden települése
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, önkormányzatok, települési civil szervezetek, oktatási intézmények, szolgáltatók, vállalkozók, lakosság	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Turisztikai vállalkozók, önkormányzatok, civil szervezetek, oktatási intézmények	

II.4. Alprogram:	Környezeti állapot tudatos fejlesztése	
II/4.3. Intézkedés:	Hulladékkezelés fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió egyedi természeti környezetének fenntartásához elengedhetetlenül szükséges a rendezettség, a környezet kultúrált állapotának a fenntartása.	
Indoklás:	A hulladékkezelés fejlesztése a régió képi megjelenése szempontjából kardinális kérdés. Mindenképpen szükséges felszámolni az illegális szemétklerakó helyeket, a hullámterekben ápolt, kultúrált környezetet kell létrehozni. Ezek nem kizárólag turizmus fejlesztési kérdések, azonban elmaradásuk jelentős negatív hatással jár. A szelektív hulladékgyűjtés a környezettudatos viselkedés egyik összetevője, a XXI. század követelménye.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Szelektív hulladékgyűjtő szigetek kialakítása • Illegális hulladéklerakók felszámolása • Szennyvízkezelés • Hullámtéri területek ápolása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió minden települése
	Észak-alföldi régió	A régió minden települése
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, önkormányzatok, települési civil szervezetek, oktatási intézmények, szolgáltatók, vállalkozók, lakosság	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Turisztikai vállalkozók, önkormányzatok, civil szervezetek, oktatási intézmények, közintézmények	

II.4. Alprogram:	Környezeti állapot tudatos fejlesztése	
II/4.4. Intézkedés:	Településközpontok arculatának és (köz)szolgáltatásainak fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió egyedi természeti környezetének fenntartásához elengedhetetlenül szükséges a rendezettség, a környezet kultúrált állapotának a fenntartása.	
Indoklás:	A települések általános arculatának, egyes kiemelt részeinek, belterületeinek képe befolyásolja a turista komfortérzetét. A településektől elvárható szolgáltatásokat (üzletek, posta, orvosi rendelő stb.) a turisták és a lakosság számára szezontól függetlenül azonos színvonalon kell biztosítani.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Településrészek jellemző arculatának megőrzése, kialakítása • Jellemző épületek, terek megóvása, felújítása • Közszolgáltatási hálózatok kialakítása, elérhetővé tétele, központi elhelyezése • Díszkivilágítás kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió minden települése
	Észak-alföldi régió	A régió minden települése
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, önkormányzatok, települési civil szervezetek, oktatási intézmények, szolgáltatók, vállalkozók, lakosság	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Turisztikai vállalkozók, önkormányzatok, civil szervezetek, oktatási intézmények, közintézmények	

II.4. Alprogram:	Környezeti állapot tudatos fejlesztése	
II/4.5. Intézkedés:	Műemléképületek, kastélyok állagának megőrzése és javítása, turisztikai hasznosításra alkalmas átalakítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió teljes területének bekapcsolása és a turisztikai kínálat integrált fejlesztése mellett az egyedi imázs erősítése, a környezeti elemek dinamikus egyensúlyának megőrzése és fenntartása” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az épített örökséghez kapcsolódó turizmus nem tartozik a régió meghatározó turisztikai formái közé, azonban a meglévő, legtöbbször felújításra váró épületek turisztikai hasznosítása segítheti ezeknek az épületeknek a fenntartását, a kulturális örökség megőrzését, ugyanakkor színesíti a régió kínálatát. A hasznosítást mindenképpen össze kell hangolni a stratégiában megjelenő más intézkedésekkel, például az üzleti turizmus fejlesztésével.	
Indoklás:	Az épített örökséghez kapcsolódó turizmus a Tisza-tavi régióban kiaknázható lehetőségeket hordoz magában, hiszen szinte minden településen található valamilyen történelmi-történeti emlék, egy régi kúria, udvarház, esetleg egy-egy kastély. Fejlesztésükkel, turisztikai célú felújításukkal kiegészítő programlehetőségek nyílnak meg, melyek elősegítik a periférikus területek bevonását és a szezon meghosszabbítását.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Épített örökség felmérése, restaurálása • Kastélyok, kúriák, udvarházak látogathatóvá tétele, szolgáltató egységgé történő átalakítása • Tájházak létrehozása • Skanzen létrehozása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió minden települése
	Észak-alföldi régió	A régió minden települése
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, önkormányzatok, települési civil szervezetek,	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók	

7.3. III. A turizmus szervezeti és működési feltételeinek biztosítása

III.1. Alprogram:	Humán erőforrás feltételek javítása	
III/1.1. Intézkedés:	Ökoturisztikai szemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az ökoturizmus hosszú távú működtetéséhez elengedhetetlen az összes szereplő ökoturisztikai szemléletének erősítése. A régió által elnyert Village+ feltételrendszerének teljesítése.	
Indoklás:	Az ökoturizmus rendszere csak egy széles, a célokkal tisztában lévő partnerség folyamánként működhet. A hazai és nemzetközi tapasztalatok szerint a partnerség legfontosabb résztvevői a helyi önkormányzatok, a vállalkozók és a civil szervezetek, melyek egyikének meggyengülése is veszélyezteti a sikeres együttműködést. Csak abban az esetben és lehet sikeres az ökoturizmus mint fejlesztési cél, ha a közreműködő szervezetek alkalmazottai, illetve tagsága magáénak vallja a fenntarthatóság elemeit. Az intézkedés jelentősen javítja a turisztikai szolgáltatások színvonalát, közvetve munkahelyeket teremt, növeli a régió településeinek a megtartó képességét.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Felmérés végzése a partnerek között, azok környezettudatosságának vizsgálatára • Környezetbarát, vagy öko-szervezet cím, illetve díj megalapítása és odaítélése • Az érintett szervezetek, vállalkozók számára környezeti képzések kidolgozása és megtartása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Önkormányzatok, vállalkozások, civil szervezetek működési területe
	Észak-alföldi régió	Önkormányzatok, vállalkozások, civil szervezetek működési területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTP, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, oktatási intézmények, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, természetvédelmi civil szervezetek, zölkszervezetek, vállalkozók	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, oktatási intézmények, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, természetvédelmi civil szervezetek, zölkszervezetek, vállalkozók	

III.1 Alprogram:	Humán erőforrás feltételek javítása	
III/1.2. Intézkedés:	Közép- és felsőfokú, szakma specifikus képzések elindítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A szakemberhiány csökkentésére, a turizmus egyes ágazatainak a fejlesztéséhez feltétlenül szükséges a képzések elindítása, erősítése.	
Indoklás:	A régióban a turizmus meglévő humán erőforrásai egyenletlenül képzettek, nagy szerepe van az időszakos, illetve alkalmi munkavállalásnak. A turisztikában alkalmazottak szakképzettségének egységesítése és a helyi-regionális viszonyokhoz történő igazítása nélkül nem képzelhető el jelentősebb minőségi javulás az ágazatban. Az érintettek közép- és felsőfokú szakmai képzése megfelelő biztosítéka a humán erőforrás sikeres fejlesztésének és a térség turisztikai versenyképesség-javításának. Az intézkedés jelentősen javítja a turisztikai szolgáltatások színvonalát, közvetve munkahelyeket teremt, növeli a régió településeinek a megtartó képességét.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Felmérés végzése a szolgáltatók körében a munkaerő szakképzettségéről és egyéb fő jellemzőiről, valamint a szakképzés iránti jelenlegi és jövőbeli igényről • A jelenlegi szakképzést nyújtó intézmények kapacitásának, programjainak és az oktatás színvonalának felmérése • A meglévő oktatási intézmények bevonásával egy turisztikai szakképzés fejlesztési terv kidolgozása, és arra támaszkodva a képzések lebonyolítása • Speciális szakok elindítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tiszaújváros, Füzesabony, Heves, Mezőcsát középfokú oktatási intézményei, illetve térséggel szomszédos, nagyobb oktatási kapacitással rendelkező települések közép- és felsőfokú oktatási intézményei.
	Észak-alföldi régió	Tiszafüred, Kunhegyes, Karcag középfokú oktatási intézményei, illetve térséggel szomszédos, nagyobb oktatási kapacitással rendelkező települések közép- és felsőfokú oktatási intézményei.
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, oktatási intézmények, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, régióban élő szakemberek	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Oktatási intézmények, önkormányzatok, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek	

III.1 Alprogram:	Humán erőforrás feltételek javítása	
III/1.3. Intézkedés:	Iskolarendszeren kívüli speciális képzések (túra-vezető, horgászvezető, etikett, protokoll)	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A szolgáltatások minőségi javításának fontos feltétele a speciális szakismeretekkel és helyismerettel egyaránt rendelkező vezetők hálózatának a kialakítása, illetve az általános, protokolláris ismeretek fejlesztése.	
Indoklás:	<p>A turizmusban dolgozók egy része, bár a szakmai alapokkal rendelkezik, nyelvtudása is megfelelőnek mondható, mégis szüksége van bizonyos, a turisztikai minőség fokozásával együtt megjelenő képesség meglétére. Ezek az emberek rövidebb, iskolarendszeren kívüli képzésekkel segíthetők a kívánt szakmai kompetenciák kialakításában. Ilyenek a különböző speciális helyi adottságok kihasználását lehetővé tevő túra-vezetői, horgászvezetői képzések, illetve a minőség emeléséhez elengedhetetlenül fontos etikett-oktatás.</p> <p>A képzéseket az oktatási intézményekben és a megfelelő oktatási háttérrel rendelkező vállalkozások keretein belül célszerű lebonyolítani, a szakmai szervezetekkel együttműködve.</p> <p>Az intézkedés javítja a turisztikai szolgáltatások színvonalát, közvetve munkahelyeket teremt, növeli a régió településeinek a megtartó képességét.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Felmérés végzése a szolgáltatók körében a munkaerő szakképzettségéről és a szakképzés iránti jelenlegi és jövőbeli igényről • Témakörök kialakítása • Szakmai anyagok kidolgozása az érintett témakörökben • Tanfolyamok megszervezése, megtartása • Az utóképzések, továbbképzések rendszerének kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tiszaújváros, Füzesabony, Heves, Mezőcsát középfokú oktatási intézményei, illetve térséggel szomszédos, nagyobb oktatási kapacitással rendelkező települések közép- és felsőfokú oktatási intézményei.
	Észak-alföldi régió	Tiszafüred, Kunhegyes, Karcag középfokú oktatási intézményei, illetve térséggel szomszédos, nagyobb oktatási kapacitással rendelkező települések közép- és felsőfokú oktatási intézményei.
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, oktatási intézmények, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, halászati jogosultak, szakmai szervezetek, oktatási vállalkozások, régióban élő szakemberek, tananyagfejlesztő szakemberek	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, oktatási intézmények, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, szakmai szervezetek, oktatási vállalkozások, régióban élő szakemberek, vállalkozások	

III.1 Alprogram:	Humán erőforrás feltételek javítása	
III/1.4. Intézkedés:	Küldő területeknek megfelelő nyelvek oktatása iskolarendszerben és azon kívül	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A nyelvoktatás erősítése növeli a régió turizmusának versenyképességét.	
Indoklás:	Bár a jelenlegi iskolai rendszer viszonylag nagy önállóságot ad az egyes oktatási intézményeknek a tananyag összeállításában és oktatásában, mégis a regionális specifikumok tananyagba foglalása csak kevésbé és jelentős késéssel valósul meg. A célterületen tanuló fiatalok helyben történő elhelyezkedési lehetőségei nagyban növelhetők azoknak a nyelveknek az oktatásával, melyeken beszélő turisták gyakrabban jelennek meg a régióban. Iskolai rendszeren kívül rugalmasabban szervezhetőek nyelvi tanfolyamok olyan nyelvekből, melyek oktatására az iskolák nincsenek felkészülve. Az intézkedés jelentősen javítja a turisztikai szolgáltatások színvonalát, közvetve munkahelyeket teremt, növeli a régió településeinek a megtartó képességét.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Felmérés végzése a szolgáltatók körében a munkaerő nyelvi képzettségéről és egyéb fő jellemzőiről, valamint a nyelvtanulás iránti jelenlegi és jövőbeli igényről • A jelenlegi nyelvi képzést nyújtó intézmények kapacitásának, programjainak és az oktatás színvonalának felmérése • A meglévő oktatási intézmények és tanfolyamszervezők bevonásával egy a turisztikai szaknyelvet is oktató képzési rendszer kialakítása • Szaknyelvi képzés beindítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tiszaújváros, Füzesabony, Heves, Mezőcsát középfokú oktatási intézményei, illetve térséggel szomszédos, nagyobb oktatási kapacitással rendelkező települések közép- és felsőfokú oktatási intézményei.
	Észak-alföldi régió	Tiszafüred, Kunhegyes, Karcag középfokú oktatási intézményei, illetve térséggel szomszédos, nagyobb oktatási kapacitással rendelkező települések közép- és felsőfokú oktatási intézményei.
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Nemzeti Park Igazgatóságok, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, érintett önkormányzatok, oktatási intézmények, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, szakmai szervezetek, oktatási vállalkozások, régióban élő szakemberek, tananyagfejlesztő szakemberek	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok, oktatási intézmények, tudományos műhelyek, turisztikai és ökológiai tudományos egyesületek, szakmai szervezetek, oktatási vállalkozások, régióban élő szakemberek, vállalkozások	

III.1 Alprogram:	Humán erőforrás feltételek javítása	
III/1.5. Intézkedés:	Önkormányzatok turisztikai szakértői háttérének, referensi biztosítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az önkormányzatok turisztikai tevékenységének fejlesztése során elengedhetetlen a szakreferensi hálózat kialakítása.	
Indoklás:	Az egész régió területére kidolgozott turisztikai fejlesztési program megvalósítása csak úgy képzelhető el, ha az érintett önkormányzatok és egyéb szakmai és civil szervezetek folyamatosan kapcsolatban maradnak. A helyi érdek és a szakmaiság kompatibilitásának biztosítása csak úgy biztosítható, ha főállású, a térséghez kötődő és megfelelő szakképzettséggel is rendelkező referensek kerülnek kinevezésre. Ezek a szakemberek folyamatos kapcsolatban lesznek az érintett önkormányzatok érintett alkalmazottaival, szakmai tanácsokkal és segítséggel látva el őket.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő végzettséggel és kötődéssel is rendelkező turisztikai referensek kinevezése • Az egyes önkormányzatoknál dolgozó, a turisztikai szektorért felelős alkalmazottak információs hálózatának kialakítása • Továbbképzések rendszeres szervezése és lebonyolítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Minden település
	Észak-alföldi régió	Minden település
Közreműködő szervezetek:	Megyei és települési önkormányzatok, kistérségek, Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Önkormányzatok	

III.2. Alprogram:	Marketing	
III/2.1. Intézkedés:	Marketingszemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az egységes, minden szereplő által ismert, a régió termékeit a valós súlyukon kezelő marketingszemlélet segíti a régió termékeinek piacra jutását.	
Indoklás:	A régió turisztikai vállalkozásai, az idegenforgalomban érdekelt szervezetek jelentős fejlődésen mentek keresztül az elmúlt évtizedben. A további fejlődéshez szükséges a térség kellő ismertsége, a vonzerők, szolgáltatások kellően ismertté tétele. Az intézkedés jelentősen javítja a turisztikai szolgáltatások színvonalát.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Marketing-tréningek szervezése • Közösségi gondolkodásmód, klaszter szemléletet erősítő rendezvények szervezése • Klaszterek, turisztikai társulások piacra jutásának támogatása • Közös marketing anyagok létrehozása és terjesztése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások, Tourinform irodák, önkormányzatok	

III.2. Alprogram:	Marketing	
III/2.2. Intézkedés:	A régió imázsának növelése, a régióhoz kötődő unikális termékek márkázása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelent sen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A régió unikális termékeinek piacra jutását, védjeggyel való ellátását segíti, ezzel is növelve a régió imázsát.	
Indoklás:	A régió Magyarország egyik legkisebb és legfiatalabb turisztikai régiója, piaci részesedésének növelése csak erős, a nemzetközi és hazai köztudatba egyaránt beépülő egyedi imázssal, unikális termékekkel lehetséges. Az intézkedés növeli a régió vonzerejét, ezáltal az ideérkező vendégek számát.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • A régió sajátos arculati elemeinek erősítése, védjegyeinek kialakítása • Termék és szolgáltatás specifikus marketing szervezetek kialakítása • Turisztikai desztináció menedzsment kialakítása • Unikális termékek fejlesztése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, vállalkozások, Tisza-tavi RTPI, Tourinform irodák, önkormányzatok	

III.2. Alprogram:	Marketing	
III/2.3. Intézkedés:	A régióban élők identitástudatának erősítése, minőségbiztosítási rendszerek használata	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A minőségbiztosítási rendszerek használata a vendég szolgáltatások felé megelőlegezett bizalmát szolgálja.	
Indoklás:	A turizmus fejlesztésének egyik feltétele a befogadó társadalmi közeg minősége, a lakosság identitástudatának erősítése. A minőségbiztosítási rendszerek bevezetése egyenletes minőségű termékeket garantál a turisták számára. Az intézkedés jelentősen javítja a turisztikai- és közszolgáltatások színvonalát és a régió versenyképességét.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Regionális identitás tudat erősítésére alkalmas programok • „Régióismeret” alapfokú képzés tematikájához való illesztése • Minőségbiztosítási rendszerek használata (Village+, napraforgós minősítés, patkós minősítés, stb.) • Új minősítő rendszerek kidolgozása (pl.: kikötők, táborhelyek, stb.) 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, vállalkozások, Tisza-tavi RTPI	

III.2. Alprogram:	Marketing	
III/2.4. Intézkedés:	A két szomszédos területfejlesztési és turisztikai régióval összehangolt, de egyedi arculatú marketing tevékenység.	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „Az egyedi természeti adottságokra épülő turisztikai formák fokozott gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és fenntartható mértékű fejlesztése, minőségi színvonalának javítása a régióban”, és „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A statisztikai régiók turisztikai szakmai szervezeteivel közösen kialakított marketing tevékenység kölcsönösen segíti a vonzerők megismertetését, piacra jutását.	
Indoklás:	A hazai közigazgatási szabályozások (területfejlesztési és idegenforgalmi egységek közötti átfedés) összehangolatlansága következtében szükséges az együttműködés a szomszédos régiókkal.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Összehangolt és együttműködő marketingstratégia kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régiók turisztikai intézményrendszereinek regionális, megyei, térségi és települési központjai.
	Észak-alföldi régió	A régiók turisztikai intézményrendszereinek regionális, megyei, térségi és települési központjai.
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok,	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	az idegenforgalom területén működő szervezetek	

III.3. Alprogram:	Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése	
III/3.1. Intézkedés:	A regionális turizmushoz kapcsolódó intézményrendszer fenntartása és fejlesztése, más szakmai intézmények és szervezetek átláthatóságának javítása, döntési mechanizmus egyszerűsítése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A Tisza-tavi régió tagoltsága (két statisztikai régióhoz tartozó területek) szükségessé teszi az intézkedések összehangolását, a döntések átláthatóságának javítását.	
Indoklás:	A régió turisztikai intézményrendszere, bár alapelemeiben már kialakult, az intézményi és igazgatási tagoltság miatt nehézkesen működik. Több esetben problémát okoz a települési vagy térségi és a régiós intézmények között az információáramlás hiánya, az idegenforgalmi tervek és fejlesztések megvalósítása során nehézkesek a döntések. A döntéseket sok esetben az is nehezíti, hogy a régió rendelkezésére álló források nem közvetlenek, a régió nem szerepel külön költségvetési soron, forrásait a statisztikai régiók költségvetése tartalmazza.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Intézmények működési területének egységesítése, kiemelt üdülőkörzet határainak véglegesítése • A régió szervezeti- és intézményrendszerének fejlesztése a területfejlesztési, turisztikai és marketing tevékenységek összehangolása mentén • Információáramlási hálózat kiépítése az egyes intézmények között • Döntéshozó rendszer hatékonyságának növelése a régióon belül. • Helyi döntések súlyának erősítése • Statisztikai régióktól független források megteremtése • Tisza-tavi Turizmus Fejlesztési Alap létrehozása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, vállalkozások, Tisza-tavi RTPI, Tourinform irodák, önkormányzatok	

III.3. Alprogram:	Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése	
III/3.2. Intézkedés:	Állami és interregionális kapcsolatok erősítése és hasznosítása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Erősíteni kell a kapcsolatokat a különböző szervezetek között, ezzel is segítve a döntési mechanizmus javítását, a helyi érdekek megfelelő súlyú képviselését.	
Indoklás:	A hazai turisztikai szervezeti rendszer egyik legnagyobb problémája a különböző szintek intézményeinek gyengén összehangolt munkája, az állami és a térségi intézmények közötti kapcsolatrendszer gyengése vagy hiánya. Különösen igaz ez az egymással szomszédos régiókra vonatkozóan, hiszen a turisztikai fejlesztések nem állhatnak meg a régió határainál, a fejlesztéseket összehangoltan kell végezni.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Információáramlási hálózat kiépítése a különböző szintű intézmények között • Döntéshozó rendszer kiépítése a régiók között • Interregionális együttműködések támogatása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, vállalkozások, Tisza-tavi RTPI, Tourinform irodák, önkormányzatok	

III.3. Alprogram:	Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése	
III/3.3. Intézkedés:	Önkormányzatok együttműködési hajlandóságának növelése, a háttértelepülések integrálása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Szükséges annak elérése, hogy az önkormányzatok ne vetélytársként tekintsenek egymásra.	
Indoklás:	A Tisza-tavi régió belül nagy problémát jelent az egyes települések önkormányzatai közötti együttműködés hiánya. Ez nem csak a közös gondolkodás és tervezés tekintetében, hanem a támogatás elnyerése érdekében is indokolt. További akadályt jelent a régió egységes fejlesztésére az, hogy a települések eltérő adottságokkal rendelkeznek, így a tó és folyóparttól távol eső települések hátrányt szenvednek. Ezeknek a háttértelepüléseknek az integrálása elengedhetetlen a régió egységes fejlesztéséhez.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Kisebb önkormányzati együttműködések, társulások kialakítása a turizmus területén • Támogatások kialakítása az önkormányzati együttműködések ösztönzésére 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok,	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Megyei Önkormányzatok, települési önkormányzatok	

III.3. Alprogram:	Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése	
III/3.4. Intézkedés:	Mini-klaszterek, szolgáltatói hálózatok létrehozása	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” és „A turizmus a lakosság számára hosszú távú alternatív bevételi forrást jelentsen” stratégiai célokhoz egyaránt kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A szolgáltatói hálózatok a régió versenyképességének javítását szolgálják.	
Indoklás:	A régió turisztikai versenyképességének fokozásához szükséges a jelenlegi széttagolt és izolált turisztikai szolgáltató, információs és tervezési intézményrendszer kialakítása, a klaszter szemléletű gondolkodás.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Szolgáltatói együttműködési hálózatok kialakítása • Tervezési, döntéshozó hálózatok kialakítása • Mini-klaszterek, turisztikai társulások kialakításának, működésének, tevékenységének támogatása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, vállalkozások, Tisza-tavi RTPI, Tourinform irodák, önkormányzatok	

III.3. Alprogram:	Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése	
III/3.5. Intézkedés:	Ökológia és gazdaság érdekeinek összehangolása, eltérő profilú szervezetek együttműködése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A turizmus fejlesztésében közvetetten érintett, vagy abban közreműködő szervezetek jelentős integrálása szükséges.	
Indoklás:	A régió turizmusfejlesztésének egyik komoly kérdése lehet az érdekek ütközéseinek kezelése, az érdekek összehangolása. Fontos a turizmus és a tó környezeti fenntarthatóságának biztosítása. Mivel a régióban a turizmus mást jelent a vállalkozások, mást a gazdálkodó és fenntartó szervezetek, (pl.: vízügyek, nemzeti parkok, Mohos), mást a környezetvédők számára, állandó egyeztetésekkel biztosítani kell az összhangot az érdekcsoportok között.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Állandó érdekegyeztetési fórum, szervezet kialakítása • Szakmai együttműködési hálózatok megtervezése és működtetése 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Nemzeti Parkok, Vízügyi Igazgatóságok, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, idegenforgalomban érdekelt civil szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, vállalkozások, önkormányzatok	

III.4. Alprogram:	Információs rendszerek, telekommunikáció fejlesztése	
III/4.1. Intézkedés:	Tourinform irodák tevékenységének minőségi fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A Tourinform irodák hálózata fontos információs elem a vendégek számára egyidejűleg jelentősen segíti a régiós szolgáltatások piacra jutását.	
Indoklás:	<p>A hazai turisztikai információs rendszer alapelemei a Tourinform irodák, amelyek működése azonban – elsősorban anyagi és infrastrukturális hiányosságok miatt – alacsony színvonalú, amely probléma megoldásra szorul. A személyi háttér szakmai felkészültsége is sok esetben fejlesztésre szorul.</p> <p>A nyári főszezonban célszerű – elsősorban a Tourinform irodával nem rendelkező településeken – információs pontokat létrehozni. Ezek kötődhetnek egy-egy jól működő vállalkozáshoz, rendezvények helyszíneire.</p> <p>Meg kell vizsgálni a tömegközlekedési csomópontokon automata információs panelek kialakításának lehetőségét is.</p>	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Meglévő Tourinform irodák személyi és infrastrukturális háttérének fejlesztése • Új Tourinform irodák kialakítása a régióban • Tourinform irodák feladatának bővítése • Információs pontok kialakítása • Automata információs panelek kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák	

III.4. Alprogram:	Információs rendszerek, telekommunikáció fejlesztése	
III/4.2. Intézkedés:	Digitális hálózatok és átjárható kommunikációs csatornák fejlesztése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az információáramlás sebességének és hatékonyságának a növelése a versenyképességet javítja.	
Indoklás:	A régió szolgáltatói, önkormányzatai, idegenforgalmi szervezeti között nincs meg a digitális összeköttetés, hiányos információkkal rendelkeznek egymásról, illetve a régióról. A közös információs szolgáltató rendszer, a hatékony kommunikációs csatornák segítik a szervezetek együttműködését, ezáltal javítják a régió versenyképességét.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Közös digitális információs rendszer létrehozása • Kommunikációs csatornák kialakítása • Internet alapú információs és szolgáltatóhálózat kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
	Észak-alföldi régió	Tisza-tavi turisztikai régió területe
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, Tourinform irodák, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Tisza-tavi RTPI, Tourinform irodák, önkormányzatok, vállalkozások	

III.4. Alprogram:	Információs rendszerek, telekommunikáció fejlesztése	
III/4.3. Intézkedés:	Segélyhívó és viharjelző rendszerek kialakítása és működtetése	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	A segélyhívó és viharjelző rendszerek a vendégek biztonságérzetét javítják, és a régió természeti területeinek a látogathatóságát segítik.	
Indoklás:	Mind a Tisza-tavon, mind a folyón hiányzik az a segélyhívó és információs rendszer, amely nem csak a vízen közlekedők biztonságát, hanem a fürdőzők, a szolgáltatók és a döntéshozók tájékoztatását szolgálja. A rendszer hatékonyabbá tehetné az árvíz elleni védekezést is.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Segélyhívó rendszer kialakítása, működtetése • Viharjelző rendszer kialakítása, működtetése • Információ-feldolgozó és döntéshozó rendszer kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	Minden település, elsősorban a folyó és tóparti települések
	Észak-alföldi régió	Minden település, elsősorban a folyó és tóparti települések
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, hajózási hatóság, vízirendészet, katasztrófavédelem, települési önkormányzatok, halászati jogosultak, rendvédelmi szervek, idegenforgalomban érdekelt szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, önkormányzatok, vízügyi szervezetek	

III.4. Alprogram:	Információs rendszerek, telekommunikáció fejlesztése	
III/4.4. Intézkedés:	Tájékoztató és tájékoztatást szolgáló információs táblarendszerek kiépítése és továbbfejlesztése (vízterületek, közutak, települések belterületei)	
Kapcsolódás a stratégiai célokhoz:	Az intézkedés „A Turisztikai Régió belső, területi-társadalmi kohéziójának a megteremtése, a turizmushoz kapcsolódó humán infrastruktúra fejlesztése, a turizmus együttműködési és minőségbiztosítási rendszereinek a kiépítése” stratégiai célhoz kapcsolódik.	
Célkitűzés:	Az információs táblarendszerek szerepe sokrétű, a tranzitforgalom figyelmét a régiólátványosságaira irányítja, a vízterületek közlekedési lehetőségeit segíti, szerepet játszik a tájékozódásban.	
Indoklás:	A régió idegenforgalmának egyik fő hiányossága a tájékoztatás alacsony színvonala, mind a vízen, mind a közutakon a táblák hiánya vagy minőségi problémáik. A turisták megfelelő szintű tájékoztatása elősegíti a vonzerők hasznosítását, a turisták biztonságérzetének növekedését, ezáltal hosszútávon a vendégként való megtartásukat.	
Az intézkedés tartalma:	<ul style="list-style-type: none"> • Táblarendszerek kiépítése a vízen • Táblarendszerek kiépítése a közúton, településeken • Táblarendszerek karbantartása • Meglévő táblarendszer minőségének fejlesztése • Irányfény rendszer kialakítása 	
A megvalósítás helye:	Észak-magyarországi régió	A régió valamennyi települése, közútja, a folyó partja, tározótér
	Észak-alföldi régió	A régió valamennyi települése, közútja, a folyó partja, tározótér
Közreműködő szervezetek:	Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tisza-tavi RTPI, Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, Vízügyi Igazgatóságok, Nemzeti Parkok, Megyei Önkormányzatok, Települési Önkormányzati Társulások, települési önkormányzatok, halászati jogosultak, rendvédelmi szervek, idegenforgalomban érdekelt szervezetek, vállalkozások	
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az idegenforgalom területén működő szervezetek, önkormányzatok, vízügyi szervezetek	

7.4. Indikátorok

I. Vonzerőfejlesztés és régió-specifikus komplex termékek kialakítása

I.1.1. Ökoturisztikai látogató-, és oktatóközpont létrehozása és programkínálatának kidolgozása

Indikátorok:	központ területe (m ²)
	központ épületeinek hasznos alapterülete (m ²)
	bemutatott élőhely típusok (db)
	tájékoztató kiadványok (db)
	programkínálat (db)
	oktató-, bemutatótermek száma (db)
	parkoló (m ²)
	parkolóhely (db)

I.1.2. Ökológiai tanösvények, megfigyelő pontok, tornyok kialakítása

Indikátorok:	tanösvények száma (db)
	tanösvények hossza (m)
	megfigyelő pontok, tornyok száma (db)
	bemutatott élőhely típusok (db)
	tájékoztató kiadványok (db)
	bevonat vállalkozások száma (db)
	apparátus létszáma és képzettsége (fő)

I.1.3. Az ifjúsági turizmus fejlesztését szolgáló öko-program kínálat kialakítása

Indikátorok:	programok száma (db)
	programszervezők száma (fő)
	bevonat vállalkozások száma (db)
	kapcsolt kínálati elemek száma (db)
	tájékoztató kiadványok (db)
	élőhely szerint differenciált programcsomagok száma (db)

I.1.4. Az ökológiai állapot fenntartását biztosító szervezeti – gazdálkodási rendszerek kialakítása

Indikátorok:	gazdálkodó, szakmai szervezetek száma (db)
	monitoring állomások száma (db)
	bevonat vállalkozások száma (db)
	szervezetek létszáma végzettség szerint (fő)

I.2.1. Vízi turisztikai eszközökhöz alkalmazkodó túraútvonalak, szolgáltatáscsomagok kialakítása

Indikátorok:	túraútvonalak száma (db)
	szolgáltatások száma (db)
	kikötési pontok száma (db)
	szakosodott vállalkozások száma (db)
	bekapcsolt attrakciók száma (db)
	kiadványok száma (db)

I.2.2. Szabadvízi strandok fejlesztése, szolgáltatásainak bővítése

Indikátorok:	korszerűsített utak (m)
	strandokhoz kapcsolódó kikötési pontok száma (db)
	élményparki elemek száma (db/strand)
	animátorok létszáma (fő)
	átalakított, felújított kiszolgáló létesítmények száma (db)
	személyzet létszáma (fő)

I.2.3. Horgászturizmus feltételeinek javítása

Indikátorok:	becsült horgászlétszám növekedése (fő)
	támogatott halóri munkaidő növekedése (óra)
	rekonstruált ivóhelyek (db) (m ²)
	kiadványok száma (db)
	telepítések mennyiségének növekedése (kg)
	információs pontok száma (db)
	együttműködő halászati jogosultak száma (db)

I.2.4. Kerékpáros túraútvonalak és szolgáltató hálózat kialakítása, csillagtúrák kidolgozása

Indikátorok:	új szolgáltató állomások száma (db)
	kijelölt túraútvonalak száma (db)
	bevont vállalkozások száma (db)
	kerékpáros-barát szálláshelyek száma (db)

I.3.1. Egészségturisztikai kínálat fejlesztése és összehangolása, a régió termásvízkecsének komplex hasznosítása

Indikátorok:	új fürdők száma (db)
	felújított fürdők száma (db)
	fitness és wellness szolgáltatások száma (db)
	kiadványok száma (db)
	együttműködési megállapodások száma (db)

I.3.2. Falusi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése, a helyi népi értékek, hagyományok turisztikai terméké formálása

Indikátorok:	új szálláshelyek száma (db)
	bekapcsolódó vállalkozók száma (db)
	bekapcsolódó tanyák száma (db)
	szervezett és kijelölt programok számának növekedése (%)

I.3.3. Hivatásturizmus regionális kínálatának kialakítása

Indikátorok:	konferenciatermek száma (db)
	konferenciatermek kapacitása (fő)
	komplex szolgáltatást nyújtó szolgáltatók száma (db)
	specializált helyszínek száma (db)
	kiadványok száma (db)

I.3.4. Régióra jellemző, összehangolt rendezvénykínálat megteremtése

Indikátorok:	új rendezvény helyszínek száma (db)
	felújított rendezvény helyszínek száma (db)
	rendezvénysorozatok száma (db)
	egy rendezvénysorozat állomásainak száma (db)
	programok számának emelkedése (%)
	együttműködési megállapodások száma (db)
	kiadványok száma (db)

I.4.1. Vadászturizmus feltételeinek javítása

Indikátorok:	élőhelyre konstrukciók száma (db)
	felújított tájba illő leshelyek (db)
	speciális szálláshelyek száma (db)
	vadászati lőterek száma (db)
	kiadványok száma (db)

I.4.2. Az épített örökség turisztikai hasznosítása, tematikus utak kidolgozása

Indikátorok:	feltámasztott hagyományok száma (db)
	felújított épületek száma(db)
	turisztikailag hasznosított épületek számának emelkedése (%)

I.4.3. Gasztroturizmus fejlesztése, tematikus utak kialakítása

Indikátorok:	tájjellegű ételekkel foglalkozó kiadványok száma (db)
	emléktáblák száma(db)
	gasztronómiai rendezvények számának emelkedése (%)

I.4.4. Lovas szolgáltatások hálózatának kialakítása, komplex csomagok létrehozása

Indikátorok:	lovas oktatóbázisok száma (db)
	új lovas fogadók száma(db)
	túra útvonalak számának emelkedése (%)
	lótartás támogatására igényelt összeg (Ft)

I.4.5. A régióban fellelhető unikális termékek előállító műhelyeinek látogathatóvá tétele

Indikátorok:	márkajellel ellátott termékek száma (db)
	átalakított látogatható műhelyek száma(db)
	látogató túrák számának emelkedése (%)

II. A turistafogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése**II.1.1. Kikötőhálózat fejlesztése**

Indikátorok:	új kikötők száma (db)
	kikötők szolgáltató létesítményeinek a száma (db)
	meglévő kikötők fejlesztése átalakítása, felújítása (%)

II.1.2. Vízi útvonalak kijelölése és fenntartása, vízfelületek hasznosításának szabályozása

Indikátorok:	mechanikai növényzetszabályozás (m ²)
	vegyszeres növényzetszabályozás (m ²)
	vízi járművek közlekedésével foglalkozó rendeletek (db)

II.1.3 Turisztikai attrakciók megközelíthetőségének javítása

Indikátorok:	új belterületi utak (m)
	hullámtéri utak (m)
	felújított utak (m)
	aszfaltozott utak arányának növekedése (%)
	aszfaltozott gátkorona arányának növekedése (%)

II.1.4. A régió belüli közúti hálózat fejlesztése, tiszai átkelő-helyek fejlesztése, a tömegközlekedés feltételeinek javítása

Indikátorok:	felújított közutak (km)
	felújított átalakított kompok (db)
	felújított hidak (db)
	új hidak (db)
	tömegközlekedés járatszámának növekedése (%)
	új tömegközlekedési járatok (db)

II.1.5. Kerékpárút-hálózat fejlesztése (EuroVelo 11.)

Indikátorok:	új kerékpárutak (km)
	felújított kerékpárutak (km)

II.2.1. Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése, korszerűsítése és kihasználtságának növelése

Indikátorok: új minőségi férőhelyek száma(db)
felújított kereskedelmi férőhelyek száma (db)
új (3-4 csillagos) szállodák száma (db)

II.2.2. Kempingek és nomád táborhelyek fejlesztése

Indikátorok: kemping férőhelyek számának változása (%)
felújított kempingek száma, felújított részek területe (db) (m²)
nomád táborhelyek száma (db)

II.2.3. Falusi szálláshelyek minőségi fejlesztése

Indikátorok: új férőhelyek száma (db)
felújított férőhelyek száma (db)

II.2.4. Célcsoport-specifikus egyéb szálláshelyek kialakítása

Indikátorok: ifjúsági szálláshelyek számának változása (%)
családbarát szálláshelyek számának változása (%)
horgászbarát szálláshelyek számának változása (%)
vadászbarát szálláshelyek számának változása (%)
kerékpáros szálláshelyek számának változása (%)
átalakított gátórházak száma (db)

II.3.1. A víz felől (is) megközelíthető vendéglátó egységek mennyiségi és minőségi fejlesztése

Indikátorok: vízparti vendéglátó egységek számának változása (%)
„vízi parkolók” száma (db)
felújított vízparti vendéglátó egységek száma (db)

II.3.2. Tájjellegű és célcsoportonként differenciált vendéglátó infrastruktúra megteremtése

Indikátorok: tájjellegű vendéglátóegységek számának változása (%)
átalakított vendéglátó egységek száma (db)
új stílusú vendéglátó egységek száma (db)

II.4.1. Rend és tisztaság megteremtése

Indikátorok: szemétyűjtési akciók számának változása (%)
bevont vállalkozások száma (db)
szúnyoggyérítések száma (db)
kezelt területek mérete (km²)
nomád táborhelyek száma (db)

II.4.2. Zöldfelületek arányának növelése

Indikátorok: települések zöldterületeinek a számának változása (%)
települések új zöldterületeinek a száma (db)
növényzetszabályozás (m²)

II.4.3. Hulladékkezelés fejlesztése

Indikátorok: szelektív hulladékgyűjtő szigetek számának változása (%)

II.4.4. Településközpontok arculatának és (köz)szolgáltatásainak fejlesztése

Indikátorok: felújított településrészek (db) (m²)
felújított épületek, terek (db) (m²)

II.4.5. Műemléképiletek, kastélyok állagának megőrzése és javítása, turisztikai hasznosításra alkalmas átalakítása

Indikátorok: felújított kastélyok, kúriák, udvarházak száma (db)
kialakított tájházak skanzen (db)

III. A turizmus szervezeti és működési feltételeinek biztosítása

III.1.1. Ökoturisztikai szemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában

Indikátorok: tréningek száma (db)
                               résztevő intézmények száma (db)
                               résztevő civil szervezetek száma (db)
                               résztevő vállalkozók száma (fő)

III.1.2. Közép- és felsőfokú, szakma specifikus képzések elindítása

Indikátorok: képzések száma (db)
                               képzéseken résztvevők száma (fő)
                               képzésben résztvevő intézmények száma (db)

III.1.3. Iskolarendszeren kívüli speciális képzések (túrávezető, horgászvezető, etikett, protokoll)

Indikátorok: képzések száma (db)
                               képzéseken résztvevők száma (fő)
                               képzésben résztvevő intézmények száma (db)
                               képzésben oktató szakemberek száma (fő)
                               új szakmai kiadványok száma (db)

III.1.4. Küldő területeknek megfelelő nyelvek oktatása iskolarendszerben és azon kívül

Indikátorok: tanfolyamok száma (db)
                               tanfolyamokon résztvevők száma (fő)
                               tanfolyamok bonyolításában résztvevő intézmények száma (db)
                               tanfolyamokon oktató nyelvtanárok száma (fő)

III.1.5. Önkormányzatok turisztikai szakértői háttérének, referensi biztosítása

Indikátorok: képzések száma (db)
                               képzéseken résztvevők száma (fő)
                               képzésben résztvevő intézmények száma (db)
                               továbbképzések száma (db)

III.2.1. Marketingszemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában

Indikátorok: tréningek száma (db)
                               résztevő intézmények száma (db)
                               résztevő civil szervezetek száma (db)
                               résztevő vállalkozók száma (fő)
                               közös marketing anyagok száma (db)

III.2.2. A régió imázsának növelése, a régióhoz kötődő unikális termékek márkázása

Indikátorok: védjegyek száma (db)
                               unikális termékek száma (db)
                               szolgáltatás specifikus marketing szervezetek száma (db)

III.2.3. A régióban élők identitástudatának erősítése, minőségbiztosítási rendszerek használata

Indikátorok: identitás tudat erősítésére alkalmas programok száma (db)
                               minőségbiztosítási rendszerek termékek száma (db)
                               „Régióismeret” tárgyat oktató iskolák száma (db)
                               Kidolgozott minősítő rendszerek száma (db)

III.2.4. A két szomszédos területfejlesztési és turisztikai régióval összehangolt, de egyedi arculatú marketing tevékenység

Indikátor: közös marketing akciók száma (db)

III.3.1. A regionális turizmushoz kapcsolódó intézményrendszer fenntartása és fejlesztése, más szakmai intézmények és szervezetek átláthatóságának javítása, döntési mechanizmus egyszerűsítése

Indikátorok: dokumentációk tanulmányok száma (db)
 együttműködési megállapodások száma (db)
 intézményrendszerben dolgozók számának növekedése (%)

III.3.2. Állami és interregionális kapcsolatok erősítése és hasznosítása

Indikátorok: dokumentációk tanulmányok száma (db)
 együttműködési megállapodások száma (db)
 közös intézmények száma (db)
 intézményrendszerben dolgozók számának növekedése (%)

III.3.3. Önkormányzatok együttműködési hajlandóságának növelése, a háttértelepülések integrálása

Indikátorok: együttműködési megállapodások száma (db)
 célzott társulások száma (db)

III.3.4. Mini-klaszterek, szolgáltatói hálózatok létrehozása

Indikátorok: együttműködési megállapodások száma (db)
 mini-klaszterek, turisztikai társulások száma (db)

III.3.5. Ökológia és gazdaság érdekeinek összehangolása, eltérő profilú szervezetek együttműködése

Indikátorok: együttműködési megállapodások száma (db)
 érdekegyeztetési fórum tagjainak száma (db)
 érdekegyeztetési fórum üléseinek száma (db)

III.4.1 Tourinform irodák tevékenységének minőségi fejlesztése

Indikátorok: új Tourinform irodák száma (db)
 információs pontok száma (db)
 automata információs panelek száma (db)

III.4.2. Digitális hálózatok és átjárható kommunikációs csatornák fejlesztése

Indikátorok: új kommunikációs csatornák száma (db)

III.4.3. Segélyhívó és viharjelző rendszerek kialakítása és működtetése

Indikátorok: viharjelző rendszer elemeinek száma (db)
 segélyhívó rendszer elemeinek száma (db)
 bevont vállalkozások száma (db)
 együttműködési megállapodások száma (db)

III.4.4. Tájékoztató és tájékoztatást szolgáló információs táblarendszerek kiépítése és továbbfejlesztése (vízterületek, közutak, települések belterületei)

Indikátorok: vízi táblarendszerek elemeinek száma (db)
 közúti táblarendszerek elemeinek száma (db)
 települési táblarendszerek elemeinek száma (db)
 irányfény rendszer elemeinek száma (db)
 együttműködési megállapodások száma (db)

8. Várható eredmények

A várható eredmények becslése a pontos valós források ismerete nélkül meglehetősen nehéz. Igyekeztünk egy optimális növekedési arányt megbecsülni, figyelembe véve a lehetőségeket.

Intézkedések	Indikátorok	Növekedés
I.1.1. Ökoturisztikai látogató-, és oktató- központ létrehozása és programkínálatának kidolgozása	központ területe	100 %
	központ épületeinek hasznos alapterülete	100 %
	bemutatott élőhely típusok	300 %
	tájékoztató kiadványok	200 %
	programkínálat	200 %
	oktató-, bemutatótermek száma	100 %
	parkoló	100 %
I.1.2. Ökológiai tanösvények, megfigyelő pontok, tornyok kialakítása	tanösvények száma	900 %
	tanösvények hossza	800 %
	megfigyelő pontok, tornyok száma	500 %
	bemutatott élőhely típusok	300 %
	tájékoztató kiadványok	300 %
	bevont vállalkozások száma	300 %
I.1.3. Az ifjúsági turizmus fejlesztését szolgáló öko-program kínálat kialakítása	apparátus létszáma és képzettsége	200 %
	programok száma	300 %
	programszervezők száma	100 %
	bevont vállalkozások száma	300 %
	kapcsolt kínálati elemek száma	400 %
I.1.4. Az ökológiai állapot fenntartását biztosító szervezeti - gazdálkodási rendszerek kialakítása	tájékoztató kiadványok	200 %
	élőhely szerint differenciált programcsomagok száma	400 %
	gazdálkodó, szakmai szervezetek száma	300 %
	monitoring állomások száma	300 %
	bevont vállalkozások száma	300 %
I.2.1. Vízi turisztikai eszközökhöz alkalmazkodó túraútvonalak, szolgáltatás csomagok kialakítása	szervezetek létszáma végzettség szerint	300 %
	túraútvonalak száma	400 %
	szolgáltatások száma	300 %
	kikötési pontok száma	400 %
	szakosodott vállalkozások száma	200 %
	bekapcsolt attrakciók száma	400 %
I.2.2. Szabadvízi strandok fejlesztése, szolgáltatásainak bővítése	kiadványok száma	200 %
	korszerűsített utak	500 %
	strandokhoz kapcsolódó kikötési pontok száma	300 %
	élményparki elemek száma	300 %
	animátorok létszáma	200 %
	átalakított, felújított kiszolgáló létesítmények száma	300 %
I.2.3. Horgászturizmus feltételeinek javítása	személyzet létszáma	200 %
	becsült horgászlétszám növekedése	50 %
	támogatott halóri munkaidő növekedése	80 %
	rekonstruált ívóhelyek	100 %
	kiadványok száma	200 %
	telepítések mennyiségének növekedése	100 %
	információs pontok száma	700 %
	együttműködő halászati jogosultak száma	50 %
I.2.4. Kerékpáros túraútvonalak és szolgáltató hálózat kialakítása, csillagtúrák kidolgozása	új szolgáltató állomások száma	300 %
	kijelölt túraútvonalak száma	200 %
	bevont vállalkozások száma	200 %
	kerékpáros-barát szálláshelyek száma	200 %
I.3.1. Egészségturisztikai kínálat fejlesztése és összehangolása, a régió termálvíz kincsének komplex hasznosítása	új fürdők száma	60 %
	felújított fürdők száma	100 %
	fitness és wellness szolgáltatások száma	300 %
	kiadványok száma	200 %
	együttműködési megállapodások száma	100 %

I.3.2. Falusi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése, a helyi népi értékek, hagyományok turisztikai termék formálása	új szálláshelyek száma	60 %
	bekapcsolódó vállalkozók száma	50 %
	bekapcsolódó tanyák száma	100 %
	szervezett és kijánlott programok számának növekedése	200 %
I.3.3. Hivatásturizmus regionális kínálatának kialakítása	konferenciatermek száma	200 %
	konferenciatermek kapacitása	200 %
	komplex szolgáltatást nyújtó szolgáltatók száma	100 %
	specializált helyszínek száma	100 %
	kiadványok száma	200 %
I.3.4. Régióra jellemző, összehangolt rendezvénykínálat megteremtése	új rendezvény helyszínek száma	80 %
	felújított rendezvény helyszínek száma	200 %
	rendezvénysorozatok száma	150 %
	egy rendezvénysorozat állomásainak száma	50 %
	programok számának emelkedése	200 %
	együttműködési megállapodások száma	100 %
	kiadványok száma	200 %
I.4.1. Vadászturizmus feltételeinek javítása	élőhelyrekonstrukciók száma	300 %
	felújított tájba illő leshelyek	200 %
	speciális szálláshelyek száma	100 %
	vadászati lőterek száma	100 %
	kiadványok száma	200 %
I.4.2. Az épített örökség turisztikai hasznosítása, tematikus utak kidolgozása	feltámasztott hagyományok száma	100 %
	felújított épületek száma	200 %
	turisztikailag hasznosított épületek számának emelkedése	100 %
I.4.3. Gasztroturizmus fejlesztése, tematikus utak kialakítása	tájjellegű étellel foglalkozó kiadványok száma	100 %
	emléktáblák száma	50 %
	gasztronómiai rendezvények számának emelkedése	200 %
I.4.4. Lovas szolgáltatások hálózatának kialakítása, komplex csomagok létrehozása	lovas oktatóbázisok száma	100 %
	új lovas fogadók száma	200 %
	lovas túra útvonalak számának emelkedése	300 %
	lótartás támogatására igényelt összeg	200 %
I.4.5. A régióban fellelhető unikális termékek előállító műhelyeinek látogathatóvá tétele	márkajellel ellátott termékek száma	200 %
	átalakított látogatható műhelyek száma	300 %
	látogató túrák számának emelkedése	200 %
II.1.1. Kikötőhálózat fejlesztése	új kikötők száma	400 %
	kikötők szolgáltató létesítményeinek a száma	100 %
	meglévő kikötők fejlesztése átalakítása, felújítása	400 %
II.1.2. Vízi útvonalak kijelölése és fenntartása, vízfelületek hasznosításának szabályozása	mechanikai növényzetszabályozás	100 %
	vegyszeres növényzetszabályozás	100 %
	vízi járművek közlekedésével foglalkozó rendeletek	50 %
II.1.3 Turisztikai attrakciók megközelíthetőségének javítása	új belterületi utak	300 %
	hullámtéri utak	500 %
	felújított utak	500 %
	aszfaltozott utak arányának növekedése	100 %
	aszfaltozott gátkorona arányának növekedése	400 %
II.1.4. A régió belüli közúti hálózat fejlesztése, tiszai átkelő-helyek fejlesztése, a tömegközlekedés feltételeinek javítása	felújított közutak	400 %
	felújított átalakított kompok	200 %
	felújított hidak	200 %
	új hidak	40 %
	tömegközlekedés járatszámának növekedése	30 %
	új tömegközlekedési járatok	30 %
II.1.5. Kerékpárút-hálózat fejlesztése (EuroVelo 11.)	új kerékpárutak	600 %
	felújított kerékpárutak	500 %
II.2.1. Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése, korszerűsítése és kihasználtságának növelése	új minőségi férőhelyek száma	300 %
	felújított kereskedelmi férőhelyek száma	200 %
	új (3-4 csillagos) szállodák száma	300 %
II.2.2. Kempingek és nomád táborhelyek fejlesztése	kemping férőhelyek számának változása	50 %
	felújított kempingek száma, felújított részek területe	300 %
	nomád táborhelyek száma	300 %
II.2.3. Falusi szálláshelyek minőségi fejlesztése	új férőhelyek száma	50 %
	felújított férőhelyek száma	150 %

II.2.4. Célcsoport-specifikus egyéb szálláshelyek kialakítása	ifjúsági szálláshelyek számának változása	50 %
	családbarát szálláshelyek számának változása	100 %
	horgászbarát szálláshelyek számának változása	200 %
	vadászbarát szálláshelyek számának változása	200 %
	kerékpáros szálláshelyek számának változása	200 %
	átalakított gátórházak száma	300 %
II.3.1. A víz felől (is) megközelíthető vendéglátó egységek mennyiségi és minőségi fejlesztése	vízparti vendéglátó egységek számának változása	40 %
	vízi parkolók száma	300 %
	felújított vízparti vendéglátó egységek száma	200 %
II.3.2. Tájjellegű és célcsoportonként differenciált vendéglátó infrastruktúra megteremtése	tájjellegű vendéglátóegységek számának változása	40 %
	átalakított vendéglátó egységek száma	100 %
	új stílusú vendéglátó egységek száma	30 %
II.4.1. Rend és tisztaság megteremtése	szemégyűjtési akciók számának változása	200 %
	bevont vállalkozások száma	200 %
	szúnyoggyérítések száma	300 %
	kezelt területek mérete	200 %
	nomád táborhelyek száma	300 %
II.4.2. Zöldfelületek arányának növelése	települések zöldterületeinek a számának változása	40 %
	települések új zöldterületeinek a száma	200 %
	növényzetszabályozás	100 %
II.4.3. Hulladékkezelés fejlesztése	szelektív hulladékgyűjtő szigetek számának változása	100 %
II.4.4. Településközpontok arculatának és (köz)szolgáltatásainak fejlesztése	felújított településrészek	200 %
	felújított épületek, terek	300 %
II.4.5. Műemléképületek, kastélyok állagának megőrzése és javítása, turisztikai hasznosításra alkalmas átalakítása	felújított kastélyok, kúriák, udvarházak száma	500 %
	kialakított tájházak skanzenek	200 %
III.1.1. Ökoturisztikai szemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában	tréningek száma	300 %
	résztevő intézmények száma	300 %
	résztevő civil szervezetek száma	300 %
	résztevő vállalkozók száma	300 %
III.1.2. Közép- és felsőfokú, szakma specifikus képzések elindítása	képzések száma	400 %
	képzéseken résztvevők száma	200 %
	képzésben résztvevő intézmények száma	300 %
III.1.3. Iskolarendszeren kívüli speciális képzések (túravezető, horgászvezető, etikett, protokoll)	képzések száma	200 %
	képzéseken résztvevők száma	200 %
	képzésben résztvevő intézmények száma	300 %
	képzésben oktató szakemberek száma	100 %
	új szakmai kiadványok száma	100 %
III.1.4. Küldő területeknek megfelelő nyelvek oktatása iskolarendszerben és azon kívül	tanfolyamok száma	50 %
	tanfolyamokon résztvevők száma	50 %
	tanfolyamok bonyolításában résztvevő intézmények száma	30 %
	tanfolyamokon oktató nyelvtanárok száma	50 %
III.1.5. Önkormányzatok turisztikai szakértői háttérének, referensi biztosítása	képzések száma	200 %
	képzéseken résztvevők száma	100 %
	képzésben résztvevő intézmények száma	50 %
	továbbképzések száma	100 %
III.2.1. Marketingszemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában	tréningek száma	200 %
	résztevő intézmények száma	300 %
	résztevő civil szervezetek száma	300 %
	résztevő vállalkozók száma	400 %
	közös marketing anyagok száma	200 %
III.2.2. A régió imázsának növelése, a régióhoz kötődő unikális termékek márkázása	védjegyek száma	300 %
	unikális termékek száma	300 %
	szolgáltatás specifikus marketing szervezetek száma	500 %
III.2.3. A régióban élők identitástudatának erősítése, minőségbiztosítási rendszerek használata	identitás tudat erősítésére alkalmas programok száma	20 %
	minőségbiztosítási rendszerek termékek száma	500 %
	„Régióismeret” tárgyat oktató iskolák száma	500 %
	Kidolgozott minősítő rendszerek száma	300 %

III.2.4. A két szomszédos területfejlesztési és turisztikai régióval összehangolt, de egyedi arculatú marketing tevékenység	közös marketing akciók száma	300 %
III.3.1. A regionális turizmushoz kapcsolódó intézményrendszer fenntartása és fejlesztése, más szakmai intézmények és szervezetek átláthatóságának javítása, döntési mechanizmus egyszerűsítése	dokumentációk tanulmányok száma	100 %
	együttműködési megállapodások száma	300 %
	intézményrendszerben dolgozók számának növekedése	200 %
III.3.2. Állami és interregionális kapcsolatok erősítése és hasznosítása	dokumentációk tanulmányok száma	40 %
	együttműködési megállapodások száma	100 %
	közös intézmények száma	200 %
	intézményrendszerben dolgozók számának növekedése	200 %
III.3.3. Önkormányzatok együttműködési hajlandóságának növelése, a háttértelepülések integrálása	együttműködési megállapodások száma	200 %
	célzott társulások száma	200 %
III.3.4. Mini-klaszterek, szolgáltatói hálózatok létrehozása	együttműködési megállapodások száma	500 %
	mini-klaszterek, turisztikai társulások száma	300 %
III.3.5. Ökológia és gazdaság érdekeinek összehangolása, eltérő profilú szervezetek együttműködése	együttműködési megállapodások száma	200 %
	érdekegyeztetési fórum tagjainak száma	200 %
	érdekegyeztetési fórum üléseinek száma	300 %
III.4.1. Tourinform irodák tevékenységének minőségi fejlesztése	új Tourinform irodák száma	20 %
	információs pontok száma	100 %
	automata információs panelek száma	300 %
III.4.2. Digitális hálózatok és átjárható kommunikációs csatornák fejlesztése	új kommunikációs csatornák száma	500 %
III.4.3. Segélyhívó és viharjelző rendszerek kialakítása és működtetése	viharjelző rendszer elemeinek száma	300 %
	segélyhívó rendszer elemeinek száma	300 %
	bevonott vállalkozások száma	200 %
	együttműködési megállapodások száma	200 %
III.4.4. Tájékoztató és tájékoztatást szolgáló információs táblarendszerek kiépítése és továbbfejlesztése (vízterületek, közutak, települések belterületei)	vízi táblarendszerek elemeinek száma	100 %
	közúti táblarendszerek elemeinek száma	50 %
	települési táblarendszerek elemeinek száma	50 %
	irányfény rendszer elemeinek száma	300 %
	együttműködési megállapodások száma	200 %

A stratégiai program intézkedéseinek megvalósulása esetén tehát várhatóan valamennyi mutató esetében jelentős növekedés lesz tapasztalható. A várható eredmények elsősorban becslésen alapulnak, a programok és azon belül a projektek megvalósulásuk esetén azonban nyilvánvaló fejlődés várható.

A turizmus nemzetközi tendenciáit szem előtt tartva, ugyanakkor figyelembe véve a stratégiában megjelölt fejlesztési prioritásokat is, feltételezhetjük, hogy a Tisza-tavi régió vendégforgalmában, de különösen az idegenforgalomból származó bevételekben jelentős növekedés várható. A vendégforgalom várható növekedési üteme évi 3,5%-os értéken reálisnak mondható, ez a 7 évre vonatkoztatva 20%-nál magasabb értéket jelenthet. A stratégiában megjelölt intézkedések fejlesztései következtében ugyanakkor a várható bevételek ennek kétszeresére tehetők.

Ehhez azonban a stratégiában megjelölt szervezeti, működési, pénzügyi és marketing működésének meg kell valósulnia. Amennyiben a vázolt elemek és a térségi szereplők lobbytevékenysége találkozik, a megjelölt intézkedések sikerre vihetik stratégiánkat.

9. Költségek, forrásbecslés

A fejlesztési program forrásainak elosztásakor az alábbi általános és régió specifikus szempontokat vettük figyelembe:

- A térség külső környezete, ezen belül az Európai Unió és Magyarország regionális (OFK, OTK) és turizmusfejlesztési politikájának (NTS) irányait, átfogó célkitűzéseit.
- Emellett természetesen nagy hangsúlyt fektettünk a világ turizmusában lejátszódó folyamatok és jelenségek (öko-szemlélet, aktív- és egészséges életmód iránti igény növekedése, hagyományos (négy S) turizmus vége stb.) hatásainak érzékeltetésére.
- A külső környezet mellett hangsúlyoznunk kellett a régió turisztikai sajátosságaihoz idomuló, az azokban megmutatkozó területi és ágazati specifikus viszonyok szerepét.
- Természetesen az egyes összegek meghatározásánál leginkább az intézkedések keretében tekintettel kellett lennünk megfogalmazott támogatható tevékenységek számára, jellegére és költségvonatára is.

Alprogramonként becsültük meg a 2007-2013 időszak fejlesztéseikhez szükséges költségeket.

Stratégiai programok (prioritások)	Alprogramok	Becsült költség (millió Ft)	Nemzetközi (%)	Hazai források		
				magán (%)	önkorm. (%)	állam (%)
I. Vonzerőfejlesztés és régió-specifikus komplex termékek kialakítása	I.1. Ökoturizmus	1000	50	10	10	30
	I.2. Vízi és vízparti aktív turizmus	800	50	20	10	20
	I.3. Regionális vonzerővel rendelkező kínálati elemek fejlesztése	600	40	10	20	30
	I.4. Kínálat színesítő egyéb vonzerők fejlesztése	400	25	10	35	30
II. A turistafogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése	II.1. Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	1900	60	0	10	30
	II.2. Szálláshelyek fejlesztése	600	50	25	5	20
	II.3. Vendéglátás kínálatának fejlesztése és színvonalának emelése	300	30	30	10	30
	II.4. Környezeti állapot tudatos fejlesztése	500	50	5	15	30
III. A turizmus szervezeti és működési feltételeinek biztosítása	III.1. Humán erőforrás feltételek javítása	300	60	5	5	30
	III.2. Marketing	200	10	30	40	20
	III.3. Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése	200	50	20	10	20
	III.4. Információs rendszerek, telekommunikáció fejlesztése	200	40	10	20	30
ÖSSZESEN:	(átlagos megoszlás)	7000	42 %	15 %	13 %	30 %

Össességében a stratégiában felvázolt célok elérése évente 1.000 millió forint forrás reálisan tervezhető (a két érintett régió operatív programjából, illetve egyéb forrásokból). Ezen összeg a tervezési időszak hét évére tehát összesen 7.000 millió forint.

Ennek felosztását az egyes prioritások között a táblázatban részletezett módon látjuk célszerűnek, a fent meghatározott elvek alapján. A legnagyobb forrást a második prioritás számára kell biztosítani elsősorban azért, mert az ide kapcsolódó intézkedések forrásigénye igen nagy, lévén, hogy elsősorban infrastruktúra-fejlesztést jelentenek. Ebben rejlik a fontosság másik tényezője is, hiszen a további intézkedések megvalósítása nem vagy csak nehezen képzelhető el ezen infrastruktúra fejlesztése nélkül. Hatalmas a forrásigénye a közlekedési infrastruktúra fejlesztésének, pedig ez az ágazat nem közvetlenül kapcsolódik a turizmushoz, ugyanakkor egyértelműen kimondható, hogy a közlekedés fejlesztése nélkül a régió további fejlesztései várhatóan nem érik el a várt hatást. Össességében 3.300 millió forint forrást célszerű erre a prioritásra összpontosítani.

Az első prioritás megvalósítására 2.800 millió forintot javasolunk, elsősorban azért, mert ennek keretében történik a régió-specifikus termék-mixek kialakítása, a tényleges termékfejlesztés. Egyik kiemelt célja, és a fejlesztések egyik irányvonala a turizmus területén a két szomszédos fejlesztési régióval, az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi régióval való kapcsolatteremtés és a két régió termék és vonzerő kínálatának összehangolt turisztikai fejlesztése. Ebben nagy szerepet kell kapnia az öko-, aktív- és az egészségturizmusnak. Az ökoturizmus, mint a régió vezető, unikális terméke, természetesen elsőbbséget élvez, de az egyes alprogramok közötti megosztás során figyelembe vettük, hogy a régió jelenleg is differenciált kínálattal rendelkezik, és ennek a kínálatnak a további fejlesztése is kardinális kérdés egyes területeken.

A harmadik prioritás látszólag alacsonyabb részesedését (900 millió forint) az indokolja, hogy az ehhez kapcsolódó tevékenységek bár különösen fontosak, költségigényük azonban lényegesen kisebb az előzőekhez képest.

10. Megvalósítás, monitoring

10.1. A program megvalósításban résztvevő szereplők

A stratégiai program végrehajtása során alapvető feladat, hogy megfelelő kapcsolatok alakuljanak ki a turizmus szervezetei és egyéb regionális szintű dekoncentrált szervezetek között. Kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a Tisza-tavi, az Észak-alföldi és az Észak-magyarországi Regionális Idegenforgalmi Bizottság (RIB), az MT ZRt. illetékes regionális marketing szervezetei (RMI-k, RTPI) és a regionális területfejlesztési tanácsok és ügynökségek közötti együttműködések. Jelentős lobbitevékenységet is kell folytatni annak érdekében, hogy a megyében illetve a régióban meglévő decentralizált területfejlesztési célú pénzek minél nagyobb része idegenforgalomhoz kapcsolható célokat szolgáljon.

A program megvalósítása során a Tisza-tavi Turisztikai Régió településeit érintő **területfejlesztési önkormányzati társulások** közül a Szolnok és Térsége Együttműködési Társulás, Közép-Tiszamenti Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása, Törökszentmiklós és Térsége Együttműködési Társulás, CÖTKÉNY Térségfejlesztő Szövetség Dél-Borsod Felemelkedéséért Egyesület, Délborsodi Regionális Fejlesztési Társulás, Tiszaújváros és Térsége Önkormányzati Területfejlesztési Társulás, Dél-Heves Megyei Kistérségi Terület- és Gazdaságfejlesztési Társulás, Füzesabony és Térsége Területfejlesztési Társulás, Tiszamenti Kistérségi Terület és Gazdaságfejlesztési Társulás, Hajdú-Bihar Megyei Tiszamenti Települések Területfejlesztési Társulása, Hajdúvárosok Hagyományörző Érdekképviselői és Területfejlesztő Szövetsége, Tiszamenti Települések Térségfejlesztési Társulása játszhat jelentős szerepet.

10.2. Az információáramlás és érdekérvényesítés rendszere

A folyamatos információáramlás elősegítésére célszerű lenne az RTPI Hírlevelében rendszeresen megjelentetni az együttműködő partnerek és a sajtó számára, a program megvalósításáról kiadott beszámolókat. Célszerűnek látszik a Hírlevél nyomtatott megjelentetése is. A kiadványt a regionális, megyei és települési önkormányzatok és a Programiroda segítségével, annak az adatbázisára támaszkodva adhatnák ki.

Az érdekérvényesítés érvényesült már a program kidolgozása során is, hiszen ahhoz figyelembe vettük az önkormányzatok, a kistérségi társulások, a vállalkozások és a turizmusban dolgozó szakemberek véleményét és javaslatát is, amelyeket személyes tárgyalások során ismertünk meg. Emellett úgy véljük, hogy a korábban említett turisztikai tanács az érdekérvényesítésben is fontos szerepet játszana.

10.3. A finanszírozás

A stratégiai programban foglalt elképzelések megvalósítása alapvetően három forrás révén valósulhat meg: a helyben képződött anyagi eszközökből, a hazai állami forrásokból és a külföldi forrásokból

Helyi források

A térség megyei önkormányzatai – térség elmaradott jellegével szoros összefüggésben - döntő mértékben szegények, önerőből a komolyabb fejlesztésekre képtelenek, sőt az esetek többségében a külső forrásbevonáshoz elengedhetetlen saját rész biztosítását sem tudják vállalni, e nélkül viszont nem lehet részt venni a pályázatokon. A gondon valamelyest segíthet, ha a jövőben a fejlesztésekre fennmaradt pénzek felhasználásánál mindig elsőbbséget

adnak a pályázatokon való részvételnek, mert ezáltal pénzüket megsokszorozhatják. A másik út, ha a saját rész fedezésére megkísérelnek vissza nem térítendő támogatásokat megszerezni, illetve ezt a lehetőséget a különböző alapoknál kilobbizni. További segítséget jelenthet a kistérségi együttműködés, amikor egy átmeneti gondokkal küszködő önkormányzatot átmenetileg a társtelepülések segítenek ki.

A magánszektor beruházásaihoz is általában gond a saját források elégtelensége. A hitelek igénybevétele mellett közös vállalkozások szervezése jelenthet erre megoldást. Az elsőnek – az utóbbi időben bekövetkezett mérséklődés ellenére – a kamatok még mindig magas volta képezi a fő akadályát. Ezen a különböző kedvezményes hitelakciók igénybevétele, a kormány közép- és kisvállalkozási programja, a Széchenyi terv, illetve az ahhoz kapcsolódó ösztönzési rendszer életbe lépése segíthet majd, illetve bővülő lehetőséget jelentenek az EU programokhoz kapcsolódó és más regionális pályázatok is.

Hazai források

A szűkösen rendelkezésre álló saját források kiegészítése érdekében tehát a térségben mind az önkormányzatoknak, mind a magánvállalkozásoknak fontos folyamatosan figyelemmel követniük a pályázati és egyéb forrásbevonási lehetőségeket. Ez egyrészt a kamarák kiemelt feladata, másrészt közvetlenül is lehet információt szerezni róluk az illetékes minisztériumok közlönyeiből, emellett az Interneten is egyre inkább hozzáférhetőek a forrásokkal kapcsolatos információk

A jelenleg rendelkezésre álló hazai külső források a következőképpen csoportosíthatók:

- Állami támogatások, pl. a Megyei Területfejlesztési Tanács illetékességébe tartozó pénzeszközök („A helyi önkormányzatok fejlesztési és vis major feladatainak támogatása” előirányzat)
- az Észak-alföldi és Észak-magyarországi Regionális fejlesztési Tanács illetékességébe tartozó források.
- Befektetések és vállalkozások egyéb állami ösztönzése, pl.
  - Magyar Turizmus Rt.,
  - ITDH – Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht.,
  - Magyar Fejlesztési Bank,
  - Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány,

Nemzetközi források

A legfontosabb külső forrást az Európai Unió támogatási alapjai jelentik. Jelenleg és a jövőben a frissen csatlakozott közép-európai országok, így hazánk számára is a Strukturális Alapok forrásai jelentik a legfőbb finanszírozási lehetőséget. A program megvalósításához és a térség infrastrukturális problémáinak enyhítéséhez leginkább ezeknek a forrásoknak a megszerzésére célszerű törekedni. Ezen források felhasználását szabályozó regionális operatív programokhoz való minél aktívabb kapcsolódás alapfeltétele a megvalósításnak.

Ezek mellett egyre inkább mód nyílik az Európai Unió egyéb alapjaiból támogatások megszerzésére (pl. EMVA, Interreg, stb.).

A támogatások mellett nemzetközi hitelek is elérhetőek az EBRD és az EIB kezelésében.

10.4. Ellenőrzési (monitoring) rendszer

A program végrehajtását folyamatosan nyomon kell követni és a felmerülő esetleges eltérések esetén a visszacsatolást meg kell szervezni, a felmerülő problémákat pedig meg kell oldani.

A nyomon követés első fázisa egy meghatározott és minden résztvevő által elfogadott, egységes ellenőrzési normarendszer kialakítása, azaz pontos, minden részletre kiterjedő

monitoring mutatók összeállítása. Ehhez a program készítése során már az alapokat lefektettük, a fentebb ismertetett indikátorok összeállításával.

A monitoring során ugyanakkor alapvető problémát jelent, hogy az említett indikátorok (mutatók) igen jelentős része nem tartozik a jelenlegi KSH-adatgyűjtés körébe. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy ezek esetében minél hamarabb kerüljön sor a jelenlegi állapot feltárására annak érdekében, hogy a későbbiekben jól lövetni lehessen a program eredményeként bekövetkező változásokat. Ennek során igen fontosnak tartjuk a programban felsorolt közreműködő szervezetek közötti együttműködést.

Az erre szerveződő rendszert célszerű úgy kialakítani, hogy a jelzések alulról felfelé áramoljanak, és így a szükséges intézkedések mindig a lehető legalacsonyabb szinten szülessenek meg. Az ellenőrzés hatékony levégzése érdekében szükségesnek tartjuk egy Monitoring Bizottság felállítását is, amely nyomon követi a stratégiai program keretében definiált mutatók alakulását.

Irodalomjegyzék

- ÁDÁM L. 1980. A Baranyai-dombság mezőgazdasági potenciálja.- Földr.Ért. 29. 1. pp. 35-59.
- ALAVI, J -YASIN, M. 2000. Iran's Tourism Potencial and Market Realities: An Empirical Approach to Closing the Gap. –Journal of Travel and Tourism Marketing. 9.3. pp. 1-20.
- CSEMEZ A. 2001. A tájképi potenciál és a tájjelleg meghatározása. – MTA Doktori Értekezés, Bp. Kézirat, 112p.
- CSORBA P. 1999. Tájökológia .- Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 113 p.
- CSODRÁS L.- KOVÁCS A. 2003. Az idegenforgalom szerepe a térség életében.- In: TEPLÁN I. (szerk.): A Tisza és vízrendszere. II. kötet. MTA Társadalomkutató Központ. Bp. pp. 169-178.
- DÁVID L. 2004. A Vásárhelyi terv turisztikai lehetőségei. – Gazdálkodás. 47.9. pp. 86-94.
- DHARMARATE,G.- SANG, F.- WALLING,L. 2000. Tourism Potentials for Financing Protected Areas.- Annals of Tourism Research. 27.3. pp. 590-610.
- DÖRY T. 2000. A regionális innovációs potenciál hatása a térségfejlődésre- In: HORVÁTH GY.- RECHNITZER J. (szerk): Magyarország területi szerkezete és folyamatai az ezredfordulón. MTA RKK. Pécs pp. 556-574
- FEHÉR A.- KURUCZ GY. 1993. Mezőgazdasági térhasználat a Tisza-tó környékén. – Gazdálkodás. 37. 12. pp. 15-27
- GALAMBOS J. 1990. A tájpotenciál dinamikus minősítése és a tájhasználati kockázat. – Műhely I. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet Bp. 27. p.
- HALL,M. –PAGE, S. 2002. The Geographhy of Tourism and Recreation: -Environment, Place and Space. Routledge. London. 399 p.
- JAFARI,J. (ed) 2000. Encyclopedia Of Tourism. – Routledge. London. 683 p.
- KERTÉSZ Á. 1988. A Dunakanyar-hegyvidék természeti környezetpotenciáljának mezőgazdasági és idegenforgalmi szempontú értékelése. –MTA Földrajztudományi Kutatóintézet. Bp. 168 p.
- KERTÉSZ Á. 2003. Tájökológia. –Holnap Kiadó. Bp. 166 p.
- KISS É. 1992. A szellemi potenciál néhány jellemzője a Közép- Tiszavidéken. –Alföldi Tanulmányok 16. Békéscsaba 14. pp. 139-156.
- KOVÁCS Z. 1992. A Tisza-tó településeinek társadalom-földrajzi viszonyai az idegenforgalom fejlesztése szempontjából. – In: A Tisza-tó idegenforgalmi földrajzi potenciálja. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet. Bp. pp. 22-42
- KÖRTVÉLYESI E.(szerk) 2001. Látnivalók Magyarországon 2001. –Well-PRess Kiadó, Miskolc. 1022 p. KSH 2004. Területi Számjelrendszer.- CD.
- LAI,L. –GRAEFE, A. 2000. Identifying Market Potential and Destination Choice Factors of Taiwanese Overseas Travellers. – Journal of Hospitality and Leisure Marketing. 6. 4. pp. 45-65.
- Magyar Turizmus Rt. 1998. Magyarország vonzerőleltára- CD, Bp.
- MAROSI S. 1981. Táj és környezet. – Földr. Ért. 30. 1. pp. 59-72.
- MARTONNÉ ERDŐS K.- BODNÁR R. 2003. A turizmus és környezet kölcsönhatásai a Tisza-tó példáján. In: Csorba P. (szerk.): Környezetvédelmi mozaikok: tiszteletkötet Dr. Kerényi Attila 60. születésnapjára. Debreceni Egyetem, Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tanszék, Debrecen. Pp. 307-326.
- MELIÁN- GONZÁLEZ, A. – GARCIA- FALCÓN, J. 2003. Competitive POTential of Tourism in Destinations.- Annals of Tourism Research. 30. 3. pp.720-740.
- MEZŐSI G. 1985. A természeti környezet potenciáljának felmérése a Sajó-Bódva köze példáján.- MTA Földrajztudományi Kutatóintézet. Bp. 216 p.

- MICHALKÓ G. 2002. Árvíz és turizmus: a szatmár-beregi térség komplex turisztikai vizsgálata a Tisza 2001. évi áradása tükrében. –Földr. Ért. 51.3-4 pp. 365-383.
- MICHALKÓ G. 2003. A Tisza vízgyűjtőjének idegenforgalma. – In: Teplán I. (szerk.): A Tisza és vízrendszere. MTA Társadalomkutató Központ. Bp. pp. 133-150.
- MICHALKÓ G. 2004. A turizmuselmélet alapjai.- Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár. 218. p.
- NAGY G. 2004. A gazdasági távolság meghatározása potenciálmodell felhasználásával. – Területi Statisztika. 7. 1. pp. 31-40.
- PAPPNÉ BENSON M. 2002. A Tisza-tó és környéke. – Területi Statisztika. 6. 6. pp. 569-574.
- PÉCSI M. 1974. A Környezetpotenciál integrált földtudományi értékelése. – MTA X. Osztályának Közleményei. 7. 3-4. pp. 193-198.
- PROBÁLD F. 1984. A mezőgazdaság ökológiai potenciáljának eloszlása a Földön. –Földr. Közl. 32.4. pp. 314-324.
- TARNOY A. 1991. A Tisza-tó és térségének jövője.- Településfejlesztés 4. pp. 49-58.
- TENK A. 1998. A szigetközi régió ökológiai potenciáljának hasznosítási lehetőségei. – Gazdálkodás. 42. 2. pp. 43-48.
- TÓTH M. 1988. A természeti erőforrások potenciálja és igénybevétele gazdasági értékelésnek elvi módszertani kérdései. –MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Bp. 183 p.
- TÓZSA I.- MOLNÁR K. 1983. Az Idegenforgalmi potenciál számítógépes, térképi meghatározása. – Földr. Ért. 32. 3-4. pp. 325-339.
- TÓSA I. 1992. A Tisza-tó természeti földrajzi viszonyai az idegenforgalmi potenciál szempontjából. – In: A Tisza-tó idegenforgalmi földrajzi potenciálja. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Bp. pp. 1-21.
- TÓZSA I. 1996. Az Aggteleki- karszt idegenforgalmi potenciálja. – Földr. Ért. 45. 3-4. pp. 299-314.

Tanulmányok:

- Teampannon Kft. – Lt. Consorg Kft. : A Tisza-tó és térsége területrendezési terve. Turizmus fejlesztési koncepció 1997.
- Az Észak-alföldi régió Önálló Regionális Operatív Programja. (munkaközi anyag) 2006
- Az Észak-magyarországi régió Regionális Operatív Programja. (munkaközi anyag) 2006
- A Tisza-tó Térség Területfejlesztési Koncepciója (egyeztetési anyag) 2005
- A Tisza-vidék problémái és fejlesztési lehetőségei. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Vidékfejlesztési Főosztálya megbízásából készült Tisza-vidék kutatás-fejlesztési program összefoglalója. Kecskemét 2001
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció 2005
- Észak-Magyarország régió turisztikai fejlesztési koncepciója és stratégiai programjai 2000
- Az Észak-alföldi Régió Turisztikai Koncepciója és Fejlesztési Programja 2000

Honlapok:

- A Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács honlapja
- A régió településeinek honlapjai

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke:

1. Kistérség kérdőív
2. Létesítmények kérdőív
3. Önkormányzatok kérdőív
4. Rendezvényszervezők kérdőív
5. Szolgáltatói kérdőív
6. Elkészítéshez kiadott tematika